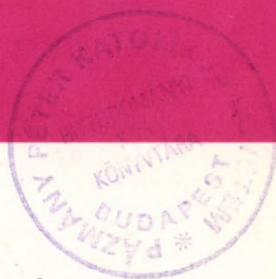

teológia

A TARTALOMBÓL:

KERESZTÉNY SZERETETSZOLGÁLAT

Szeretet a hétköznapokban – Szolgáló szeretet – Az ember születése – A jövő papjai – Cselekvő szeretet és igehirdetés – Isten országa és a szegények – Siketek és szellemi fogyatékosok lelkipásztori szolgálata

***

Tények és vallomások a keresztény szeretet gyakorlásáról

***

Bajzáth Ferenc – Barsi Balázs – Bárdosy Éva
– Boda László – Bogyay Mária – Brückner Ákos – Füles Lajos – Gál Ferenc – Gicz György – Paleta Éva – Simonyi Gyula – Széll Margit – Szilágyi Izabella és többek írásai

XXIII. évf. 1989. 4. sz.

Teológia

NEGyedÉVI FOLYóIRAT

XXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

1989. NOVEMBER

SZENNAY ANDRÁS: „...Az élet megjelent köztünk” (1Jn 1,2) 193

TANULMÁNYOK

GÁL FERENC: Szeretet a hétköznapi környezetben 196
BODA LÁSZLÓ: A szeretet tanúságtétele 200
JULIUS DÖPFNER bíboros: Az egyház arca 205

KÖRKÉP

TERÉZ ANYA imája 206
GICZY GYÖRGY: Az ember születése 207
BARSÍ BALÁZS: A jövő papjainak prófétai tanúságtétele 209
FLORIAN KUNTNER: A teológusok az egyházban 219
PALETA ÉVA: Amire csak Jézus vezethet el 219
TÉNYEK ÉS VALLOMÁSOK a keresztény szeretet gyakorlásáról
(SZÉLL MARGIT) 222

TEOLÓGIAI–LELKIPÁSZTORI KÉRDÉSEK

BRÜCKNER ÁKOS: „Nemcsak szóval, hanem erővel...”
(A cselekvő szeretettel egybeötvözött igehirdetés
és hitoktatás néhány szempontja) 231
BAJZÁTH FERENC: Isten országába az jut, akinek van „szegénye” 235
SZILÁGYI IZABELLA: „Hogyan halljanak hírnök nélkül...” (Róm 10,14) 239
FÜLES LAJOS: Önzetlen testvéri szolgálat 241
SIMONYI GYULA: „Amit egynek tesztek a legkisebbek közül, nekem tesztek”
(A fogyatékos gyermekek szolgálat
a Székesfehérvári Egyházmegyében) 243
BÁRDOSY ÉVA: Mindig egyszerűbben szeretni – A „Caritas Collectio” kincsei .. 246
BOGYAY MÁRIA: Együtt sérült barátainkkal 249
JOSEF G. CASCALES: Éhezni és szomjazni kell! 256

Felelős szerkesztő: Sennay András

Felelős kiadó: Lukács László

**A hit – szeretet. Szeretet nélkül a hit
kegyetlenség. A szeretet – szolgálat. A
szolgálat – boldogság!**

Teréz anya

„...AZ ÉLET MEGJELENT KÖZTÜNK” (1JN 1,2)

Karácsony egyik kulcsszava: az élet. Krisztusban eljövételével közénk jött az ÉLET. Azért jött el hozzánk, hogy újjíateremtse, igazi rangjára emelje a mi életünket. Minden életet, mindenki életét. Szinte az egész karácsonyi liturgia a világba érkező ÉLET-ről, a nekünk ajándékozott életről énekel.

És mégis..., ha körülnézünk, ha a körülöttünk élőket nézzük, ha a régi és újabb karácsonyokra gondolunk, azt kell tapasztalnunk, hogy számos emberre a karácsony nyomasztóan hat. A sajtó évről évre arról tájékoztat, hogy karácsonytájt felszökik az öngyilkosok száma. Sokaknak szívét szorongó érzés szállja meg. Igen, az élet szorongást, félelmet is tartogat számunkra.

Kétségtelen, hogy az élet nem mindig és nem csupa öröm. Túlon túl sok bajt, szenvedést, károsodást, fogyatékossgot kell magunk körül, de önmagunknál is tapasztalnunk. Hány és hány fiatal szülő teszi fel – bár örül a kis újszülöttnak – a kérdést: Vajon milyen élet vár erre a kisgyerekekre? Vajon milyen sérülés, károsodás fogja érni, sőt, ilyeneket talán már most is hordoz önmagában. – Mennyi szomorú tapasztalattal leszünk „gazdagabbak”, ha a rokonok, kollégák, ismerősök vagy ismeretlenek között széttekintünk. Mennyi lelkiileg-szellemileg-testileg sérült, beteg emberrel találkozunk... Hát valóban öröm az élet? Nem vérzik-e szívünk, életünk számos sebből? Testi-lelki sérülések, betegségek, szerencsétlenségek és azok következményei – körülöttünk és bennünk. Bármely orvos igazolhatja: ha a gyomorfekélyt műtéttel eltávolították, az igazi kezelésre csak ezek után kerül valójában sor. S a tartós gyógyulás nem következik be, ha nincs a betegnek bátorsága és kedve az élethez, ha a túlterhelés folytatódik, ha a házasság nem rendeződik, ha a kisebbrendűségi tudat nem oldódik, ha az irigység és harácsolási kedv nem csökken, ha a káros szenvedélyeket nem adják fel.

Minderre gondolva feltehetjük a kérdést: Hát valóban megjelent köztünk, személyesen jött el világunkba az ÉLET? Fiatalok közt végzett felmérések világszerte arról tanúskodnak, hogy mintegy 50 százalékuk fél az élettől. Félnek, hogy nem birkóznak meg vele, egészségesek és betegek, testi-lelki károsultak egyaránt.

Mégis, aki kitárt szívvel és lélekkel hallgatja és meg is akarja hallani a karácsonyi, az életről hírt adó üzenetet, annak IGEN-t kell mondania az életre. Hiszen Isten maga mondta ki rá az IGEN-t, amikor elküldte hozzánk Fiát. Épp ezért nincs jogunk rá, hogy az életet ne értékeljük, tiszteletben ne tartsuk, rangját ne becsüljük. Minden életet, mindenkinek életét. S legyen bár ez az élet „károsodott”, testi-lelki-szellemi fogyatékossgal terhelt, akkor is, örökre élet marad. Mert az örök életre teremtettet, mert arra kapott meghívást. Óriási lehetőség, melyet senkinek sincs joga értéktelennek minősíteni, megrövidíteni, netán kioltani. Érték, melyet semmi sem pótolhat, semmi sem múlhat felül. „Fő az egészség” – mondják, mondjuk sokszor. Emögött a nagyon is természetes igény és kívánság mögött gyökerében, bennfoglaltan mindenki az életre gondol, arra az értékre, melyet a legmodernebb autó, a legmagasabb fizetés, a legváltozatosabb áru kínálat sem képes pótolni.

Az élet – minden ember élete – ajándék. Költők versengenek érte, hogy ennek az ajándéknak nagyszerűségét, értékét megénekeljék. A „jobb lenni mint nem lenni” ősi bölcs kijelentés kinek nem villant már át az agyán, kinek nem melengette már – legalább olykor-olykor – a szívét, Hogy a pohár félig van tele vagy félig üres – ennek megállapítása végső soron az ember „életszemléletétől” függ. Istenhitünk, a teremtésben való hitünk, a közénk jött ÉLET-be, Jézus Krisztusba vetett hitünk arra tanít, hogy mindenben és minden mögött a nagy pozitívumot, az életet, annak értékét, a teljességre, az örök életre rendeltetését vegyük észre. Örömmel kell regisztrálnunk,

hogy egyáltalán élünk, hogy élet vesz körül s ez az élet az el nem múló öröklét felé mutat. Mindenkinek élete. A boldog emberé és a boldogtalané, az egészségesé és a betegé, a tisztán látóé-gondolkodóé és a szellemi fogyatékosé egyaránt. És nem csupán elvontan „az élet” követel értékelést, hanem minden élő erre igényt is tart. Mi több: minden élő szeretetre vágyik és maga is képes szeretetet adni. Minden élő képes – ha nem is el képességével – hűségre és kitartásra, öröme, bánatra és tudatosan vállalt szenvedésekre egyaránt. A fanyalgó, fanyar, a folyton panaszkodó nem az élet értékét, tiszta és szép örömeit tagadja, hanem önmagáról mutat be rosszul sikerült, félig exponált képet, állít ki rossz bizonyítványt.

A katolikus hitnek az emberéletéről vallott ősi és magvas kijelentése: az élet jó, önmagában jó. Akkor is az marad, ha rosszul, ha lelkiismeretlenül bánnak, ha visszaélnék vele. Mert az élet Istentől van és mert az ÉLET Jézus Krisztusban megjelent közöttünk. Ezért Őbenne és Óáltala tisztelünk és szeretünk minden élő embert, ezért k e l l mindenkit szeretnünk. Hogy ez bizonyos élethelyzetekben nem könnyű feladat – ahhoz nem fér kétség.

Amikor e gondolatsorban eddig eljutottunk, arra is képesek leszünk, hogy tovább lépjünk. Mert tovább kell lépnünk, messzebb kell tekintenünk: a valódi, a teljes, az öröklétre meghívott élet felé. Ha nem szűkítjük le mesterségesen a horizontot, képesek leszünk rá, hogy megszeressük az életet és az élőket. Minden embert! Amikor ehhez a felismeréshez eljutottunk, akkor az is vaslogikával következik: nemcsak önmagammal, nemcsak önmagamért élek. A karácsonyt is másokkal együtt kell ünnepelnem. A karácsony a szeretet ünnepe, a szeretet pedig kiárad. Vajon létezhet-e ember számára magányos, a másik, a többi nélküli élet? Van-e élet együtt-élés, lehetséges-e igazi, szeretetben fogant, szeretetből táplálkozó élet együtt-lét, egymásért-élés nélkül? Nem, mert aki igent mondott az életre, aki valóban az életet választotta, annak az odaadást, a szeretetet, a másikat, a többit is el kell fogadnia, mi több, feltárultan, nyitott szívvel kell szeretnie. A valóban és őszintén az életre feltárult lélek – szerető lélek.

Igaz, számos embertelen, életellenes magatartással találkozunk. Mégis, vagy annál inkább: a közös, a szeretetben fogant és abban fennálló életre tesszük rá saját életünket. Közösségben Istennel, az élet forrásával és ajándékozójával, és közösségben minden megajándékozottal. Át kell lépnünk beszűkült vagy beszűkített, önzésünkkel lehatárolt horizontunkon. Helyesen érez és „lát” szívünk, ha minden földi, evilági beteljesülés és sikerélmény után elégedetlen marad. Mert vágyik a teljesen ép, a szétrombolhatatlan teljesség – az élet után. Ez az élet utáni vágy sem az evilági konjunktúrának, sem inflációnak vagy leértékelésnek nem válik áldoztatává. Nem zavarhatják és nem zaklathatják a politikai-társadalmi változások, nem fenyegetheti rákos daganat, sem tolószék vagy mankó, semmiféle testi-szellemi fogyatékoság. Sem rakéták, sem kémiai fegyverek nem képesek bántalmazni, elpusztítani. Mert túlnő e világ minden tér- és időkategóriáján, mert a m á s i k világ felől érkezik és afelé vezet. Mert az ÉLET-ről ad hírt, mert az ÉLET emeli fel véglegesen magához, vonzza szent és „bűvös” erőterébe. Az ÉLET, aki (nem ami!) elfogadott és vállalt minket, aki megosztotta sorsunkat a szegénységtől a szenvedésen át a halálig. Feltárta és biztosította a lehetőséget, hogy vele és nála örökké éljünk; hogy hasonlónak legyünk Őhozá, elsőszülött Testvérünkhöz, akit az Atya kiragadott a halál öleléséből és örökre hazavitt otthonába.

Ez az oka – végső oka –, hogy karácsony éjjelén szívünket öröm tölti el. Átéljük, átérezzük, hogy a hibátlan-hiánytalan, az igazi, az örök élet vonzásába kerülünk. Örülünk annak, aki közénk jött, aki értünk, mindannyiunkért emberré lett, hogy részesévé tegyen itteni életének. A csak evilágra tekintő földi élet a halál bélyegének mindent lezáró pecsétjét hordozza homlokán. Az ÉLET-re feltárt ember számára a halál az élet kapuja.

Karácsony éjszakáján – lehet-e ezt eleget és eléggé hangoztatnunk –, a köztünk megjelent ÉLET minden emberi életet kimondhatatlanul nagy értéké avat. Sajnos, olykor arról mi magunk, keresztnyek is mintha elfeledkeznénk. A konzum-gondolkodás, a gyakorlati materializmus köztünk is végzi romboló hatását. A közelmúltban

megjelent újsághír szomorú lehetőségekre hívja fel a figyelmet: 20–30 év után már az is elképzelhető lesz, hogy nemcsak a szellemi-testi fogyatékosoknak, rokkantaknak, de az öregeknek sem lesz már létjogosultságuk világunkban. Ha rossz vagy hamis próféta is a hír közreadója, elgondolkodtató, sőt döbbenetet keltő, hogy napjainkban ilyen „jóslat” egy napilap hasábjain olvasható. Hát a merőben evilági, anyagelvű gondolkodás és gyakorlat ily mélyre süllyesztheti az embert? – Persze ezen nem kell csodálkoznunk, ha számba vesszük, hogy egyre többen vannak, akik kizárólag az emberi teljesítményekben, az elszámolható, mérhető eredményekben jelölik meg az emberélet értékét. Ez az „életszemlélet” szükségképp eljut az ilyen vagy hasonló megállapításhoz, követelményhez. Aki mégis úgy gondolná, hogy ez azért túlzó, csak néhány „forró” fejben megszületett követelmény, terv, az kísérelje meg – úgy önmaga előtt, csendben –, hogy néhány kérdésre válaszoljon. Így például: mit ér, milyen értéket jelent számára a még meg nem született élet? Vajon az abortusz – mint lehetséges megoldás – elfogadható-e számára? – Hogyan tekint a testi-lelki-szellemi fogyatékosokra? S ha nem is képes szeretetet „érezni” irántuk, megbecsüli-e a bennük és általuk is köztünk, velünk jelenlévő élet értékét? – Tudja-e családjában a beteget, az öreget integrálni, vagy szabadulni akar tőlük? – Milyen viszonyban áll azokkal, akik szerényebb képességűek, akik csak csekély „teljesítményre” képesek? Tudja-e ezeket is megbecsülni, vagy lenézi, talán megveti őket? – Megsebzí-e a sebezhetőket, vagy kíméletes irántuk? – S még e kérdések során az nem is került szóba: vajon képes-e, akarja-e ezeket az embereket szeretni is? Van-e ideje, jó szava számukra? A pénzadományon kívül – melyel megnyugtatta, talán elaltatja lelkiismeretét –, mit nyújtott, nyújt neki? Eltűri-e a gyereksírást, zsbongást és az öregek panaszait? Kérdések, melyeket még hosszan lehetne sorolni...

Újra csak gondoljunk karácsonyra, a köztünk megjelent ÉLET-re, aki az élet teljességét kínálta fel számunkra. Mindenki számára. Azt az életet, amely már nem ismer szenvedést, fájdalmat, könnyeket, ahol senkinek sem lesz szüksége mankóra, műlábra vagy tolószékre, utat tapogató fehér botra. Ahol majd a megvakult szem, az elhomályosult értelem tisztán lát, ahol a földön meg nem született élet – mert kiűzték e világból – otthonra talál. Isten előtt nincs sem testileg, sem szellemileg fogyatékos ember, mindegyikük részt kaphat a megdicsőült Krisztus teljességéből. Hitünkkel táplált szeretetünk arra szólít fel, hogy minden élő felé – legyen bár tehetséges vagy szerény tehetségű, nagy vagy csekély teljesítményekre képes, ép kezű, ép lábú vagy nyomorék, fiatal vagy öreg – megbecsüléssel, életének értékét, az élethez való jogát tiszteletben tartva forduljunk. Tisztelet és szeretet minden élő iránt – ez csakis a köztünk megjelent ÉLET, Krisztus szeretetéből táplálkozhat.

Mindaz, aki nem éleszti fel és nem erősíti önmagában ezt a hitet, és nem mélyíti el napról napra ezt a szeretetet, arra előbb-utóbb „részakad az ég” – vagy kicsúszik a talaj a lába alól. Utat téveszt, mert elfeledi, hogy Isten teremtő erejében és Krisztus megváltó szeretetének indítására merre tart az emberélet, minden ember élete. Elfeledí, hogy Isten „vigyázó szeme” előtt kell állnia és járnia.

Ha életünket – az emberi életet – el akarnánk rejteni Isten örökös, szerető tekintete elől, akkor előbb-utóbb a külső körülményeknek, az emberi manipulálásnak esnénk áldozatául. És jól tudjuk, mindazok, akik az élet körülményeit, tényezőit ál-tudomány-nal vagy politikával manipulálják, azok az embereket is csak eszköznek tekintik, saját érdekeik és céljaik számára használják fel. Isten óvjon meg attól, hogy magunk vagy bármely embertestvérünk a manipulálóknak, a rideg szeretetlenségnek kiabrándult áldozataként, az élet értékét fel nem ismerőknek, megvetőknek eszközeként tengőd-jön világunkban.

S ha mi mégsem lennénk elég tárt szívűek, elég erősek ahhoz, hogy tiszteljük m i n d e n emberben az életet, annak az örökéletre meghívott értékét – Isten akkor sem fog elfeledkezni az emberről. Mert amikor – az első karácsonyon – az ÉLET megjelent köztünk, Isten véglegesen elkötelezte magát az embernek. Ezért hisszük és valljuk, hogy karácsony az „élet ünnepe”, bármennyire is kell oly gyakran megtapasztalunk, hogy nem értékeli, hogy megalázzák, meggyalázzák ezt az életet.

Jézus Krisztus, aki a közénk jött ÉLET, azt mondotta egyszer, hogy tüzet hozott a földre. Ő szeretetet hozott, összeforrasztani jött közénk, de majd „az ő napján” lángba borít és szét is választ sok mindent, sokakat. „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34). Hívja és örök élettel ajándékozza meg azokat, akik szerették embertestvéreiket, akik a legkülönfélébb módon szolgálva segítették őket. Mert bennük az Istent szerették és szolgálták. Jézus, a közénk érkezett ÉLET szívünkbe olyan szikrát rejtett, melynek lángra kell lobbannia. Szeretetszolgálatunk lángjának szüntelenül égnie kell. Hiszen ő éppen ezért jött el közénk, „hogyan életünk legyen” (Jn 10,10).

Szennay András

TANULMÁNYOK

Gál Ferenc

SZERETET A HÉTKÖZNAPI KÖRNYEZETBEN

A hírközlés úgy átalakította életünket, hogy valójában csak az létezik, ami nyilvánoságot kap és csak annak van jelentősége, amiről be lehet számolni. Ez áll az élet vallási vonatkozásaira is. Teológiai nyelven úgy mondhatnám, hogy csak a feltűnő karizmákra fordítjuk figyelmünket. Ünnepeljük azokat, akik a betegek, rászoruló, szerencsétlenek felkarolásán fáradoznak. A karácsonyt kineveztük a szeretet ünnepének, s úgy gondoljuk, hogy az ünnepen, a fény és csillogás közepette illik egymást megajándékozni. Kétségtelen, hogy az ilyen ünnepi magunkra eszmélésnek is megvan a hatása. Legalábbis eszünkbe juttatja, hogy a személyek közötti kapcsolatba beletartozik a melegség, az érzelem, a tisztelet és a kitárulás. Az élet úgyis egyre intézményesebbé válik: az anyai gondoskodást átveszik a bölcsődék, a napközi otthonok, a gyermekek oktatását és nevelését az iskola, a betegek gondozását a kórház, az öregek ellátását pedig az otthonok. A játékipar gondoskodik arról, hogy a gyermek elszórákazzék magában és a szülő több szabadidőhöz jusson. Mindez kétségtelenül velejárhozza a technikai fejlődésnek, de az a veszélye is megvan, hogy a személyes kapcsolatot gépesítéssel pótoljuk. Kétségtelen az is, hogy a szeretet szót nagyon különböző értelemekben használjuk. Beletartozik az érzelmi kapcsolat, a szerelem, a szülői jóakarát, a gyermeki ragaszkodás, a barátság, de a szeretet megnyilatkozásának tekintjük az irgalmasság áldozatos tetteit is.

1. Valójában mi az a szeretet? Jogos tehát ez a kérdés, amelyet keresztény értelemben értenek, sőt a legkiválóbb és legátfogóbb értenek nevezünk. A köztudatban úgy beszélünk róla, mint a kellemes emberekhez való vonzódásról, ahol magunkra öltjük az ünnepi külsőt, ahol csak jó oldalunkat mutatjuk, s ugyanazt várjuk másoktól is. Áttett formában szeretetnek mondjuk a karitatív munkát is, de a látszat az, hogy ezt inkább „önfeláldozással végzik, nem szeretettel”. Amikor a szeretet keresztény fogalmát elemezzük, az a nehézség áll elő, hogy az érzelmi összetevővel nem tudunk mit kezdeni. A vallásban szó van Isten szeretetéről, ott pedig az érzelem nem kap tápot. Az emberszeretet mértéke az, hogy „szeresd embertársadat, mint magadat”. De az ember saját magát szintén nem szereti érzelmileg. Végül a szeretetben lényeges tényezőnek tartjuk az önkéntességet, a szabadságot és a kötetlenséget, s úgy gondoljuk, hogy ebben van a felemelő volta. Nem is beszélve arról, hogy a szeretet viszonzást követel és remél. A kereszténységben pedig a szeretet indítéka az isteni parancs, amely nem törődik az érzelmekekkel és az önkéntességgel. A paradoxon még kiütözőbb akkor, ha az ellenségszeretetre gondolunk és arra, hogy a rosszat nem szabad rosszal viszonzni, tudni kell megbocsátónak lenni és egymás terhére hordozni. Az ilyen szeretet elmulasztása bűn, s az ítéleten egyszer ezt fogják tőlünk számon kérni (Mt 25,42). A keresztény szeretet pozitív irányban is feladat elé állít:

Amit akarsz, hogy neked tegyenek az emberek, te is azt tedd nekik. Ebben meg kell látni a kezdeményezést, nem a kitérést mások elől. Ha akarom, hogy megbecsüljenek, elfogadjanak, segítségemre legyenek, akkor én is azt teszem. Ha akarom, hogy ne vegyék szívükre ügyetlenségemet, félszégességemet, hogy nézzék el hibáimat, akkor én is igyekezzek nagyvonalú lenni mások iránt. Ez a szeretet egyetemes, minden emberre kötelező és senkitől sem szabad megtagadni. A megokolás az, hogy mindnyájan Isten teremtményei vagyunk, mindnyájan a közös cél felé tartunk és éppen az egymás iránt megvalósított kapcsolat adja meg a jogcímet az örök cél birtoklására. Krisztus is előtérbe állította és megkönnyítette az egymásért való felelősséget azzal, hogy saját magát behelyettesítette a mi kölcsönös viszonyunkba: amit egynek, akár a legkisebbnek tettetek, nekem tettétek. Ezzel azonban nem csupán a felelősséget emelte ki, hanem valahogyan az emberi együttélést is istentiszteleti rangra emelte.

Az emberek megbecsülése, szolgálata végső soron Istennek szól, hiszen ő saját képét látja minden emberben még akkor is, ha mi ezt a képet nem ismerjük fel, vagy nem akarjuk tudomásul venni. Viszont ha ezt az istentiszteleti jelleget beiktatjuk környezetünkbe, az elsősorban saját magatartásunkra van kihatással. Csak ilyen alapon lehet a bizalmat előlegezni, megbocsátani, a bosszúról lemondani, az igazságtalanságot elviselni és szolgálatainkért nem várni visszafizetést. Az tud majd kárpótolni, aki azonosította magát embertársammal és engem feladatok elé állított. A szeretet gyakorlásának tehát van szankciója, s éppen ez teszi komollyá. Ha csak érzelemnek tekintem, akkor a szeretetet nem tartom kötelezőnek ott, ahol nincs ilyen belső indíttatás. A keresztény tanítás a szeretetet nem freudi alapon fogja fel, nem az ösztönből vezeti le, hanem a teremtésnek abból az intézkedéséből, amely személlyé, közösségi lényé és erkölcsi lényé tett bennünket. Az ellenszenv és az elhidegülés sem ment fel attól a felelősségtől, amellyel egymásnak tartozunk.

2. A szeretet kapcsolata az örök cél, az örök boldogság előképe és elővételezése. Induljunk ki abból, hogy az ember számára az örökkévalóság csak úgy jelentkezhetsz, mint az idő megszűnése, illetőleg a teljességbe való torkollása. Valamit megtapasztalhatunk ebből olyan helyzetekben, ahol úgy érezzük, hogy megállt az idő, mert kellemes emberek társaságában vagyunk, ahol mindenki arra törekszik, hogy a legjobbat nyújtsa. Itt egy-egy órára kiengesztelődünk magunkkal, másokkal, helyzetünkkel, s egyszerűen annak örülünk, ami jelen van. Ahol a szeretet hangulata feloldja a nehézségeket, ott nem nézzük az órát, nem tekintgetünk kifelé, semmit nem kerünk számon, elfelejtjük szomorúságunkat, s megnyugtatólag hat ránk az, „ami jó”. Az örök élet azért lehet boldogság, mert az ember kárpótlást kapott mindenért, a Teremtő szeretete biztosítja örök megmaradását, szellemi képessége betelt tudással és értékkel, ezért már nem kell semmit várni, semmit jóvátenni, nem kell hiányzó érték után futni, s nem kell az emberek fogatkozásait elviselni, mert éppen a fogatkozások is eltűntek, s mindenkinek alkalmá van arra, hogy saját egyéniségét, belső értékeit tárja fel a másik előtt. Az igazi szeretet itt a földön sem unalmas: ott is mindig van mondanivaló, mindig örömet akarnak szerezni és tudnak együtt a jövőbe nézni.

Minél gazdagabb lelkieg valaki, annál többet tud nyújtani és annál többet tud másokból kihozni. Az örök élet unalmát kizárja az, hogy a színelátásban Isten végtelen gazdagsága tárul fel, s ott a teremtmények elég tökéletesek ahhoz, hogy együtt tekintsenek bele, együtt értékeljék és együtt adjanak hálát érte. Azután mivel a bűnbánat és a földi jóvátétel mindenkit megtisztított az önzéstől, a fenntartástól, a bizalmatlanságtól és az irigységtől, azért egymásnak is a legtöbbet akarják nyújtani. Ott tapasztalhatóvá válik, ami néha itt is felcsillan bennünk, hogy a személy kifürkészhetetlen. Mindig van új ötlete, fordulata, meglepetése. Főleg akkor, ha az ösztönös beállítottság nem szűkíti le a szellem szabadságát. Ott már a szeretet nem az irgalmasság gyakorlásában mutatkozik meg, s mégis egészen szeretet marad. Olyan szeretet, amelynek van lendülete, melege, nyíltsága és személyessége. Ott a szeretet igazolja Isten számára, hogy érdemes volt világot teremteni, s az ember számára bizonyítja, hogy valami fontos dolog teremtménynek lenni. A Szentírás

kifejezetten mondja, hogy Isten nem bánja meg adományait (Róm 11,29). Nem bánja meg, hogy teremtette a világot és a gyarló bűnös embert atyai gondviseléssel vezette. Ebből következik, hogy ez az igazi szeretet, amely semmit sem bán meg. Kétségtelen, hogy Istennek öröktől fogva semmi sem hiányzott, tehát nem azért teremtette az embert, hogy szeretetet kapjon tőle elhagyatottságában.

Csak a szeretet gyakorlásával Isten önmaga előtt dicsőült meg. A szeretetnek éppen az a természete, hogy a személy legbensőbb élményét hozza felszínre. Ebben az élményben benne van saját gazdagságának megélése s egyben az a vágy, hogy más is részesítsen a maga értékeiben. Ezért a szeretet semmi másra vissza nem vezethető képesség. Az igazi szeretet a legjobbat és a legértékesebbet akarja adni, s akkor nyugszik meg, ha a másiktól is ugyanazt visszakapja. Istenben az Atya és a Fiú között van meg ez a szeretet a végtelen lényeg közlése és elfogadása által, s az anyyira személyes és szellemi, hogy személyként létezik, mint Szentlélek. A teremtmények iránt való szeretet ennek a belső életközösségnek a kicsorbulása: az Atya a mindenséget mint belső gazdagságának kifelé való vetületét is a Fiúnak adja, a Fiú viszont a megváltással visszavezeti azt az Atyához a Szentlélekben. Ennek számunkra annyiban van jelentősége, hogy amennyiben az ember az Isten képmása, annyiban csak a szeretet vezetheti el a tökéletességre s csak annak teljessége lehet a végső célja. Ebből viszont az is következik, hogy a szeretetet nem lehet intézményesítéssel és technizálással személytelenné tenni.

3. A szeretet lélektani megvilágítását is kapcsolatba kell hozni a teológiai értelmezéssel. Az ember nemcsak gyakorlatilag hányódik a szeretet és a gyűlölet között, hanem elméletileg is nehezen tisztázza a szeretet igazi jelentőségét. Említhetünk olyan műveket, mint H. Kuhn: *Liebe: Geschichte eines Begriffs* (1975) vagy E. Fromm: *Analytische Charaktertheorie* (1980). A személy kiteljesedése ma egyik központi kérdése a lélektannak. Teljességre azért vágyunk, mert megéljük elégtelenségünket, fogyatékoságunkat (Bedürfnispsychologie). A szeretet vonalán azonban érdekes volna eldönteni azt a kérdést, hogy melyik az alapvető igény: szeretetet kapni vagy adni. Nem hiszem, hogy lélektanilag lehet rá válaszolni. A teológia azonban rá tud mutatni arra, hogy a Szentháromság belső életének az atyaság a forrása: ő közli a lényegét a Fiúval, s így az örökkévalóság jelenében is megjelölhetjük az adás, a közlő szeretet logikai elsőségét. A kinyilatkoztatás is visszhangzik attól a megállapítástól, hogy Isten „előbb szeretett minket”, mielőtt bármit is kapott volna tőlünk. Ezért ha az ember Isten képmása, akkor lelkének mélyén mégiscsak azt éli meg, hogy „nagyobb boldogság adni, mint kapni” (ApCsel 20,35).

Az úgynevezett konzum-társadalomban ugyan más a felfogás, mert minden igényt és vágyat ki akarnak elégíteni. A hangsúly azonban az ösztönös, az anyagi és evilági igényeken van, s ebből nem is adódik megnyugvás vagy lelki béke. Itt éleződött ki az a kérdés is, hogy mi az érdek és a szeretet viszonya. A konzum-társadalom előtérbe helyezi az érdeket, ezért lett az ipar és a technika jelentősége olyan nagy. A teljesítmény rendszere és a konkurencia könnyen elsiklik a személyes érdekek fölött. Maurice Blondel az önmagunk iránt való tiszteleten (*culte de moi*) még azt is értette, hogy a teremtés alapján kötelességünk magunkat, személyiségünket valamilyen kegyelettel szemlélni, mint akiknek örök hivatásuk van – az érdekek világában azonban ebből önmagunk bálványozása lesz. Világos tehát, hogy a szeretetet nem lehet önmegtagadás és áldozat nélkül megvalósítani. Mindenesetre, ha a szeretet ősforrását Isten atyaságában keressük, akkor azt is meglátjuk, hogy a szeretet igazi tartalma az élet megosztása, segítése, teljességének biztosítása. Más szóval a szeretet elsősorban nem irgalom, bár a földi bajok között annak együtt kell járni vele. Azt teszi lehetővé, hogy akik kapcsolatba kerülnek velünk, azoknak az élete gazdagodjék, könnyebbé és emelkedettebbé váljék.

4. A szeretet gyakorlásának tere tehát a mindennapi élet. Amikor Pál apostol olyan ünnepélyesen beszél a szeretetről, akkor nem a nyilvánosság előtti szereplést tartja szem előtt, hanem a szürke emberi környezetet. Ott kell elviselhetővé tenni egymás

életét és ott kell hordozni egymás terhét. Azt a szeretetet dicsőíti, amely türelmes, jóságos, nem féltékeny, nem kérkedik, nem tapintatlan, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem örül az igazságtalanságnak, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel (IKor 13). Ebben nincs költészet és romantika, hanem ez az emberi élet megtisztelése és követelménye. Ez a szeretet is be van állítva az örök élet vonalába és isteni forrásból táplálkozik. Azért lehet róla ilyen távlatokban beszélni: „Férjek, szeressétek feleségeket, mint ahogy Krisztus is szeretete egyházát és áldozatul adta magát érte” (Ef 5,25).

Krisztus a legfelső forráshoz nyúl vissza: „Amint engem szeret az Atya, én is úgy szerettelek titeket...ti is így szeressétek egymást” (Jn 15,9–12). Itt válik világossá, hogy a keresztyén értelemben vett szeretet az örök élet hangulatának és békéjének az elővételezése lehet. Biztonságot, önbizalmat csak az a környezet adhat, ahol az ember érzi, hogy egészen elfogadták és egy felsőbbrendű élet hordozójává tették. Érdemes azon is elgondolkodni, hogy a lét, az élet és majd az üdvösség Isten ajándéka. A teremtés célját nem lehet másként értelmezni. *Az egyes ember számára azonban csak a hívő környezet tükrözheti ezt az ajándék jellegét.* Amit Krisztus az Atyától hozott, azt a szeretetet és jóakaratot kell továbbadni.

Az önmagunkból való kilépéshez, tehát nem hiányoznak a motívumok. Önzésre, ellenszenvre és ellentmondásra hajló természetünket azonban nem könnyű a kötelesség igájába betörni. Nem könnyű azt sem megtenni, hogy előbb induljak el a szeretet követelményének útján, előlegezzem a tiszteletet és a jóakaratot és bízzam abban, hogy érzelmeim is legyőzik a közömbösséget vagy az ellenszenvet. Kevesebb az érdem ott, ahol az ember érzelmeitől vezeteti magát és minden tette ennek az érzelmenek a megnyilvánulása, sőt táplálása akar lenni. A szeretetet lehet belső idegenkedéssel is gyakorolni. Ha Krisztus megkívánta a megbocsátást, a rossznak jóval való viszonzását és az ellenség szeretetét, akkor az ilyen keresztyén magatartás alól nincs felmentés. Inkább azon kell töprengeni, hogy hogyan tegyünk meg mindent olyan környezetben, ahol csak érdektelenséggel, hidegséggel és visszautasítással találkozunk. Biztos, hogy itt minden érzelmes színezetű megnyilatkozás idegenül hat – azt nem is szabad erőltetni. Annyit azonban érzékelteni kell, hogy a hitem követelményének eleget teszek, s azt mindenki értelmezze úgy, ahogy akarja. Isten országának terjedéséhez hozzá tartozik a „kereszt balgasága” is, amit Krisztus ilyen keleti képekkel illusztrált: Ha megütik jobb arcodat, nyújtsd oda a bal is.

A mindennapi együttélés békéjét és hangulatát a megszokottság, az unalom és az állandó ütközés teszi próbára. Akik együtt vannak, azok ismerik egymás hibáit, kinövéseit, fogyatkozásait. Egymás útjában állnak, sőt akárhányszor az idegeire mennek. Egyik házastárs nem imponál a másiknak, nem elég figyelmes, a gyermekben nincs elég öröm, nem lehet rá büszkének lenni. Az öregek érzékenyek, sértődöttek, igényesek. A fiatalok pedig azt érzik, hogy az öregek terhükre vannak, akadályozzák szabad mozgásukat. A szomszédok bömböltetik a rádiót és a televíziót. A munkahelyen levő társak kihasználják egymást, irigykednek, versengenek. A barátok mellőzik egymást, gyanakodnak, túl sok igényt támasztanak. Ugyanakkor a közélet viharai és bajai is hatnak mindenkire. Az a szeretet tehát, amelyet jóakarotnak, nagylelkűségnek, türelemnek mondunk, nem könnyű. Fel is merül a kérdés mindig, hogy meddig kell elmennem? Mikor nem válok nevetségessé? Mikor mondok le jogaimról? Igaz, előtünk áll a szentírási mérték, hogy „úgy, mint magadat”.

Viszont újabb kérdés az, hogy mikor szeretem magamat helyesen? Meddig kell áldozatot hoznom, hogy még a szeretet vonalában maradjak? A Szentírásban olvassuk a felhívást, hogy ha valaki kényszerít ezer lépésre, menj vele kétannyira. De az is benne van, hogy figyelmeztess testvéredet, ha vét ellened. Először négy szemközt, azután tanúk előtt, azután az egyház színe előtt (Mt 18,15–17). Ha nekem kötelességem a szeretet kedvéért tűrni és áldozatot hozni, vajon ahhoz nincs jogom, hogy a másikat is kellő módon rászorítsam a kötelességteljesítésre? Ma bizonyos vonatkozásban divatos lett az erőszakról való lemondás hangoztatása. A tapasztalat azt mutatja, hogy ebben mindig van egyoldalúság, sőt magát az elvet is legtöbbször valaki

ellen hangoztatják. A hagyományos keresztény értelmezés mindig az volt, hogy a szeretetben és az áldozatban el kell menni a szélső határig – a szentírási képek azt mutatják –, de azért az egyének és minden közösségnek joga van saját biztonságához és nyugalomához.

A filozófusok vitatkoznak azon, hogy hol van a gyökere az erkölcsi „kell”-nek. Magában a létben vagy a közmegegyezésben? *A kereszténység az Isten akaratahoz vezető vissza a köteleességet, s egyben hirdeti, hogy megkapjuk hozzá a kegyelmi segítséget is.* Biztos, hogy minden helyzetben nem találjuk meg azt a legjobb módot, ahogy a szeretet követelményének eleget tehetünk. De sokat segít, ha megvan az általános elhatározás, hogy az önzést háttérbe szorítjuk, azután világosan látjuk, hogy az adott élethelyzetben kell üdvösségünket kiérdemelni és a krisztusi nagykorúságot elérni.

A jelen életben kell megmutatnom keresztény mivoltomat, itt kell tanúságot tennem arról, hogy van bennem lelki erő, hogy nem veszítem el a kedvemet és nem adom fel a reményt a zsákutcákban sem. A szabadság és a függetlenség valamilyen fokáról nem tudunk lemondani, az a személyiség csorbítása lenne, de a kettőt lehet egyensúlyba hozni. Sokat segít, ha az alkotás és a siker örömét is keressük a szeretet szolgálatában. Nem hiszem, hogy a világirodalomban írtak-e egyszerűbb és józanabb szavakat a mindennapi szeretetről, mint amilyeneket az apostol a kolosszei hívekhez intézett (3,12–15):

„Mint Istennek szent és kedves választottai öltétek magatokra az irgalmasságot, a jóságot, s szelídséget és a türelmet. Viseljétek el egymást és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panasza van a másik ellen. Ahogy az Úr megbocsátott nektek, ti is bocsássatok meg egymásnak. Legfőképp pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke, s Krisztus békéje töltse be szíveteket, hiszen erre vagytok hivatva.”

Boda László

A SZERETET TANÚSÁGTÉTELE

Örömmel fedezzük fel egyes boltjainkban, hogy mennyire gyarapodott a kenyér választéka. Az egészséges, rostos barna kenyér azt jelzi, hogy hallgatunk az orvosok tanácsára. Európai nyitottságunk biznysága az ízletes tiroli rozskenyér, meg a különleges francia hosszú kenyér. Mindez talán olyan gondolatokat is sugallhat, hogy a mindennapi kenyeret soha nem lehet megunni, hogy sem a torta, sem más édesség nem helyettesítheti asztalunkon. De azért ebben sem lehetünk fölmentve a találékony-ság igényétől, a konyha „kreativitásától”, hogy a kenyér csodálatos íze és formája is változatos legyen és – legalább olykor – asztalunkon is meglepetéssel szolgáljon.

Igy vagyunk a szeretettel is, emberéletünk, személyi kapcsolataink mindennapi kenyérével. János apostol nyomában mi sem győzzük elég gyakran hirdetni, újra és újra megvallani, róla ismételten tanúságot tenni, hiszen Evangéliumunk, teológiánk, igehirdetésünk és keresztény életünk lényegéről van szó. Isten belső életének titka éppúgy a szeretet, mint a teremtés, megváltásunké vagy a világ Lélekben való megszentalásé. Ez a kinyilatkoztatás legfőbb üzenete, a hiteles emberi élet keletkezésének misztériuma. Ez életünk leginkább megalapozható értelme és célja, emberségünk egyéni és közösségi megvalósításának fedezete, a köztünk és bennünk kezdődő Isten országának légköre.

A mindennapi kenyér nagyon fontos számunkra, hiszen nem csupán a kenyeret jelenti, hanem – átvitt értelemben – emberi megélhetésünket is; továbbá számos más jelképes értelme is van, mint például a testvéri szeretet. A kenyér az életet jelenti, s mivel ennyire létszükséglet számunkra – akár a levegő –, sokszor nem vesszük észre. Ezért a kenyér ünnepe vagy a Miatyánk felhívja rá a figyelmet. A mindennapok csendes szeretetgesztusai sem mennek szenzációszámba. Ezért meg kell ragadnunk minden alkalmat, hogy újra meg újra ráébredjünk, mennyire életfontosságúak számunkra. A szeretet egy-egy hősies megnyilvánulása a tömegtájékoztatás eszközei

révén hamar ismertté lesz a világban – nálunk is –, de ha annak személyes tanúja jelenik meg, ha ő látogat el hozzánk, az már különleges alkalom, hogy emlékezzünk és újra odafigyeljünk a szeretetre. Ilyen ösztönző alkalmat jelent hazánknak Kalkuttai Teréz anya immár másodszeri látogatása. Ő ma a keresztény embertársi szeretet egyik legtöbbször emlegetett nagykövete, tanúja a világban, akire fiatalok és idősek, hívők és nem-hívók egyaránt odafigyelnek. Ő az, akinek ajkáról elfogadják a „szeretet” szót, hisz cselekedeteivel, egész életformájával hitelesíti mindazt, amit az embertársi szolgálat irgalmáról mond.

AZ ÉLET NAGY DILEMMÁJA. Amikor az evangéliumi szeretet üzenetét fontolóra vesszük, és hiteles tanút megidézzük, túl kell lépünk a falvédők népi bölcsességénél és az ájtatos szavú igehirdetés rutinjánál. Úgy kell fölfedeznünk, mintha előttünk még nem találták volna fel. Prohászka Ottokár mély felismerése, hogy azok az igazságok élnek bennünk erősen, melyekkel kapcsolatban azt érezzük, mintha mi fedeztük volna fel azokat. Valójában „újra-felfedezésről” van szó. De az sem csekély jelentőségű. Az élet evidenciáinak, vagyis elemi bizonyosságainak épp az a jele, hogy térben és időben egymástól távol élők újra és újra felfedezik azokat.

Vannak az emberi életnek tipikusan nagy dilemmái, sorsdöntő választásai, melyek a mai erkölcszociológiában erős visszhangot keltő „alapvető szándék és döntés” körébe tartoznak. Egy alkotó művész életében tipikus dilemma, hogy tetszetős, divatos, eladható műveket alkosson vagy pedig olyat, amit esetleg csak később értenek meg, ami az ő legbensőbb üzenete. S akinek például családja van, nem könnyű meghozni a küzdelmesebb utat választó döntést.

A szeretet ősi dilemmája, hogy el tudunk-e jutni az érzéki vágyaktól az ajándékozni tudó evangéliumi szeretetig, kivételes esetben az önmagunkat feláldozó szeretetig. A folyamat hegymászáshoz hasonlítható. A csúcsra kevesen jutnak el, de már az is tiszteletet érdemel, hogy valaki eljut egy bizonyos szintre, vagy hogy egyáltalán elindul fölfelé. Mert sokan megalkudnak az ösztönös-érzéki-önző életszinttel, bár sem a vegytiszta önzés, sem a vegytiszta önzetlenség nem jellemző az emberre. Inkább az arányok és az életirányulás az, ami a különböző életformákat megjellegzi. Ebben sincs új a nap alatt. Mert Aquinói Szent Tamás már jelentős életismeret és szellemi tapasztalat birtokában – főleg az egyházatyák írásai nyomán – határozottan megkülönböztette az érzéki vágyon alapuló szeretetet (amor concupiscentiae) a másik javát kereső és szolgáló, tehát ajándékozó baráti, egyúttal felebaráti szeretettől (amor amicitiae). S ez a két kategória azóta is gazdag jellemzést kapott a lelkiélet irodalmában.

A két szeretet jelentősen különbözik egymástól, hiszen az érzéki szeretetben magamnak akarom a dolgokat, sőt a személyt is, mégpedig a birtoklás vágyával, s nemritkán a másik javát sértve. Korunk technikai társadalmának jellemzője például a szexhullám, mely nálunk köztudottan késésben van, s amelynek szervezett társadalmi formái vannak (szexklubok stb.). Ez tipikusan az érzéki szeretet kereteiben mozog, legfeljebb annyiban humanizált, hogy kölcsönösségen alapul. A nemi erőszak azonban elvadult és súlyosan embertelen formája annak az érzéki szeretetnek, amely ebben a megnyilvánulásában végképp érdemtelenné válik a „szeretet” szó használatára, s a végtelenségig önző, birtokló, a másikat leigázó ösztönös vágy csupán, melyben az ember pusztán önmaga kielégítésére használja a másikat. Nem ajándékoz, hanem kirabol és kifoszt, olyan életre szóló romboló következményekkel, melyek a megszentelt nemi kapcsolatot is képesek gyűlöletessé tenni az áldozatban, ha az nő. Arnold Toynbee nem hiába mutat rá az ő nagyszabású történelmi ismereteinek birtokában, hogy az ilyenfajta „szeretethez” mennyi vér és szenvedés tapad, mivel az nem lép túl a bűnös megkívánáson, akár személynél, akár tárgyi értékről – például területekről, országrészekről – legyen szó. Hiszen a háborúk és népiirtások jelentős részben ebből fakadnak. De a családokon belüli veszekedések, marakodások gyökerében is többnyire a birtokolni vágyó, csak a maga javára tekintő, önző életforma termi keserű gyümölcsseit. Ez az az állapot, melyben az ember – Pál apostol szerint – visszaél a szabadságával a test javára, vagyis érzéki lényé és kívánságai javára. Ezzel szemben áll a magasabb

szeretet evangéliumi törvénye, melynek útmutatása az apostol szerint ez: egymást szolgálni a szeretetben (Gal 5,13). „Mert az egész törvény ebben a mondatban teljesebbé válik: Szeresd embertársadat, mint saját magadat”. Mert az önző, érzéki szeretet – minthogy a másokban is megvan – csak marakodáshoz vezethet, szinte beláthatatlan következményekkel. Ha ugyanis csak marják egymást az emberek, előbb-utóbb föl is falják, ha nem vigyáznak – figyelmeztet Pál apostol (Gal 5,14–15). Ennek az önző, csak a maga érdekét kereső szemléletnek eredménye, hogy az ember a másik ember farkasa lesz.

Az igazi szeretet ezzel szemben a másik javát akarja; adni, ajándékozni akar. Nem önmaga rovására, hisz az Ószövetség törvénye kimondja: úgy kell szeretnünk embertársunkat, mint önmagunkat. Pál apostol szerint ez érvényes az Újszövetségben is, de nyilván tágasabb és emelkedettebb horizonton. Az Újszövetségben a felebaráti szeretet mértéke köztudottan maga Jézus. Ő azt mondta apostolainak és valamennyi követőjének: „Szeressétek egymást, mint én szerettelek titeket” (Jn 15,12). A kettő azonban nem ellenkezik egymással. Ha logikusan átgondoljuk, amit Pál apostol a Titokzatos Testről tanít, akkor világossá válik a kép. Krisztus Titokzatos Testében, az egyházban saját testemmel együtt vagyok a Titokzatos Test része. Már nem gondolhatok csak a saját testemre. Szeretetem mértéke a Titokzatos Testben is Krisztushoz igazodik. Ha nem, akkor megszakad az élő kapcsolat a Fővel és a Szívvel, de a Titokzatos Testet éltető Lélekkel is. S a test cselekedetei pontosan követik az önző, érzéki vágyakat s vezetnek a kicsapongó, tisztátalan, veszekedő, ellenségeskedő, tobzódó életformához (vö. Gal 5,19–21). A Lélek gyümölcseit csak a másik felé forduló, annak javát kereső felebaráti szeretet termi.

Az emberi élet *nagy dilemmája* tehát a *kétféle szeretet választója*: melyik válik fokozatosan életünk vezérelvévé, melyikre szavazunk, melyikre irányozzuk be alapvető döntésünket?

TANÚKAT, TANÚKAT, TANÚKAT! Szent Pál híres megfogalmazása: „a hit hallás útján támad” – ex auditu –, már a maga idejében kiegészítésre szorult. A keresztény szeretet esetében mindenképpen a *gyakorlat* kap fontosabb szerepet. „Szeretni szeretve tanul meg az ember” – vallotta Szalézi Szent Ferenc. Érvényes ez annak hatékony továbbadására, a nevelésre is. Tehát elmondható: „A szeretet tanúságtétel útján terjed” – ex testimonio. Ez vonatkozik a családra, az iskolára és a keresztény közösségekre, elsősorban a kisközösségekre.

A szó mintegy sík dimenzióban mozog, a személyes tanúságtétel adja ehhez a „térbeli dimenziót”. Erre Szennay András mutat rá, amikor a testvéri szeretet „tanúságtevő szolgálatát” megvilágítja s annak „életterére” utal. Ehhez a termékeny gondolathoz tehetjük hozzá, hogy a keresztény cselekvés ebben a tekintetben aligha panaszkodhat „helyszűkére”. Lehetőségeink egyre szélesednek. Rászoruló emberek mindig lesznek, és mindig többen lesznek. Nem túlzás tehát a kozmikus világ mintájára a szeretet „táguló teréről” beszélni.

A szeretet igazi megnyilvánulási formája a *személyes és csoportos tanúságtétel*. A szeretet jelképes kifejezése nem a száj, hanem a kéz. S tevékeny megnyilatkozása a világban a keresztények révén olyan tanúságtétel, amely jelvényünk is egyben. Jézus szava egyértelműen utal erre: „Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35). Társadalmunk reformlázban élő jelenében nagy ügyet csinálunk a jelvényekből. A viták és álmok ezzel kapcsolatban nem fölöslegesek, de azért Jézus szavai nyomán erre is érvényes, ami a szeretetre mindenképpen: hogy a leghitelesebb jelvényt az ember saját lényében, tetteiben és életformájában hordozza.

A tanúságtétel gyakorlatában az *egyéni kezdeményezés nem elég*. Meg kell szervezni a *társadalom szeretetszolgálatát*, mégpedig kiemelve azt a pusztán magános jóindulat kereteiből. Amit eddig szeretetnek neveztünk, annak egyre inkább jogi bázist kell biztosítani – olvashatjuk az 50-es, 60-as évek francia erkölcssteológiai könyvekben. Aztán tanúi lehettünk az intézményesítés hézagainak, a pusztán jogi keretek elégtelenségének. Mert ugyanezen 50-es és 60-as évek nálunk gyakorlatban

bizonyították, milyen következményekhez vezet a keresztény karitász gúzsba kötése, az irgalmas szeretet hivatásból munkálkodó szerzetesrendjeinek fölszámolása. Gyulai Endre püspök így fogalmazza meg a következményeket: „A szeretetszolgálat intézménnyé lett, költségvetések, hivatalok, alkalmazottak és főnökök „munkahelyvé”. Megszűnt az Istenről indított és Istenben teljesen megbízó szentek sora, akik a „semmiből” teremtették elő és tartották fenn ezeket a karitatív intézményeket. Megszűnt az Istennek szentelt életű szerzetesek csoportja, akik élethivatásnak fogták föl e munkákat, és végezték azt egy életen át „fizetség” nélkül, és „borítékok” várása, igénylése nélkül. Életük mozgatója az Isten és a felebaráti szeretet volt, ami lassú önfeláldozásig ment, lemondtak a családról és sok mindenről Istenért, betegekért, gyerekekért, azaz mindazokért, akik szükségét szenvedtek és segítségre szorultak.”

Ma már józanul ítéljük meg ebben a tanúságtételben a szervezett intézmény és az annak szívet-lelkét biztosító hivatásból fakadó szeretetszolgálat egymásrautaltságát. Tapasztaltuk, hogy mit képes adni a legjobban felszerelt kórház és szociális otthon, amelynek dialektikáját így fogalmazta meg keserű szellemességgel egy beutalt: „Jó ez az ingyenes szolgáltatás, csak sokba kerül”.

Az intézményes szervezés akkor eredményes, ha a szolgálatot vállaló szeretet teszi életképpé. Olyan ez, mint amikor a vers nem csupán hibátlan nyelvtani, verstani szabályokhoz igazodik, hanem valódi élményekből, belső tapasztalatból fakad. Ezt azonban csak élő személlyel lehet érzékeltetni.

EGY KORONATANÚ A XVII. SZÁZADBÓL. *De Paul Szent Vince*, akit nálunk magyarítva „Páli” Szent Vinceként ismerünk, olyan apostola és tanúja volt a keresztény embertársi szeretetnek, amely kivételes figyelmet érdemel korunkban. Ő ugyanis túlzás nélkül nevezhető modern szentnek. A mai világ emberét kevéssé érdekli a világtól elforduló szent. Arra viszont odafigyel, aki ennek a sok szenvedést látott világnak segítségére siet, hogy enyhítse nyomorúságát.

„Vince tisztelendő úr”, vagy még közvetlenebb fordításban „Vince atya” az újkor talán legnagyobb hatású szociális szentje, a keresztény szeretetszolgálat kivételes tanúja. Az volt életében, amikor széles néprétegek tisztelését és szeretetét nyerte meg. S az volt halála után, amikor a francia forradalom föllázadt népe, amely hivatásukra méltatlannak ítelt papok szobrait döntötte le, az ő szobrát megkoszorúzta. S az napjainkban is, hisz Franciaországban filmet is készítettek életéről.

Olyan odaadással és leleményességgel szervezi meg a keresztény szeretetszolgálat úttörő vállalkozásait, hogy az életére és tevékenységére irányuló figyelem kihagy, amikor pontos születési évét kellene rekonstruálni. Ki gondolt akkor az efféle adatokra, ha egy parasztfiúról volt szó. De nem jobb-e ez így, ha összehasonlítjuk azokat az állapotokat a mai helyzettel? Ma pontos születési anyakönyvi kivonattal rendelkező emberek élnek úgy, hogy alig marad más belőlük a világban, mint statisztikailag hiteles adatok. Számunkra azért fontos a csupán megközelítően pontos évszám: 1581, mert akkor már a török az úr Budán, s „Monsieur Vincent” egész életében nyomasztja Európát a török veszedelem, melynek tartósságát a harmincéves háború biztosítja (1618–1648). Mindez fájdalmasan hiteles képet ad arról a helyzetről, melyben a körülmények különös erővel hívják ki az irgalmas szeretetet.

Még nincs húszéves, amikor pappá szentelik. Anyagi körülményei annyira nyomasztóak, hogy hitelezőit nem tudja kifizetni. Az ilyen kényszerhelyzetek végletes lépésekre is vezethetnek. Ő eltűnik két évre. Megszökik szorongatott helyzetéből (ez később áttételes formában megismétlődik életében). 1605–1607 két esztendeje életének rejtélyes szakasza. A fiatal és még egyáltalán nem szent De Paul Vince 1607-ben írt levele olyan kalandos útról számol be távolléte magyarázatául, hogy az a kritikus történések előtt dús fantáziára valló kitalált históriának tűnik. Csakhogy a Bordeaux-ból Marseilles-be való utazása valamilyen rokoni örökség ügyében, nagyon is hihető, bár lehet a menekülés ürügye is. Arra viszont a történész már aligha gondol, ami az írónak azonnal eszébe jut: hogyan utazhat, ha nincs pénze? A fiatal, huszonöt év körüli Vince könnyen lehet, hogy olyan munkát vállal a hajón, amivel fizetségét lerója. Azt írja, hogy Marseilles-ből jövet a tengeri úton török kalózok fogságába esett, és azok eladták őt rabszolgának Tuniszban. Képtelenség?

Igazában két adat van, amire támaszkodni lehet. Egyik az, hogy Vince jól ismeri a hajózás akkori dolgait, a hajón szolgáló katonák, matrózok, gályarabok életét. Ez egy Pau környéki parasztember fia esetében csak akkor érthető, ha valahol – Bordeaux-ban, Marseilles-ben – megszerezte ezeket az ismereteket és személyes tapasztalatokat. Ehhez kapcsolódik, hogy De Gondi gróf, a gályarabok és őreik főparancsnoka úgy nevezi ki Vincét a gályarabok lelkészének, hogy tisztí rangot is adományoz hozzá. Ez pedig aligha lenne gyakorlatilag eredményes, ha Vince nem volna bizonyos ismeretek és tapasztalatok birtokában. – A másik adat és tény az, hogy szerzeteseit, a lazaristákat Algírban és Tuniszban is letelepíti, ami arra enged következtetni, hogy közelebről ismeri az ottani viszonyokat.

A lényegesen fontosabb adat és tény az, hogy ezután a kritikus időszak után megváltozott, mint általában a kivételes élmények nyomán annyian. Ez a változás megtérésének útjelzője. Nem valamiféle pogány életformából kell megtérnie, hanem a jól jövedelmező plébánia kezdeti álmaiból az áldozatos szeretet életállapotába. A fokozatosan megérelődő gyökeres változás jele, hogy az a Vince, aki fiatalon elemi erővel élte át a pénz és adósság nyomasztó terhét és szorongatását, később nem kompenzálta magát, mint annyian, akik szegény sorsból kapaszkodtak föl. Mai szemmel nézve is hatalmas összegek mentek át a kezén mások segítésére, de egy kis töredékük sem vándorolt a saját kasszájába.

Belső megtérésében a továbbiak során különös szerepe volt Berulle-nek, akiből később kardinális lesz, s aki már az akkori időkben, korát meghaladva a Krisztus-központú lelkiséget képviseli. Az ő ösztönzésére lesz 1610-ben IV. Henrik francia király első feleségének, Valois Margitnak udvari papja, majd 1613-tól a De Gondi család grófi udvaránál nevelő. Ez azért is fontos, mert későbbi nagyszabású szeretetakcióinak egyik legfőbb támogatója, „szponzora” ez a grófi család lesz.

De Paul Szent Vince a keresztény irgalom szeretetszolgálatának sok tekintetben úttörő kezdeményezője, ami a szervezett formákat illeti. Igazi szervezőzseni, akit a szeretet ihlet. Jelképessé vált, amikor először ismeri fel, hogy szervezés nélkül nem sokra megy a segíteni kész keresztény irgalom. Egy szegény család segítségre szorul. Felhívja rá hívei figyelmét mint plébános. S az eredmény? Egyszerre többen is több kosárnyi élelemmel keresik fel a rászoruló családot. Ez így nem jó. Meg kell szervezni és rendszeresíteni kell a testvéri segítséget. Megalapítja tehát első „Szeretettársulatát”, amelyből ma már kb. egymillió-kétszázézer működik világszerte. – 1619-től éveken át a gályarabok lelki támogatója és testi bajaikban is segítője, igazi apostola. Ott feltárul előtte az emberi nyomorúság egész skálája. Itt is a szervezett karitás híve és megvalósítója. Mai szemmel nézve pedig az emberi jogok előharcosa.

Missziós kongregációt alapít, mely a Szent Lázár perjeltségben szerveződik közösséggé. Ebből alakul ki a lazarista missziós szerzetesek rendje, a segítőkész szeretet szolgálatára. – Megalapítja a „Szeretet Leányainak Társulatát”, a mélyen vallásos özvegy Marillac Lujza segítségével. Belőlük alakul ki az „irgalmas nővérek” vagy „vincések” rendje.

Gondja van a papképzésre is, amelynek kis- és nagyszemináriumokba való szervezése, valamint a rendszeresített lelkigyakorlatok, ún. „konferenciák” bevezetése a papság számára az ő nevéhez fűződik. – Amikor nyolcvanéves korában meghal, nagyszabású életmű indul fejlődésnek nyomában.

Boldoggá avatásának 250. évfordulója van. Mindenképpen érdemes emlékezni rá, az irgalmas szeretet nagy újkori tanújára. Három évszázad távolából visszatekintve két, korát megelőző „modern szent” van Franciaországban, aki túlzás nélkül megérdemli, hogy annak tekintsük: az egyik Szalézi Szent Ferenc, a modern lelkiség nagymestere, a másik De Paul Szent Vince, akit a szeretetszolgálat megszervezett formáinak nagyszabású kezdeményezőjeként tisztelünk.

AZ EMBERTÁRSI SZERETET JELEN DIMENZIÓJA. Drámai kép: 1956 társadalmi vértanúinak rehabilitálása, amint a Legfelső Bíróság kimondja az ítéletet a koncepciók perék akkori elítélteiről: nem bűnös. A személyi kultusz időszaka azonban nem csupán embereket ítél halálra, akik már akkor reformot akartak, a keresztény

szeretetet is a vádlottak padjára ültette és likvidálni kívánta. A hivatalos fogalom az „érdek” és az „érdekelttség” volt. Hogy ez hová vezetett, ismerjük, megtapasztaltuk. A gazdasági válság mellett nyíltan beszélünk a pedagógia válságáról. Azóta számos jele van annak, hogy emberségünk ősi jelét, az irgalmas szeretetet is rehabilitálni kívánjuk. Mert nem igaz, hogy az embert az érdekek és az önzés határozza meg természeténél fogva. Nem igaz, hogy az ember világa az önkényesen ideologizált darwinizmus farkastörvényeinek van alávetve. Az önző és érzéki szeretet mellett természetünkben, lelkiismeretünkben hordozzuk a rászoruló embertárs iránti szánalmat és az odaadó szeretetet is. A kérdés csak az: melyiket kívánja táplálni és kibontakoztatni kultúránk és tömegtájékoztatási eszközeink arzenálja?

Ebben a szellemi (vagy inkább: szellemet tagadó) környezetben kell küldetésünként megvallani, hogy *hiteles emberségünket csak az egyre önzetlenebbé váló szolgáló szeretetben találjuk meg*. Ez életünk mindennapi kenyere. S a videokazetták kiagyalt szuperhősei, meg a felpumpált izomemberek jelentik az illúziót, az eltorzított életideált, a kábítószeres hazug világával, mesterséges mennyországával együtt. Amikor az evangéliumi szeretetről és annak hiteles képviselőiről tanúságot teszünk, amikor annak tettekre váltandó feladatait hirdetjük, a köztünk és bennünk kezdődő Isten országára, üdvösségünkre, s társadalmunk belső reformjára, életünk igazi értelmére adjuk szavazatunkat.

AZ EGYHÁZ ARCA

Az egyháznak – küldetésének megfelelően – prófétai bátorsággal kell hirdetnie a teljes igazságot, még ha az éppen népszerűtlennek és korszerűtlennek tűnik is.

Ugyanakkor azonban gondosan figyelnie kell a kort, amelyben él, hogy a jelen óra számára segítséget nyújtó szavakat találjon és megóvja magát a merevségtől.

Ugy kell tanítania, mint aki maga is tanul és miközben a szeretet isteni üzenetének hirdetésére övezi fel magát, szerényen meg kell hallgatnia a szakértők véleményét.

Az egyház nagyon is emberi arca olykor nyomasztó lehet számunkra. De ne felejtjük: Mi mindannyian alakítjuk az egyháznak ezt az arcát.

Az egyháznak, mint emberi közösségnek, külső szervezete, rendje van. Ez nélkülözhetetlen. – De legbensőbb lényege szerint a Megfeszített egyháza: szeretet-közösség. És hogy ennyire kevésbé az, attól szenvedünk. De újra kell kezdenünk.

Az egyház közösségének éppen az egyházközségek közelről megtapasztalható testvéri segítő szeretetében kell Isten szeretetének jelvéé válnia e világban.

Az élő közösségnek az emberekről, gyerekekről és öregekről, a betegekről és magányosokról való mindennapi gondoskodásban kell láthatóvá válnia. Itt érvényes: „Aki elveszíti értem életét, az megmenti azt” (Lk 9,24).

Az egyház – befelé és kifelé – akkor világít, ha szeret. Mi pedig annál többet tapasztalunk meg melengető fényéből, minél inkább átadjuk magunkat a szeretetnek.

Sok szó esik a személytelen, csupán hagyományos szokásaiban kiüresedő népegyházzal – a személyes döntésre épülő egyházat kívánják, mely az élő kis közösségekben él.

Valóban fontos igényről van itt szó. Az egyháznak szüksége van az áttekinthető, szabad kisközségekre, amelyekben a tanítványok közössége közvetlenül, ember-közben elérhető meg.

**Julius Döpfner bíboros
(Cursillo. Für ein „Erlebtes Evangelium”.
1989. június–július)**

KÖRKÉP

Mária, Jézus Anyja,
add nekem
a te csodálatos, szegény,
szepültelen,
szeretettel és alázattal teljes
szíved, hogy általa
elnyerjem Jézust
az Élet Kenyerében és
úgy szerethessem és szolgálhassam
Őt, aki vállalta
a legszegényebb
nyomorúságát is,
ahogy te
szeretted és szolgáltad Őt.
Amen

Mary, Mother of
Jesus, give me
your heart, so
beautiful, so pure,
so Immaculate, so
full of love and
humility that I
may be able to
receive Jesus in
the Bread of Life,
love Him as you
loved Him and
serve Him in the
distressing disguise of the
Poorest of the Poor
Amen

FOR READER'S OF „TEOLÓGIA” PERIODICAL REVIEW:
(A „TEOLÓGIA” FOLYÓIRAT OLVASÓINAK)

„Amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek.” (Mt 25,40)
Budapest, 1989. június 17.

Gicz György

AZ EMBER SZÜLETÉSE

Hamvas Béla egyik írásában olvasható az az elgondolkodtató megjegyzés, hogy egyet még az ateisták se tudnak: Istent magázni. Vagyis tagadni lehet, de távolságot tartani nem.

A megtestesülés az emberek egymás közti idegenségét is megszünteti. Hiszen számunkra – ugyancsak Hamvas állapítja meg – az emberség Isten legalapvetőbb tulajdonsága. S ez még akkor is így van (sőt, talán épp ezért van így), ha nem is olyan könnyű teológiai szempontból értelmezni „az Isten emberré lett” kijelentést, mert egyrészt az Isten is és az ember is titok, másrészt itt egy sajátos, ellentmondással terhes relációba kerültek egymással: a világleletti és végtelenül tökéletes Isten válik valamivé, illetve valakivé, mintha létéből bármi is hiányozhatna. Ezért a kijelentésben nemcsak az Isten és az ember titok, hanem az is, ami „velük történik”. Mégis a megtestesülés titka, a Logosz emberré levése hozza közvetlen közelségbe a két titkot, Istent és az embert. Sőt, elválaszthatatlanná teszi egy közös titokban: Jézus születésében. Ezért írhatja K. Rahner, hogy „az Istenember a végső siker kezdete, az első abban a folyamatban, amelyben végérvényesen célhoz ér a világ öntranszcendenciájának Isten abszolút közelségébe törekvő mozgása. Első közelítésben nem olyasminnek kell tekintenünk az unio hypostaticát, ami Jézust megkülönbözteti tőlünk, hanem olyasminnek, aminek egyszer és csak egyszer kell bekövetkeznie, amikor a világ történetének végső – bár nem feltétlenül legrövidebb – korszakába kezd lépni, amelyben véglegesen összpontosul, eléri végérvényes csúcspontját és közel kerül az abszolút titokhoz, akit Istennek nevezünk. Innen nézve az egész világ istenivé válásának szükségszerű, maradandó kezdete a megtestesülés.”

De vajon hogyan találunk rá a világ, illetőleg az ember öntranszcendenciájára, amit Rahner az Isten abszolút közelségébe való törekvésnek nevez?

Ha visszatérünk a megtestesülés gondolatához, be kell látnunk, hogy az ember felől is nehéz megközelítenünk a misztériumot. Hogyan lehet emberré valami, ami nem ember? Egyáltalán hogyan lehet azonosulni az emberrel, aki sohasem esik egybe még önmagával sem (P. Ricoeur)?

A kereszténység az Isten képére teremtett emberről beszél, s ebből kiindulva fogalmazza meg a legkiválóbb teremtmény nyitottságát a létre, amely a végtelenre való irányultság miatt befejezetlenséget, de újra és újra születő lehetőségeket is jelent. S éppen azért lehet szabadságról és fejlődésről beszélni, mert az ember soha sincs egészen a saját lehetőségeinek birtokában. S hogy a lehetőségek valóságosak s nem puszta ábrándok, és reménységeinknek – a kudarc ellenére is – határozott iránya és célja lehet, azt csak a kinyilatkoztatásból tudhatjuk, s kiváltképpen Jézusban ismerhetjük föl. „Mert aki eloldozza magát és ugrik – írja Rahner –, az nemcsak odáig zuhan a mélységbe, ameddig kimérte. Aki egészen elfogadja embervoltát (beleértve természetesen a másik ember voltát is), az az Emberfiát fogadta el, mert Isten benne fogadta el az embert. És ha a Szentírásban az áll, hogy aki szereti felebarátját, betöltötte a törvényt, akkor ez azért a végső igazság, mert maga az Isten lett a felebarátunkká, és ezért minden egyes felebarátunkban mindig ezt az egyetlen felebarátunkat szerettük és fogadjuk el, aki a legközelebb áll hozzánk, és egyúttal a legtávolabb is van tőlünk.”

Úgy is fogalmazhatunk, hogy csak Jézus Krisztusban, a megtestesült második isteni személyben ismerhetjük föl egymást és vethetjük le a kiszolgáltatott lét szegényét – mert a nyitottság önmagában véve sebezhetőséget is jelent. Akár a végsőig való kiszolgáltatottságot is. Mert egymásrautaltságunk sokkal erősebb, mint hinnénk: az ember egész életében szegyenkezve arra figyel, hogy valaki létében megerősítse (M. Buber). „El kell hogy fogadjanak és hagynunk kell, hogy elfogadjanak bennünket” – írja J. Ratzinger egyik karácsonyi elmélkedésében. Majd így folytatja: „Függésünket szeretetté kell változtatnunk, és abban kell szabaddá lennünk.” Vagyis a lét nyitottsá-

gából születő kapcsolatok nem kell hogy gúzsba kössék az embert, s nem is pusztán a sebek begyógyítására szolgálnak, hanem újabb lehetőségeket hordoznak, megpedig a szeretetből származó szabadságát. Ezen az egyre nagyobb távlatokat magába ölelő horizonton találkozhatnak a segítségre szorulókkal a segíteni kész emberek. Ha befejezetlenek vagyunk és önmagunk szüntelen formálására ítélték, akkor a folytonos újjászületés és teremtés lehetőségét is hordozzuk. És így segítjük világra egymást is szüntelen. Rászorulva betegjeinkre és öregjeinkre. Hiszen a szeretet és a szenvedés egysége a legsúlyosabb emberi realitás (Jean Lacroix): szenvedés nélkül még az Isten se tudna tartósan dialógust folytatni az emberrel. Aki azonban mindenben hasonló lett hozzánk, nyomorúságainkat is viselte engedelmesen egészen a kereszthalálig, nemcsak sorsunkban akart osztozni, hanem szabadság-üzemetet is hozott. Semmi sem fejeződhet be anélkül, hogy újabb lehetőséget ne rejtene magában. Az egymáshoz tartozás felismerése szinte fölöslegessé teszi az áldozatosan adakozó és az alamizsnát kérő lényegbe vágó, rangsorolást föltételező megkülönböztetését. Hiszen a szenvedőben magának Istennek adunk, s nem adhatunk másból, mint az övéből. Mert mindannyian Isten kegyelem-kenyerén élünk. S egyáltalán, ki tesz többet a másikért, aki áldozatosan adja, vagy aki alázatosan elfogadja? Olyan épület ez, vagy inkább katedrális, amelynek szentélyében egyetlen oszlopra nehezdednek a falak tartópillérei. Igaza van Hamvasnak: „Mindnyájan nyomorékok vagyunk, még érzékenységünk is egyfajta betegség. A szó ma erre az, hogy allergia. Az allergia egy szerv vagy szervek, vagy a bőr, vagy az idegrendszer patológus túlérzékenysége. Valami, ami a normális létezés nélkülözhetetlen feltétele, így válik bennünk defektussá. Csak a rinocéroszbőr és az allergia között választhatunk.”

Az emberré lett, magát odaajándékozó Isten nem akarhat kevesebbet tőlünk önmagunknál. Úgy látszik azonban, hogy egymásnak sem adhatunk ennél kevesebbet. Hiszen Ő éppen embertársainkban közelít felénk. Emberré lett, hogy felismerhesse magát az emberben – emberré lett, hogy egymásban felismerhessük Őt. S még nem is a világban uralkodó erők vektorai szerint rendezte el a dolgokat, hanem hatalom és dicsőség nélkül jött el, hogy az elesetteket fölemelje, a szomorúakat vigasztalja, s a tudás gögje elé helyezze a tudatlanságot, a törvény megtartói elé a bűnöst. Volt gyermek és vándorprédikátor, majd államellenes tevékenységért elítélt bűnöző. Ennek jogán követeli, hogy ha egyszer Benne felismertük az Isten Fiát, akkor ismerjük fel Őt az elesettekben, a társadalmi lét perifériájára szorultakban, a magukra hagyott szenvedőkben.

Mindem nem pusztán meghökkenteni akarja az embert. Nem is csak relativizálni ezt a látszólag jól fölépített, szokásokkal és törvényekkel védelmezett világot. Inkább egy új lehetőségre akarja fölhívni a figyelmünket. Talán arra, hogy a bűnösök nem is olyan rosszak, s az igazak nem is olyan jók.

Ancsel Éva egyik írásában Malamud „A segéd” című regényét elemzi, melynek főszereplője egy semmirekellő, éhenkórász csavargó, aki azonban élete végéig őriz egy gyermekkori történetet Szent Ferencről. „Nagy ember volt – mondja róla –, nemcsak azért, mert madarakhoz beszélt, hanem mert mindenét elajándékozta.” „Örömét lelta a szegénységben.” Frank Alpine azonban nem tudja úgy szeretni a szegénységet, mint Szent Ferenc, ezért lop. Élénk képzeletében mégis ő maga és Szent Ferenc sűrűn fölcserélődnek. „Tudásnak és váagnak, vagy inkább reménytelen reménynek” – írja Ancsel elemzésében – „ez a jelenléte és találkozása... az ember lényegi aszimmetriájára vall. De arra is, hogy nincs fatálisan korlátok közé zárva: ha másként nem, hát éppen tudása s bár elérhetetlen vágyai által saját esendősége fölé emelkedhet. – Elnézó és együttérző humorral ábrázolja hősét az író, mégsem nevetünk. Mert vajon nem él-e minden esendő, Frank Alpine-hez hasonlatosan könnyelmű, vétkektől nem mentes halandóban az az erejéhez hozzá nem mérhető, se tetteivel, se életével meg nem alapozott szertelen vágy, hogy hozzájusson mindennapi kenyeréhez, szerelméhez, öröméhez is, mindazonáltal legalább távoli rokona lehessen Assisi régi lakójának, kollektív emlékezetünk Szent Ferencének?!”

Az ember létének nyitottsága, befejezetlensége miatt semmi sem tud lenni egészen. Csak töredékesen vagyunk azok, amik éppen vagyunk. Nem egészen gonoszak, és nem egészen jók. Lehetőségeinknek csak egy részét használjuk föl. A lehetőségek teljességét csak a gyermek birtokolja, habár öntudatlanul. Talán ezért is annyira kiszolgáltatott. Jóval kiszolgáltatottabb, mint egy keresztre szegezett férfi. S éppen mert Isten gyermeként meré ránk bízni a Fiát, ébredhet föl a felelősségérzet. Iránta és egymás iránt is. Szabadon és önkéntesen vállalva a másikat.

Ha gyermek születik, körülötte is újjászületnek az emberek: anyává és apává lesznek, testvérré, boldog rokonná, örömben osztozó ismerőssé. Ezer szálon fut tovább az esemény. – Jézusról is tudomást szereztek a keleti mágusok. Természetesen ellenségeihez is eljutott a hír, de akkor még a szülői gondoskodás megmenekíthette a biztos haláltól. – Mert bármi történhet; bármi, ebben a lehetőségektől terhelt világban. Frank Alpine sorsa is bárkié lehet. Csak az a fontos, hogy az a gyermekkori emlék, a szegénységében is adakozó Szent Ferencről, el ne halványuljon bennünk.

Barsi Balázs

A JÖVŐ PAPJAINAK PRÓFÉTAI TANÚSÁGTÉTELE (Kontempláció és kommunió: 1Jn 1,1-4)

Szent Péter pünkösdi beszédében azt állítja, hogy megvalósult, amiről Joel próféta jövendölt: „A végső napokban – mondja Isten – kiárasztom lelkeket minden testre (emberre) (ApCsel 2,16–17; ld. Joel 3,1–5).

Nyilvánvaló, hogy itt csak a Krisztusban hívókról van szó, akik most Isten Lelkétől megragadott nép lettek, természetesen pontosan azért, hogy általuk (tanúságtételük és szolgálatuk által) minden emberre kiáradhasson Isten Lelke.

Nem az egyház birtokolja a Szentlelket, hanem a Szentlélek birtokolja az egyházat. Ő birtokolta Jézus emberi testét a fogantatás pillanatától kezdve. Mária méhében a Szentlélekben alakult ki a magzat-Jézus szervezete. A Szentlélekben *gyarapodott bölcsességben, korban és Isten és emberek előtti kedvességben* (Lk 2,52). *A Lélek ösztönzésére a pusztába vonult* (Lk 4,1) és földi működése során mindent Benne cselekedett. Őt árasztotta ki mint erőt, hiszen az Úr Lelke volt rajta és ő kente fel, hogy örömhírt vigyen a szegényeknek (Lk 4,18; ld. Iz 61,1).

Pünkösöd új fogantatás Sion leányának, Jeruzsálemnek a méhében, ahol a Szentlélek leszáll az apostolokra és Máriára, aki az egyház titkát Jézus fogantatásától kezdve hordozta. A Lélek alakítja majd ki Krisztus Titokzatos Testének szervezetét. Ez nem jelenti azt, hogy a szervezet fogja a Lelket birtokolni. Ellenkezőleg: a Lélek birtokolja (mert Ő hozta létre) a szervezetet. A Szentlélek nem foglya a szervezetnek. Szabad marad tőle. Természetesen a Lélektől birtokolt titokzatos Krisztus-test képes adni a Lelket. A karizmák és a szervezet (intézmény) szembeállítását mutatós eredményeket hozhat, de teológiai szempontból elhibázott. Egyébként, ha egy karizma nem intézményszerű, csak ideiglenes marad és elhal.

Az egyház az Atya és a Fiú Lelkétől megragadottak közössége. Ez a megragadás, lefoglalás az emberi lét legmélyebb valóságában kezdődik. A Biblia nyelvén az ember szívét foglalja le a Lélek (ld. Róm 5,5). A hit és a keresztség által éri el az emberi személyt ez az isteni lefoglalás, birtokba-vevés, és az egyént beletestesi a szent egyházba, amely *communio* (közösség), vagyis az egy Isten szentháromságos közösségének teofániája a földön.

A Lélek adása egyben az istenfiúság kegyelme is. Szent Pál így jellemzi az üdvtörténetnek ezt a végső korszakát, amelyben most élünk:

„Amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született, és ő alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgaságából, hogy a fogadott fiúságot elnyerjük. Mivel az Isten fiai vagytok, a Fia lelket árasztotta szívünkbe az Isten, aki őt így szólítja: Abba, Atya!” (Gal 4,4–6).

A Lélek adása és az istenfiúság kegyelme viszont eleve a legmélyebb létbeli közösséget hozza létre azok között, akik ugyanabból az isteni életforrásból születtek.

Ez a születés sohasem jelent kiszakadást az anyaméhből, távolodást az élet forrásától, hanem egyre mélyebb beleszővődést a teremtő Isten „méhébe” és egyre gyorsuló áramlást az élet forrásának középpontjába. Ez az új testvériség egyazon életnedvekkel való táplálkozás (szőlőtő-szőlővesszők, Jn 15,5). Az új élet tehát mindenestől közösség (*kommunió*) a Szentháromsággal és egymással.

A keresztény hit legalapvetőbb, sokszor ki sem fejezett állítása, hogy éppen ebben teljesedett be a profetizmus, amely Ábrahámmal kezdődött. Próbáljuk meg elhelyezni a profetizmust a kozmosz történetében.

Ha most az üdvtörténet végső korszakában élünk, és ha ez minden embert érint, ha Jézus Krisztus nemcsak az egyház ura (Efezusi levél), hanem a kozmosz is (Kolosszei levél), akkor nem szabadna a prófétaságról sem kozmikus távlatok (évmilliárdok és fényévek távolsága) nélkül gondolkodni, mintha az egyedül Izrael és az egyház belső ügye lenne, vagy legföljebb a humánomot érintené, nem pedig a kozmoszt és annak jövőjét.

A profetizmus, amelynek legvégső és legteljesebb megnyilatkozási formája Jézus Krisztus egyháza (még akkor is, ha nem jutott el a teljességre), valójában szerves része az egész teremtésnek.

De miben, hol érintkezik az Ábrahámmal elkezdődött profetizmus a világtörténetessel (nem folyamatot mondok, mert az félreérthető a gnosztikus kicsengés miatt)?

Az *élet megjelent* (I Jn 1,2) a földön. Kezdetben talán egyetlen sejt. Aztán információk csapódtak bele (vagy voltak beletáplálva) és egy olyan szédületes evolúció indult, amelynek – úgy tudjuk – a csúcán ott áll az ember. Természetesen ezek, az anyagban és az élővilágban levő információk nem az anyagtól vagy az élővilágtól valók, mert az anyag nem magától van, következésképpen az élet sem. Itt a földön semminek sincs *élete önmagában* (Jn 5,26).

A világ nem adottság, *natura*, természet, hanem *creatio*, teremtés, ajándék. A bontakozás a Teremtőtől való információk szerint történik, a vagy eleve belehelyezett, vagy belécsapódó információk alapján. A sejt osztódik, az élet bontakozik. Ami lemarad – megreked vagy elpusztul. Nem kéri a beleegyezését. Ez a tisztán passzív befogadás.

A kozmoszban, a földön egyszer csak kigyullad az éntudat. Nyilván az „én” nincs „te” nélkül. Újabb Istenre-nyílás keletkezett ebben a hatalmas fejlődő világban. Az éntudat kigyulladására ma is csak lehetőség a kis csecsemő életében. Ha nincs aki előbabusgatja belőle (ha állatok nevelnék fel), soha nem jut olyan öntudatra, amely méltó erre a névre. Kezdetben egyes szám harmadik személyben beszélünk magunkról, átvéve mások rólunk mondott állításait („A Jancsika elesett”). Csak mások sokszoros, szeretetteljes kérésére használjuk az „én” megjelölést anélkül, hogy sejtenénk annak misztériumát. Ki babusgatta elő az éntudatot a legmagasabb fejlődésre jutott állatból? Erre a kérdésre válaszolván nem szabad szélhámoskodnunk mennyiségi és minőségi fogalmakkal!

Isten hívta Ábrahámot. Ez a hívás, mint minden további isteni hívás, teremtő erő közöl. A nemlétből a létbe, az öntudatlanságból az éntudat verőfényére, az embergyermekségből az istengyermekségre. – Az ember azonban elbukott a szeretet és a szabadság próbatételén. Isten együttműködést kért tőle, ő azonban autonómiát akart a szó infernalis értelmében (az autonóm „én” a kárhozát, mert nincs értelme létezésének). Isten azonban nem hagyta el az embert. Ábrahámot megszólítja. Beleegyezését kéri egy közösen folytatandó történelemhez a nemzetek közepett a nemzetekért. – Ezzel a fejlődés új szakasza indul el. Nem ismerjük az előtte levő próbálkozásokat, és így azok maradványait sem tudjuk helyesen értékelni. Tény, hogy Ábrahám „*mutáns*” a fajban. Szabadon belemert egy olyan Isten–ember drámába, mely most már kizárólag a személyes szeretet szabadságának légkörében folytatódik.¹

Isten információkat (tudást) és áldást (életöbületet, majd kiderül, hogy örök életet) közöl. Az embertől csak egy dolgot kér, hogy higgyen, vagyis bizon benne és ígéreteire építse életét. Nem passzív magatartás ez, amely csak a kontemplatív apácák magánvállalkozása, hanem ez az a munka, mű, emberi cselekvés, amely tetszik az Istennek. Az az *ergon* (mű), amelynek szolgálatába áll a keresztény pap,

éppen ebben van: hinni abban, akit az Isten küldött és ezt a hitet szolgálni. Ez a pasztoráció, a többi külső cselekvés vagy ebből fakad, vagy pótcselekvés, törmelék és szemét.

Az Úr Jézus második, dicsőséges eljövetelekor is csak egyet keres szinte szorongva: *talál-e hitet a földön?* (Lk 18,18). Enélkül a beteljesedés lehetetlen. Egyetemes kárhozát következne.

Izrael prófétái mind információkat fogadtak be és közölték, a papság pedig áldást (életbőséget, több életet) hozott Istentől. Így maga Izrael lett hordozója a próféták által adott (a papok által is tanított) információknak és a papok által közvetített áldásnak. Azt is tudta Izrael, hogy egyszer maga a profetizmus is meg az áldás is beteljesedik: Az Isten ismerete és a tőle jövő élet (a templomból fakadó víz, Ez 47) a maga teljességében tölti be Izraelt és általa a pogány népeket. – Az apostolok, akik Izrael fiai voltak, teljes meggyőződéssel állítják, hogy a föltámadt Krisztusban minden beteljesedett: a próféták által közölt tudás és a papok által közvetített áldás is.

Valóban így van, mert Jézus Krisztus életével, szavaival, halálával és feltámadásával és a Szentlélek kiárasztásával kimondta a végső igazságot Istentől (Isten = Szentháromság, Szeretet-közösség) és az emberről (az embert fiává fogadta a Szentháromságos Isten, közölte vele életét).

Jézus Krisztus a profetizmus beteljesítője, mert a legnagyobb információt hozta: hirdette Isten uralmát köztünk, de egyben ő az egyetlen pap is, mert azt, amit hirdetett, meg is valósította. Megtestesülése óta „pontifex” (hídverő), aki a két világot egyesítette (Isten és embert), keresztáldozata által pedig (amely minden áldozat beteljesedése, és egyben az áldozatok fordítottja, hiszen Ő Istentől jön és az Atyánál van, áldozata nem az ember áldozata, hanem az Istené) megnyitotta nekünk ezt az Istennel való életközösséget a Lélek által a bűnök bocsánatával.

Benne a reveláció (igazságok, ígéretek közlése) és a papság ugyanaz: amit prófétál, amit szavaival ígér, Isten uralmát, azt életével, halálával, feltámadásával megnyitja az emberiségnek. A Zsidóknak írt levél első szavai ezt foglalják össze: *„Azelőtt Isten a próféták útján több alkalommal és többféle módon szólt őseinkhez. Ebben a végső korszakban Fia által beszélt hozzánk, akit a mindenség örökösévé tett, hiszen a világot is általa teremtette. Mint dicsőségének kisugárzása és lényegének képmása, ő tartja fenn hathatós szavával a mindenséget. Miután megváltoított minket (pap is!) a bűntől, helyet foglalt az isteni fölség jobbján, s annyival kiválóbb az angyaloknál, amennyivel különb nevet örökölt náluk”* (Zsid 1,1–4).

Az Atyával való fiúi kapcsolata a Lélek által már most megnyílt a mi számunkra is. A keresztény közösség és benne a pap (aki a közösség szolgája) ezt az életet hirdeti: s azért hirdeti, mert szemléli, tapasztalja: *„Ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit a szemünkkel láttunk, amit szemléltünk és amit a kezünkkel tapintottunk: az élet Igéjét hirdetjük nektek. Igen, az élet megjelent, láttuk, tanúságot teszünk róla, és hirdetjük nektek az örök életet, amely az Atyánál volt és megjelent nekünk. Amit láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy ti is közösségben legyetek velünk. Mi ugyanis az Atyával és az ő Fiával Jézus Krisztussal vagyunk közösségben”* (1Jn 1,1–4).

A pap a kézzrátétel szentségében a kommunióknak (közösségnek) az építésére kapott kegyelmet és küldetést. Hivatásának legmélyebb alapja, hogy *szemlélje* (kontempláció) a kezdettől kapott krisztusi valóságot, hirdesse és közösséget építsen. – A mi *papságunk prófétai papság*, mert miközben hirdetjük az Istentől és az emberről szóló végső üzenetet (teljes igazságot), vagyis amit szemlélnünk a hitben, azt meg is valósítjuk, mert állandóan össze is kapcsoljuk Jézus Krisztusban az embert a Lélek erejével az Atyaistennel és a többi emberrel. *A jövő papja csak ilyen prófétai pap lehet*, aki arról beszél, amit szemléli, amit megváltott szívének tapasztalatával is, át is él a kezdettől kapott Igéből, és aki ezt a szemlélt belső életközösséget tovább is adja, vagyis közösséget (kommuniót) létesít a Lélek erejében. *Ex contemplatione ad communionem!* (A szemlélődésből a közösségbe!) Természetesen a szemlélés tárgya már maga a közösség a Szentháromsággal és egymással.

Első látásra nem is olyan világos, hogy *mire van szüksége a magyar egyháznak itt*

és most. A hit azonban egészen világosan megmutatja nekünk: szemlélődő életet (meleg, bensőséges, misztikus életet) élő igehirdető papokra, akik építik azt a közösséget, amelyről az első János-levél bevezetője ír.

I. KONTEMPLÁCIÓ (SZEMLÉLŐDŐ ÉLET)

A kontemplációval kapcsolatban Jézus életformájáról beszélek, aki nem volt sem aktív szerzetes, sem kontemplatív a szó későbbi értelmében, amikor már mintegy munkamegosztásként kettévált az, ami eredetileg egy volt. A Mária-Márta jelenet (Lk 10,38–42) már a korai egyház problémájáról szól.

Természetesen annak is megvan az értelme, hogy Jézus Krisztus életének egy-egy mozzanata külön intézményes formát öltjön. A kontemplatív életet élő szerzetesnek pontosan az ad létalapot, hogy a Krisztus-hívőket állandóan figyelmezteti életük el nem múló, legalapvetőbb vonatkozására: a Jézus Krisztus arcán felragyogó dicsőség szemlélésére. A mai magyar egyháznak, minden híresztelés ellenére, éppen ezért leginkább szemlélődő szerzetesi közösségekre van szüksége. Ezen a szinten egyszerűen hit nélkülinek és materialistának tűnne az a szemlélet, amely a pap nélküli plébániák láttán természetükből kiforgatott kontemplatív szerzetespapokat küldene szét. Istené az egyház. Neki joga van és oka van oda hívni embereket, ahová akarja!

1. Minden ember szemlélődő. A pap pasztorációs munkáját alapvetően befolyásolja az, hogy mit tart az emberről, például a magyar emberről. Ma a kb. negyvenéves „hivatalos” egyoldalú materialista szemlélet ellen nagy erővel tör fel a fiatalságban a kontempláció utáni vágy. Ha erre nem figyelünk oda, akkor ne fanyalogjunk, amikor ezt a Lélektől belé oltott legerősebb ösztönt importáruból, teozófista és álmisztikus csoportok által felkínált gnosztikus forrásokból fogja kielégíteni (maga a kispap is!).

Az ember képes csodálkozni. Csodálkozni pedig annyi, mint megragadva lenni a mindenséget felülmúló, de azon mégis átszüremkedő igazságtól, jóságtól és szépségtől. A csodálkozással kilépünk magunkból. Ez egyfajta extázis. Az ember sugárzást fog a mindenségből, akár tud erről, akár nem. – Miért van ez így? Mert Isten kezdettől fogva Lelkéből adott neki, amikor „*orrába fújta az élet lehetetét*” (Ter 2,7). A feltámadt Krisztus a bűn által légszomjító fojtogatott embert elsősegélynyújtásban részesítette, amikor a Szentlelket lehelte rá:

„Amikor beesteledett, még a hét első napján megjelent Jézus a tanítványoknak ott, ahol együtt voltak, bár a zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót. Belépett, megállt közepén és köszöntötte őket: 'Békesség nektek!' E szavakkal megmutatta nekik kezét és oldalát. Az Úr láttára öröm töltötte el a tanítványokat. Jézus megismételte: 'Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.' Ezekkel a szavakkal rájuk lehelt, s így folytatta: 'Vegyétek a Szentlelket!'” (Jn 20, 19–22). – Ettől a második lélekadáستól kezdve az ember még inkább szemlélődő. A Krisztus-hívő azt a Lelket kapta, aki ismeri Isten mélységeit is, meg az ember mélységeit is.

A jövő a szemlélődő emberé, mert a jövő körvonalait csak ő látja: az egyetemes feltámadást, a végítéletet és a boldog örökéletet az új ég és új föld világában.

Amikor valami nagy szenvedés érte nagyanyámat, egyszerűen így szólt: „De hát az Úr Jézus is szenvedett”. Lenyelte könnyeit és ment tovább. Mi ez, ha nem a legmélyebb kontempláció? Az elfogadhatatlan eseményt, ami itt és most elébe állt, behelyezte a Krisztus-esemény világosságába. Nem oldotta meg, nem értette meg, de meglátta, hogy elfogadható Jézus Krisztusban, akinek hasonlókatt kellett elszervennie, hogy bemelessen dicsőségébe (Lk 24,26).

A szemlélődés a logikai megértésen túl az értelem előtt és felett létező valóságot ragadja meg, illetve ettől ragadtatik el a Szentlélekben. – Ha az embertől elveszik ezt távlatot, megőrül.

Istent nem lehet megtapasztalni a szó mindennapi értelmében, de bennünk való életét igen, mert ez a mi életünk is: *a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkben az Isten szeretete* (Róm 5,5). Szívünk pedig tapasztalásunk világába esik. Pappá csak azt szabadna szentelni, akinek van lelki élete; vagyis arról képes tanúskodni, amit szemlél, a Szentlélek hatásáról, a benne folyó életéről.

Nem akarok senkit vizenyős, érzelmi ingoványra vezetni, de talán oda kell figyelni a szentéletű papnevelő elődeink elvárásaira, meg arra a meggyőződésre, amelyet egy régi jogi előírás is megőrzött, hogy a papnak „*perfectio acquista*”-val (megszerzett tökéletességgel) kellett rendelkeznie, hogy püspökké szentelhető lehessen. Ez a tökéletesség nyilván a szeretetnek egy olyan teljességét jelzi, amely az Úrral való állandó belső egység nélkül lehetetlen. Ebből az elvárásból a papság előtt álló fiatalra is hárul valami.

A kispapnak legyen belső élete és ez legyen a legnagyobb kincse!² – Mit tehetnének ennek érdekében? Kellene egy nyugodt „lelki” év a teológiai tanulmányok előtt, amikor pótolnánk az emberi, közösségi élet, a keresztény hit és istentisztelet gyakorlatának hiányait, és tanítanánk elmélkedni a növendékeket. Megszerettetnénk velük a belső életet. Olyan légkört és hangulatot kellene teremteni a szemináriumokban és az egyes órákon, hogy ott minden tudás és tudományos erő kifejtés csakis az Élet szolgálataért van. – Minden nap főeseményének kellene lennie az elmélkedésnek: előkészítésben, időtartamban.

2. A kontemplatív élet látomás által éltetett és mozgatott élet. *A kontemplatív ember ezért szabad ember*, belülről indulnak ki cselekedetei, nem pedig a világ szelleme diktálja azokat.

A profétákat egyetlen látomás mozgatja. Kiragadja a köznapok apró érdekszövedékeiből és a világ politikázó (tehát hatalmi harcért tülekedő) hazugságaiból. Ezért lehet, hogy egyesek szemében a bolondra vagy az őrültre hasonlít. Minden keresztény élete alapvetően egy „látomásra” épül: „*Halálodat hirdetjük Urunk és hittet valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz.*”

Krisztusnak lenni annyit jelent, mint mindent ebben a világosságban látni, mindent ehhez mérni. A szent magyar papok mind ilyenek voltak. Prohászka nem volt kevésbé cselekvő mint a többi, de nem politikázás, hanem evangelizálás vezette még a parlamentben is.

A spirituális atyának meg kell vizsgálnia a kispaptestvér döntéseinek rugóit a nevetségesen hétköznapi dolgokra vonatkozóan is. Mi mozgatta egy nyári szünetben? Miért utazott ide vagy oda? Miért döntött így vagy úgy? A hit látomása vezette-e? Egyáltalán számít-e apró hétköznapi cselekedeteiben a hit látomása: a barátkozásokban, a ruházkodásban, egész életvitelében, az élvezeti cikkek használatában, az adásvételben stb. Elfogja-e legalább néha a vágy, hogy örömeiben mindent feláldozzon a megtalált kincsért (Mt 13,44)? Segíti-e a „holtak feltámadása” – amelyről azt mondja ő is minden vasárnap, hogy „várom” – a kudarcok, a meg nem értés és önmaga elfogadásában?

3. A szemlélődő élet misszióra indító élet. Az Úr Jézus imáinak csendjéből jött a tömeghez. Az igazi szemlélődés nem megfutamodás, nem elefántcsonttoronyba való zárkózás. – Mutassatok egyetlen mai papi egyéniséget, aki nem a szemlélődésből merít!

Ma itt nálunk Magyarországon különös fényt kap a zsoltáros szava: „*nincs közöttünk, aki a továbbiakat tudná*” (Zsolt 73,9). Mert alig van, vagy egyáltalán nincs közöttünk szemlélődő, vagy nem rájuk hallgatunk, hanem a közvetlen külső szükségletekre vagy másokra. Már maga az a vágy, hogy szemlélődő akar lenni a pap, sokakat a legmélyebben vonz, mert nem mindegy, hogy mire vágyakozom én, a pap, aki a „vágyak emberéhez” kaptam küldetést. – A profétai aktivitás nem csupán külső feladatok elvégzésében áll. Ugyanazok a feladatok várnak a kispapra (majd a papra) akár elmélkedik, akár nem: tanulás, beszámoló, asszisztencia, vizsga, levélírás, szolgálat sekrestyében, ebédlőben stb.

Miért teszi ezt? Miért jött ide? A profétai cselekvés, amely a szemlélődésből indul ki, a minőségek rendjébe tartozik. Istentől küldve érzi magát és nem tekint körül, ki hogyan teszi. Csak szemlélődő ember válik szabaddá, mert nem foglya annak, amit mások tesznek vagy nem tesznek, és saját szenvedélyeinek sem. Megvan a saját

belső mércéje. A szabadság kifelé nagyon szűk: az emberi jogok. Ez elég is. Befelé azonban mérhetetlen távlatok nyílnak egy szabadságnak. – A kispap, aki a szabadságát abban fogalmazzá meg, hogy szabad tévét nézni, sört inni, dohányozni, elvetni magát az ágyon délután stb., tragikusan rossz irányban keresi a szabadságot. A belső szabadságra viszont nagyon szűk ösvény és még szűkebb kapu vezet!

A szemlélődő lelkesedése Isten Lelkétől jön. Pál apostolt szeretjük az Újszövetség papjai elé példaként állítani. Levelei tanúskodnak igen gazdag belső szemlélődő életéről. Útközi a hétköznapi valósággal: egy-egy szinte banális problémával, például az áldozati hús megevésének kérdésével. Megoldásait nem apró „technikai tanácsok”-ban adja, hanem mindig belemeríti a felvetődő kis problémát az Úr Jézus életének és halálának látomásába. Ez az a fajta aktivitás, amit vár tőlünk Krisztus egyháza.

Egy másik példa. A kolosszei híveket valamiféle korai gnosztikus kísértés éri: mi a szerepe az égi hatalmasságoknak az ember sorsában? Pál a kapott hitéletemény alapján megfogalmazza, hogy Krisztus a kozmosz ura. Minden emberre ható erő alá van vetve Krisztusnak. Van válasza, van segítsége kora keresztényeinek, de válasza a szemlélődés mélységeiből jönnek.

A pap mennyire vegyen részt a politikai és társadalmi életben? Teljesen, de nem mint politikus. Az édesanya és a pap nem politizálhat a szó gyakorlati értelmében. A politika a hatalom megszerzésének és megtartásának művészete. Ha ez, akkor nem politizálhat. Hát akkor hogyan vehet részt a konkrét emberi életben? A felvetett kérdésekre a hit mélységeiből válaszoljon és cselekedjék. Ez a legteljesebb életet szolgálja. Így rásütik, hogy politizál, de ez nem igaz.

4. A szemlélődő élet egy ideáltól (eszménytől) vezérelt élet. Egy emberi élet minősége attól az eszménytől függ, amely megragadja. A keresztény papot nem ideológia ragadja meg, hanem egy személy: Jézus Krisztus. A papi élet minőségét egyedül az határozza meg, mennyire engedte, hogy megragadja (magához ragadja) az Úr Jézus.

A szemináriumi éveket ezt kellene elősegíteni. Természetesen nem lehet senkit Krisztustól megragadott emberré tenni. A legtöbb, amit megtehetünk, hogy kispapjaink lássanak ilyen nevelőket és imádkozzunk mindennap értük. Így kedvük lesz rá. Csak a szemlélődőnek van meg az az ereje, hogy hűséges maradjon és megvalósítsa küldetését a legnagyobb nehézségek és kísértések közepette is, mert őket „lakja”, fogva tartja az eszmény.

Ma a „civil életben” is az élő ideálok hiányoznak. Ez nagy csapás a mai ifjúságra. A kiváló orvosok nagy százaléka mögött ott volt egy konkrét, élő eszmény, egy jó orvos. Sokkal könnyebb jó édesanyává válnia annak a leánynak, akinek jó édesanyja volt, mint annak, aki soha nem látott ilyet és most pánikszerűen pótolni akarja azt a saját gyermekei számára, amit ő nem tapasztalt.

A szemlélődő is, akit élő ideál vezet, nem lesz egyéniségét bénító séma másoló-jává, hiszen a szemlélt Krisztus-arc, élő eszmény, az élet felszabadító ereje. Mindegyik szeminárium megtalálhatná az Úr Jézus követésében még a külön családi útját is. Győrnek ott van Apor Vilmos vértanú püspök, Székesfehérvárnak Prohászka stb. Kutatások, dolgozatok, lelkes, tartalmas ünnepek, tanúságtevők meghallgatása segítené a kispapokat a követendő eszmény megtalálásában.

Végül is ott vagyunk mi, spirituálisok, prefektusok, tanárok, magiszterek a magunk szürke életével, akiknek legelső feladatuk a szép papi élet bemutatása lenne, akikhez a kispapnak bizalommal lehet jönnie. Nekünk, ferenceseknek könnyű a dolgunk Szent Ferenc atyánkkal. Fiatal testvéreink hatalmas vonzásában élnek –, de annál nehezebb a saját életünkben megmutatni az eleven eszményt. Igazában csak úgy válhatunk élő eszménnyé, ha nem akarunk azzá lenni, de föl nem adjuk a harcot, hogy mi magunk is Jézushoz legyünk egyre hasonlóbba.

A spirituálisnak mindenesetre nem professzorrá, hanem mesterré kell válnia. Ezt lehetetlen megvalósítani, ha csak a gyónás keretére szorítanánk ténykedését. Engedni kell, hogy szabadon, alkotó módon legyen mesterré. Együtt kell vele dolgoznia

minden tanárnak és neki minden tanárral a szeminárium jó hangulatáért (pneumatológiai értelemben: az egyház hangulata a Szentlélek).

5. A szemlélődő élet megingathatatlan bölcsességen nyugszik és arra vezet. India azt mondaná: ez a dualitásokon felülemelkedő élet – a változhatatlanba való belegyökerezettség. Szent Pál a Lélek szerinti életről beszél. Mit jelent ez? Valamiképpen azt jelenti, hogy a kellemes és kellemetlen érzések főle helyezzük életünk lényegét. – Jézus Krisztus húsvétjának misztériumában örömléteket abban találjuk, ami személyes és ami örök.

Az aszketikus nevelés nálunk nem valamilyen lelkiállapotra akar elvezetni, hanem istenfiúságunkat akarja megőrizni. Az egyetlen igazgyöngy örömteli megtalálásának következménye. – Egészen gyakorlati módon: igen fontos az egyszerű életkörülmények elfogadása; kellemetlen, nehéz állapotok zokszó nélkül való viselése. A testtartástól, az étkezésektől az illedelmes viselkedésen át a legmagasabb szellemi önfegyelmig a teljes embernek készséggé kell válnia Isten érintéseire és így a felebarát szolgálatára.

6. A szemlélődő élet szegény, lemondó, önmegtágadó élet. „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát!” (Lk 9,23). – A belső csend, a szemlélődés csendje ott jelenik meg, ahol az egyedül lényegesre irányul az emberi akarat, vagyis ahol van lemondás és szegénység. A szegénységgel, a lemondással nem érem el eleve a szemlélődést, de a szemlélődés elvezet a profétai szegénységre.

Egy letelepedett, fix fizetéssel rendelkező, komfortban élő proféta csak belterjes egyházi körökben nem nevetséges, egyébként abszolút ellentmondás. Aki naponta szemlélődik, az képes elhagyni mindent máról holnapra. Disponibilis és disponálható. Jótékony elidegenedésben él: senki és semmi sem az enyém, megbízott szolgáló vagyok, de tudom (és ez a szemlélődő fényűzése), hogy kinek szolgáljak. – Fontosnak tartom ezért a kispapok életében a szoba, a társaság és hivatalok váltogatását, cseréjét, de még fontosabbnak, hogy feltárjuk ennek igazán mély értelmét.

7. A szemlélődő élet egy JELENLÉT tudatosítása. Az Eucharisziában, az áldozás perceiben és a szeminárium kápolnájában eltöltött csendes félórak alatt. – A testvéri közösségben. A közösségnek szentségi jellege van. Nem átmeneti jellegű. A szeminárium testvéri közösség nem diák-kollégium, hanem teológiai valóság (ld. 1Jn 1,3; „MI”). – A természetben kellene hetente legalább fél napot csendes szemlélődésben tölteni. Természetesen ezt igényesen elő kell készíteni. – A cella testünk meghosszabbítása. Aki a cellájában nem képes megmaradni, az önmagát nem fogadja el. Mit keres az ilyen másoknál? A cellában megtanuljuk, hogy bennünk jelen van a Szentháromság. Ez a pasztoráció egyik legmélyebb motívuma.

8. A szemlélődő élet csendes és csendben folyó élet. Isten csak azért szólt, hogy általa belevonjon a csendjébe. A szó, az igehirdetés töredékes, az igehirdetés után keletkezett csönd teljességet hordoz. – Illéstől Jézus Krisztusig a proféták nemcsak a szavak emberei voltak, hanem még inkább a csendé. Illésnek a királyi udvartól Kármelen keresztül Hóreb csendjéig kellett záródokolnia, hogy valóban Isten profétája lehessen.

Hangokban, képekben megmérgezett világban élünk. A „heavy metal” zene és tévéfilmek, kazetták sokszor erőszakos hangjai és képei szinte gyógyíthatatlan sebet ütnek a fiatal ember képzeletvilágán és belső csendjén. Elsősorban nem adminisztratív letiltásokkal (bár a háziszabályoknak tartalmazniuk kellene a szigorú és az általános csendtartás előírásait), hanem finom rávezetések által a szemináriumot a csend, a „serenitas”, a meleg jézusi jelenlét házaivá kell átalakítani.

A falakra kifüggesztett képek is döntő hatással vannak a növendékre. Mit láthatnak: papi eszményeket? Vértanúk, szentek, kiváló káplánok, plébánosok, püspökök képét vagy múzeumba se való, megalomániás, Szondi-tesztekhez való arcképcsarnokot barokk főurakról? – A Megfeszített képének központi helyet kell adni.

A szemlélődők szeretik Jézus názáreti éveit. A csendben folyó élet azt jelenti, hogy radikálisan el kell vetni a hatalmi profétaságot és a humánust kell választani. Isten Illés profétát is kivonta a királyi politikai-hatalmi búvkörből és Szareptába küldte, hogy ott tanulja meg a profétai küldetés „irányát”. Jézus megy, hogy feltámassza Jairus

kislányát. Milyen aránytalanul jelentéktelen, csendes világ ez a megalomániás politikai vagy vallási hatalmi messianizmushoz képest!

A csendes papi élet azt jelenti, hogy gyökeresen lemond mindenféle karrierról. Egyébként a régi codex még figyelt arra kispap esetében is, hogy szentelési akadály, ha „ambitiosus”.

9. A szemlélődő élet Krisztus gondolataiból táplálkozik. Sajátosan veretes kifejezéseiben Szent Pál állandóan erről ír: „Krisztusban élni”; „meggyökerezni és alapot vetni Krisztusban” (Fil 2,2.5 stb.). Ahogy Jézus az Atya igéjéből élt, úgy mi is mindent Jézus igéivel mérünk le. Ha valaki Jézus végső ígéreteit (velünk lesz, szeret minket) a mindennapi élet apró eseményeivel méri le, a hitelenség útját járja: – Mivel meghalt az, akit szerettem, Isten nem szeret, nincs velem, sőt Ő maga sem létezik. A mindennapok eseményeit kell lemérni Jézus ígéreteivel: ez az elfogadhatatlan, szörnyű esemény ugyan megtörtént, de Isten szeret engem. Ez a hit útja, de pontosan a szemlélődés által. – A hívek életének állandó megvilágítása a Krisztus-eseménnyel: ez a pap feladata!

10. A szemlélődő élet engedelmes élet. A szó legtágabb értelmében is! A szemlélődő képes odahallgatni és odafigyelni Istenre, emberre és minden más létezőre. Egyébként nélkül az egyetemes engedelmesség nélkül a jogi, csak a főnöknek adott engedelmeség nagyon hamar degradálódhat. Félő, hogy az, aki a vele egyenrangúnak nem képes engedelmeskedni, előjárójának sem engedelmeskedik, hanem „politizál”, vagyis saját „papi karrier”-jén dolgozik szent érzelmekkel és háborítatlan lelkiismerettel.

11. Végül is a szemlélődő élet olyan élet, amelyben az Ige testté lesz. Az ember „jó föld” lesz a mag számára. Amikor a próféta befogadja az Igét, amelyet továbbad, nem fogalmat alkot, hanem fogamzást él át. Legalábbis Jézus erről szól: *jó mag az Isten Igéje...* nem pedig tiszta fogalom. Engedi, hogy éljen benne a maga természete szerint. A prófétai lelkű pap inkább igehallgató mint hirdető. Illetve csak a befogadott eletről tesz tanúságot. És így kapcsolódik a pap titka igen mélyen Szűz Máriának, a papok édesanyjának misztériumához.

A papság egyoldalú „alter Christus” szemléletét Assisi Szent Ferenc kiegészíti azzal a gondolattal, hogy a pap inkább Jézus Anyjának szerepét tölti be. Átala új és új christogenesis-ek valósulnak meg (ld. *Az egész rendhez irt levél*, 21–23). A kontempatív élet tehát termékeny élet.

II. KOMMUNIO (KÖZÖSSÉG)

A pap prófétai küldetése a közösség, az egyház építése. Ő az egyetemes összegyűjtés munkása Jézus Krisztusban. Azért hirdeti azt, amit SZEMLÉLT, hogy a hívek KÖZÖSSÉGBEN legyenek vele és minden pappal, mert ők közösségben vannak az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal (Jn 1,1–4). Tehát a közösség nem mellékes, még csak nem is eszköz valaminek a megvalósítására, hanem cél. A közösségnek viszont igazában semmiféle célja nincs (legfeljebb az, hogy mindenkinek felajánlja ezt a közösséget).

Isten Szentháromság, tehát közösség. Ez a „mi” amelyről az első János-levélben szó van, jelenti az apostolok testületét. Később ez a „mi” lettek az egyház szolgálói, a püspökök és a papok. A közösségben való élet nem egyik témája csupán a prófétai ige hirdetésnek, hanem a célja. Az Újszövetség prófétai papságának munkája nem lehet egyéni vállalkozás. A papi szolgálatban az individualizmus nem egyszerűen hiba vagy egy kis elhajlás, hanem doktrinális tévedés.

A legelső, legősibb rend, *ordo* nem a szerzetesrendek, hanem a papi rend. Szentségi erővel testesülünk bele ebbe a közösségbe, a nagy MI-be, amelynek szerepe az egyház közösségének építése: a Szentháromság közösségébe belevonni minden embert. – A kézrátétel a Szentlélek működésének jele. A Szentlélek minden szentségben ugyanazzal az erővel működik, mint Jézus feltámasztásában. A papszentelés engem, a papot egészen sajátos módon a közösséget építők testületébe iktat be.

– A papi egység nem mozgalom csupán, hanem teológiai valóság. A mozgalom pontosan erre hívja fel a figyelmet. A szemlélődés gyümölcse az érett, hitben elfogadott közösségi élet. Az egyházmegyes pap nem magányos életre jelentkezik. Szent Pál munkatársakkal dolgozott. A közösség egyébként nem jelenti azt, hogy okvetlenül egymás melletti szobákban laknak. A közösség személyes kapcsolatok szövődéke.

A szemináriumnak mint a közösségi életre való nevelés intenzív fázisának kell szerepelnie a hivatások képzésében. Olyannyira, hogy veszekedő, egymást el nem fogadó embereket nem szabad felszentelni. A papság – akár mennyire nyomasztanak bennünket a statisztikák, ki kell mondani – nem a mennyiség, hanem a minőség világába tartozik.

1. Első követelmény a közösségi nevelésben a nevelők közössége. Három-négy nevelőnek, tanárnak nemcsak benn kellene laknia a szemináriumban, hanem teljesen példamutató testvéri életet kellene folytatnia. Ezt a pár nevelőt minden egyéb munkától fel kell szabadítani. Önmaguknak pedig minden más elképzeléstől fel kell szabadítaniuk saját magukat. Állandóan készen kell állni arra, hogy növendékeikkel találkozhasanak egyéni beszélgetésekben, közös zsolozsmában, az asztalnál, a kirándulás és felüldülés perceiben. Ha két-három ember igazi közösséget alkotna, csodákat művelhetnének.

2. A közösségi élet feltételez egy bizonyos szakítást az előbbi életvitellel és környezettel, de csak azért, hogy új módon legyen jelen a pap az egyházban. Nem leértékelve, nem hamis aszketizmusból, de mégis valamiképpen szakítania kell a kispapnak előző életével, hogy gyökeresen új módon legyen jelen az egyházban az emberekért.

Ezt nem szabad kispórolnunk az odaadásból. Nem azzal kell kezdeni a nevelést, amivel befejeznünk kellene: a teljes nyitottsággal és a világhoz való küldetéssel. Ha a kispap apostoli radikalizmussal hagy el mindent és mindenkit, akkor a szeminárium nem lesz átmeneti állapot, elviselendő kollégium, janicsárnevelde, hanem észre fogja venni társaiban a Jézus Krisztus által meghívott testvéreket.

Igényes szeretet készíti fel őket arra, hogy ők legyenek az Újszövetség közösségének mozgatói. Igényes ez a szeretet, mert nem a testre és a vérre épül (idegenek és férfiak vannak együtt); mert egyedül a hit tartja fenn; mert konkrét és nem átmeneti követelményei vannak (megosztani mindent); mert nem átmeneti (hétvégi együttlét). Ebben az igényes szeretetben jelen van a megbocsátás, az irgalom és egymás elviselése.

3. Uralkodási vágy elutasítása és az alázat. A krisztusi közösség nem uralomvágyból, hanem szolgálatból épül. A lábmosás jelene megrendítő módon nem az alázatosság erkölcsi leckeadása, hanem reveláció. Nincs papi hatalom, hanem csak papi képesség.

A környezetnek is ilyennek kell lennie. A kétkezi munkák közös végzése fontos! Ilyen szempontból a nyarak megszervezése is. Életvitelünkben is az legyen a „sikk”, hogy nincs ceremónia, udvartartás, hogy egyszerűek és kedvesek vagyunk, hogy nem akarunk más lenni mint szolgá. A kispapok lelki vezetésében igen lényeges pont az alázatosság gyakorlása:

- nyitottság a figyelmeztetésre;
- elfogadni a normákat (szabályokat);
- a szertelen viták gyökerét megvizsgálni és megszüntetni;
- nem törődni azzal, ami nem rá tartozik: pletyka, megszólás, egymás ellen való beszélgetés;
- elismerni másokat (tanárokat és egymást), másképpen lelki abortálásokat okozunk a megfogant hivatások esetében;
- a beszéd minőségének, színvonalának emelése.

4. Az egymáshoz és a külső és belső renchez való igazodás követelménye terén a mai nemzedék óriási értékei mellett nagy emberi hiányosságokkal küszködik. A legalkalmasabb az egyéni beszélgetés a pontosság, az egymáshoz való alkalmazkodás elfogadtatására. – Jó lenne megmutatni növendékeinknek, hogy egyéniségünk az apró kicsi szokásaink teljes feladásának árán fejlődik. Itt jöhetnek szóba az illemszabályok. De nem kerültünk-e neveltséges ellentmondásba akkor, amikor a „próféta” szó mellé odatesszük az „illedelmes” szót? – Bizonyos értelemben a prófétai viselkedés azt is jelenti, hogy bátran merünk „illetlen lenni”, vagyis az emberi önzés és vad ösztönök által eltorzított gondolkodás és ízlés világába bele nem illeni. A kicsik, a szegények mellett kiállni.

Illedelmességen a lelki finomságot, a jelentéktelennek tűnő kis dolgokban megvalósuló önzetlenséget értem. Olyan illedelmességet kellene tanítanunk, amely Jézus Krisztusban is megvolt, aki figyelmes volt mindenkire.

5. Igen fontos mozzanat a szemlélődés csendjének és magányának beépítése a közösségi életbe, az emberi kapcsolatokba. Furcsa jelenség, hogy amikor Istennel való kapcsolatunkról beszélünk, egyébről sincs szó manapság, mint a magányról és a csendről, amikor viszont az emberekkel való kapcsolatunkról szólunk, meg sem említjük a magányt.

Az érett szeretet tartalmazza a magány elfogadását, a hosszú, jelzéstelen, csendes időket. Ha nincs állandó csend a szemináriumban, ki se épülnek, illetve degradálódnak a kispapok egymás közötti kapcsolatai. Egész napjukat át kell járnia a csendnek – a rekreációs időt kivéve. Nem nyúlhatok a másikért saját ürességem érzéstelenítése végett. Tisztelni kell azt a csendet, amelyben a másik él.

6. A barátság. Sokáig csak negatívé álltak hozzá. Ekkora értéket nem szabad negatív szempontok szerint megközelíteni. Olyan ez, mintha hívó katolikus kamaszoknak a házasságról az lenne az első, amit elmondanánk, hogy Nathanson professzor filmjét levetítenénk az abortuszról.

A barátság Isten ajándéka. Figyelni kell rá és megtanítani kispapjainkat, hogy miként kell elfogadni ezt az ajándékot és hogyan kell rá méltóvá lenni, amennyire csak lehet. A papi barátság mércéje az a láthatóan közösséget alkotó erő, amit ők ketten-hárman képeznek. A szolgálatba közösen belevetett életük önmagáért beszél. Arra is rá kell vezetni őket, hogy a barátság ajándéka őket alkalmassá neveli arra, hogy minden ember felé személyes érdeklődéssel forduljanak. A személyesség a jövő!

Végül is a papnak, mint az Újszövetség prófétájának egy közösségről kell tanúságot tennie: Istentől, aki közösség, Szentháromság. A testvéri szeretet János szerint az az eszkatologikus jel, amelyet el tud fogadni a világ, mint Jézus istenségének igazolását: *Arról tudják majd meg rólatok, hogy a tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt (Jn 14,35). Legyenek mindnyájan egy. Amint te, Atyám, bennem vagy s én benned, úgy legyenek ők is bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem!* (Jn 17,21).

Jegyzetek: 1. Ezt a gondolatmenetet ld. részletesebben: *Claude Tresmontant: Le prophétisme hébreu*, Gabalda, 1982. 7–18. o. 2. Azt hiszem, kellemtlenül érintette Mertont a dalai láma kérdése, hogy a fogadalmaknak van-e köze valamilyen lelki átalakuláshoz, megvilágosodáshoz? Mit felelnék rá, ha ezt a papszentelésre vonatkozóan kérdeznék? (Ld. A csend szava 310.)

* * *

A TEOLÓGIA 1990 évi témái: (kéziratok beküldési határideje)

1. sz.: **A SZERZETESRENDEK ÚJJÁÉLEDÉSE HAZÁNKBAN** (1989. nov. 1-jéig)
2. sz.: **TÁJÉKOZTATÁSI ESZKÖZÖK ÉS AZ EGYHÁZ** (1990. febr. 1-jéig)
3. sz.: **ELSORVAD-E A MAGYAR LELKIPÁSZTORKODÁS?** (1990. máj. 1-jéig)
4. sz.: **VAN-E AZ ÉLETNEK ÉRTELME?** (1990. júl. 1-jéig)

A TEOLÓGUSOK AZ EGYHÁZBAN

Az utóbbi hetekben számos ország több száz teológiai professzora adta közre bírálatát az egyház vezetéséről. Talán sokan azt a kérdést teszik fel, vajon valamiféle harc folyik az egyházban a professzorok és a hivatalviselők között? Én, személy szerint egy tisztességes és bátor dinamikát fedezek fel e megnyilatkozásokban az igazi, a helyes felderítésére.

Néhány hang – úgy tűnik, azért, hogy az egyházi hivatalviselőket védelmébe vegye –, megpróbálta a teológiai professzorok felszólalásait jelentéktelennek minősíteni, sőt leértékelni.

Miért? – A „consensus theologorum” – a teológusok egybehangzó tanítása – az egyházban a hit egyik forrásának számít. Ezért a teológiai professzoroknál az Isten akarata szerinti „sensus fidelium”-ot, a hívek hitérzékét fel kell tételeznünk és elismernünk. Pál apostol (IKor 12. fej.) a tanítók feladatában a Szentlélek egyik karizmáját látja.

Az egyház napjainkban csak azt engedi papszenteléshez, akit a teológiai tanárok arra felkészítettek. Továbbra is akkor járunk el helyesen, ha hálát adunk Istennek a kiváló teológiai professzorokért, ha nagyra értékeljük és tisztelettel hallgatjuk őket. Aki az igazságnak egyik útját elveti, az nem lesz mentes attól, hogy az igazság másik útját is elutasítsa.

Az ismert mondás szerint: „si est sanctus oret pro nobis, si est doctus doceat nos, si est prudens regat nos” (ha szent, imádkozzék értünk, ha tudós, tanítson, a bölcs pedig vezessen bennünket). Ennek szellemében csak azt kívánhatjuk, hogy a Lélek gyümölcseit mindenki megteremje az egyházban és a világ számára: „a szent imájával, a tudós bölcsességével, az okos pedig vezetésével...”

Mindezt pedig közösen, Krisztus Lelkének erejében tegyék!

Florian Kuntner, a bécsi főegyházmege segédpüspöke

Akármennyire kívánjuk, hogy gyarapodjék a világi katolikusok hittudományos képzettsége, számot kell vetnünk azzal a ténnyel, hogy a világiak teológiájára nincs hatékonyabb eszköz, mint a papság mélyebb teológiai tudása. Tudatosná kell tenni, hogy azok, akik a jövő papságát elméleti képzésben részesítik, az egyházban kiválóan fontos és igen nehéz szerepet töltenek be – és joguk van az egész egyház megértésére és segítségére.

Alszeghy Zoltán

Paleta Éva

AMIRE CSAK JÉZUS VEZETHET EL

Beszélni, írni a szeretetről könnyebb, mint megélni azt. Ha életcélunkká választjuk – legyünk bármilyen pályán, életformában, körülmények között –, maradéktalanul kell magunkat adnunk. Különben minden „csöppje”, amit visszafogunk, drága kincsként megy veszendőbe. Semmivé foszlik, felhasználatlanul.

Szeretni akkor is, ha fáraszt, ha taszít embertestvérünk. De lehetünk torkig is a szeretet gondolatával, légkörével, mert annyit halljuk, unjuk már. És „csakazértis” szeretnénk kitörni belőle. Magányra, csöndre vágyva menekülnék a körülöttünk zsongó, áramló, minket fogva tartani akaró, már-már terhessé váló agyonszeretettséggel elöl is. Zaklathat, nyomaszthat a mások túlzott figyelme, velünk való állandó foglalkozása, szakadatlan minket igénylése. Van, hogy lelkünk mélyén már csak magunkat igényelnénk. Az „én” és a „felebarát” örök harcban áll. – Egyben buzdít, hízeleg, hogy jónak érezzük magunkat, krisztusinak, akit szeretni lehet. Szent Ágoston írja: „Hiúk vagyunk arra, hogy nem vagyunk hiúk”. Mindannyiunkat éltet is, ha tudjuk, hogy

szükség van ránk. És „könnyű jónak lenni azokhoz az emberekhez, akikkel csak futólag találkozunk, de nehéz azokhoz, akikkel együtt élünk” (E. Rey). – A bennünket körülvevőket nem mindig mi választjuk. Bárhogy szeretjük is őket, kötődünk hozzájuk és szívesen teszünk meg értük mindent, még ha az olykor nehezünkre esik is. Hiszen hozzájuk tartozunk, tőlük függünk, munkahelyünkön, de még otthon is. Kötelességünk, munkánk, mindennapi feladataink kapcsolódnak hozzájuk. Rutincselekvések egymásutánja, halmaza. Előfordul, hogy egyhangú érzelemvilág – de lehet gyakori feszültséget, indulatok fészke is. Lehet-e jótettnek, emberbaráti cselekedetnek elkönnyvelni, amit értük teszünk?

Nemrég hallgattam egy igen tartalmas, „földönjáró” lelkigyakorlatot. Egyik nap arról beszélt az atya, hogy éppen ezekkel a naponta ismétlődő kötelességekkel, munkákkal, teendőkkal, fáradságokkal hozhatunk, ha nem is mutatós, de értékes áldozatokat. Nem „véres” áldozatokat kíván tőlünk Isten, hanem irgalmasságot. „Legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas” (Lk 6,36). Nagy fontosságú a kitarás is. Göcsörtös vén fát ábrázoló fotót őrzök imakönyvemben. Legtöbb ága már kopáran mered égnek, csak elvéve van rajta levél, még kevésbé virág... Alatta idézet Szent Bernáttól: „Ne feledd, hogy Isten egyes-egyedül a kitarást jutalmazza!” – Pál apostol is állhatatosságra int: „Legyetek állhatatosak, testvérek...” (Tesz 2,15). – „Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül” (Mt 10,22–23). – Paul Claudel így ír: „Hiszen, ha Istennek nem lenne rád szüksége ott, ahová helyezett, nem rendelt volna oda.”

Vannak, akik képtelenek szervezeten jók lenni, jót tenni; mások csak szervezeten tudnak. Az adódó alkalmakat gyümölcsoztető „spontán” jótévedőknél féltő, hogy saját kényükre-kedvükre hagyatkoznak csupán. Akik pedig szervezeten teszik a jót, könnyen elsiklanak a mindennapi élet adta lehetőségek, alkalmak mellett. Talán éppen azok elsett az embertársak mellett, akik nagyon is áhítják a jó szót, rászorulnak a figyelemre, segítségre, de mivel restellenek panaszkodni, problémáik, nehézségeik rejtve maradnak. Ezért csak kevés szeretethez jutnak. „Senki se távozzék tőlem ma úgy, hogy legalább egy jó szót ne kapott volna! – Adj (mennyei Atyám) megnyerő egyéniséget s egy szikra humort, melyre ebben a sokszor oly keserű világban nagy szükség van” (XXIII. János pápa reggeli imájából).

A szeretet légköre mindig szabadságot jelent. De „valóban annyira szabadok vagyunk-e napjaink számtalan kényszerítő tényezője között, amennyire hisszük? Nem vagyunk-e a technika, a haladás, a tudomány, a kereslet és a kínálat, a változó divatok, a határidők, a teljesítmény, a jólétünk, az igényeink, a programozottságunk, s a többi bálványunk áldozatait? Nem ragadnak-e meg ezeket bennünket úgy, hogy nem tudunk szabadulni tőlük? Krisztus is kényszerek között élt: küldetése kényszerének szolgálatába állította magát. Szenvednie kellett (Lk 24,26). De ő szabadon teljesítette az Atya akaratát, és így szabadságot teremtett. A szabad embernek Krisztushoz hasonló belső tágassága van. Nincsenek bálványai. Nincs „programja”. Érinthetetlen (Tüskés-Knapp: „Eljövők hozzátok”, 30. o.). És ez a belső krisztusi tágasság, szabadság erőt, bátorságot ad, éltet, szeretetre indít. „Ahol szeretetet vetünk, ott öröm sarjad” (W. Shakespeare). És „mert minden élet csodálatos és minden élet egyedüli” (Fekete I.: Bogács, 49. o.).

A szeretetről Pál apostolnál többet, jobbat, szebbet nemigen tudunk írni. Szeretet-himnusza döbbenetes erejű, dinamikájú minden kor számára: „A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem gőgösködik, nem tapintatlan, nem keresi a magáét, haragra nem gerjed, a rosszat föl nem rója, nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal. Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel” (Kor 13,4–7).

A szeretet vezet a békéhez, a megértéshez, ami minden emberi kapcsolat, közösség egymás mellett élésének kiindulópontja. Megteremtése mindennapi feladatunk. „Uram, tégy engem békédnek eszközévé! Add, hogy ahol a gyűlölet tombol, oda én szeretetet vigyek... ahol a viszály szertehúz, oda egységet vigyek” (Assisi Szent Ferencnek tulajdonított imából, középkori kódexből. – Kalkuttai Teréz Anyáék kedvelt imája). – Főleg az idős ember számára vigasztaló, ha a béke eszközévé lehet. Aki éveit

számát tekintve, bár gyöngülő testi erővel rendelkezik, de sokat tapasztalt, hamarabb átlátja, mérlegeli az emberi sorsokat, kapcsolatokat, érzéseket, érzelmeket és indulatokat. Hamarább talál megoldást a válságos, olykor megoldhatatlannak látszó helyzetekben is, mert már kívülről tudja szemlélni azokat. Tanácsal, együttérzéssel, megértéssel van. Az empátia, mások lelkivilágába való belehelyezkedni tudás nagy adomány. Lehet ösztönös, de tudatosan is lehet „gyakorolni”, kifejeleszteni. Az idős ember villámhárítóként állhat a békétlenek közé az áldatlan konfliktusokban.

A fiatal korosztálynak nagy segítség az alázat elfogadása és gyakorlása. Nem a megalázkodás, hanem a krisztusi értelemben vett „lábmosási aktus” szellemének az életbe vitele. Nem szégyen „szolgálni”, előzékenynek, udvariasnak, segítőkésznek lenni. Hiszen Urunk nem azért jött a földre, hogy Őt szolgálják, hanem hogy Ő szolgáljon. S ha Ő nem volt rest, mi miért vonakodunk? – Az alázat egyik legnehezebb mindennapi megnyilvánulása elviselni azt, hogy nincs mindig igazunk. Alapfeltétele a családi, közösségi békének, hogy ne ítélkezzünk állandóan mások tettei, magatartása fölött. Gyakran könnyebb az esendő, hibás, gyarlóbb embert elviselni, mint a „tökéletest”, akinek kiáltó tökéletlensége az, hogy „tökéletes” – és örök kritikájával megkeseríti mások életét. – „Mit nézed a szálkát felebarátod szemében? A magad szemében pedig nem veszed észre a gerendát?” (Lk 6,41–42) – Semmisségek tartjuk, pedig mekkora kárt okozhatunk mások lelkében, ha visszamondjuk, amit egyik ember a másikról mondott. Az efféle túske örökre bent marad s teljesen tönkretelhet emberi kapcsolatokat.

Ismerek egy nagycsaládot. Négy generáció él egymás mellett, tőzsomszédságban. Mint mindenütt, ahol sokféle, különböző korú, jellemű ember él egymás közelségében, sok mindenben függve egymástól – sokféle akarat, érzés, elgondolás, terv, temperamentum jut érvényre és csap össze – ennél a családnál is. Az egymás mellett élés nem lehet problémátlan. Senki sem tökéletes. De mivel a család keresztényekből áll, akik igyekeznek jól-rosszul, több-kevesebb sikerrel krisztusi életet élni – estére kibékülnek, sohasem tartanak haragot. Tudom, ez nem minden. Még nagyon hosszú az út a viszonylagos emberi tökéletességig is. De – ahogy egy bölcs jezsuita páter mondta: Magasba nem a meredeken kell elindulni, hanem a – bár kanyargó és hosszabb – lankás úton s biztosabban célhoz érünk. Ha elfáradunk a gyakran eredménytelennek, kilátástalannak tűnő erőfeszítésben, akkor sem szabad földnünk! Magunkban ugyan semmik vagyunk, de Isten velünk, az Ő erejébe kapaszkodjunk, aki a rosszból is jót tud kihozni. „Fáradok és küzdök az Ő erejével” (Kol 1,29). – „Semmi vagyok, Uram, de a tiéd vagyok” –, írja Szent Ágoston. „A kishitűségnek és féltékenységnek hibája sokszor akadályozza, hogy az ember jót tegyen, amit pedig oly könnyen megtehetne, ha Isten segítségében bíznék és bizvást nekilátna” (Morus Tamás). – A fiatalok pécsi ökumenikus találkozásán így énekeltek sok ezren: „Bizakodjatok! Jó az Úr! Jósága éltet...” Bízunk az Úrban és bízunk egymásban is!

„Az imádság csend és szó. Kimondhatatlan öröm és ki nem mondott fájdalom. Vágy és alázat, kérés és Istenbe vetett bizalom”, bár „az ember nem mindig tud imádkozni. Kifosztottsága, üressége, magára hagyottsága minden erejét fölemészti. Szem elől téveszti a lélek és a kegyelem útjait, a hívásra nem tud válaszolni. De reménye akkor is megmarad, mert gyöngeségében a Lélek vigyázza, aki maga könyörög helyette szavakba nem foglalható sóhajtasokkal” (Tüskés–Knapp: „Eljövök hozzátok”, 54, 56. o.).

Katolikus hitünk, hitéletünk középpontja az Eucharisztia. Olyan nehéz néha felfognunk véges emberi agyunkkal a végtelen isteni Szeretetet, aki a kis fehér Ostyában rejtőzve is működik. Talán közelebb kerülünk megértéséhez egy hasonlattal, Richter Ilona grafikusművész Egy cseppben a tenger című könyvének bevezető sorait olvasva: „A végtelen tenger... Mit is kellene mondanom, hogy megértsetek? Mit rejt a szó? Hogy szemetek rányíljon a megmérhetetlen, a parttalan kék roppant tömegére. És mindenre, amit ez a folyékony világ magába ölel. Ami itt kezdődik a lábamnál, és nem ér véget a láthatárnál. Ami éppúgy benne van a fövényen fénylő cseppben, mint abban a félelmes tömegben, amelynek a hajóóriások a játékszerei” (5. old.). A hatalmas végtelen Isten, mindennek alkotója pedig benne van a kicsi Szentostyában. Élünk evvel az isteni kenyérral, amikor csak tehetjük! Eggyé válva vele elmondhatjuk

Loyolai Szent Ignáccal: „Vedd, fogadd, Uram, egész szabadságomat, emlékezetemet, értelmemet és egész akaratomat. Mindenemet te adtad. Mindezt visszaadom Neked, hogy teljesen akaratod tárgyává legyek. Csak szeretetedet add nekem és kegyelmeidet. Ezekkel elég gazdag vagyok s nem kérek semmi mást.” – És korunk nagy gondolkodója, Thomas Merton: „Uram! Töltsd be egész életemet a szeretet egyetlen gondolatával, és egyetlen kívánságával, hogy szerethessek, nem az érdemért, nem is a tökéletesség, az erény szentségeért, hanem egyedül Érted, Istenem!”

Ez a felismerés át fogja járni egész életünket, minden tettünket –, és elvezet már itt a földön Istenhez. Ahhoz a Jézushoz, aki parancsban hagyta nekünk: „Ez az én parancsom: Szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért” (Jn 15,12).

TÉNYEK ÉS VALLOMÁSOK a keresztény szeretet gyakorlásáról

Az alábbi három riport olyan tipikus eseteket mutat be, amelyek mintaként szolgálnak, hogy egyháziak, világiak miként vállalnak elkötelezettséget embertársaikért: – 1. Katolikus intézményben; – 2. Világi intézményben egyéni elhivatottságból; – 3. Hogyan kell és lehet összefonni az egyházközségi, lelkipásztori munkát a karitászszolgálattal.

„Ti vagytok az egyház kincsei”

FEHER ANNÁT, az igazgatónőt keresem. A virágzó fák között az Aranyhal utcában rátalálok a kiskapura. Belépek egy alig nagyobb mint 100 négyzetméteres lakásba. Ez a budapesti Szent Anna plébánia hátsó bejárata. Fehér Anna 72 órás szolgálati ügyelet után van. Szívesen, halk hangon fogad. – Azonnal rá is térek mondanivalómra. Elsőként a számomra máig is homályos kérdésre. – Miért kezdték nálunk a katolikusok olyan megkésve a karitatív munkát, az elesettek, a testi-lelki károsodottak gondozását? Vajon teljesítik-e Krisztus küldetését? Azt, amivel Jézus magára vonatkoztatta Izajás szavait (61,1.2), és így mutatkozik be a zsinagógában: „Az Úr lelke rajtam./Ő kent fel engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek./Ő küldött, hogy meggyógyítsam a megtört szívűeket./A vakoknak megvilágosodást, és szabadulást vigyek az elnyomottaknak./Hirdessem az Úr kegyelmének idejét” (Lk 4,18–20). Anna egyszerűen válaszol: II. János Pál pápa Eisenstadtban így köszöntötte a testi-lelki sérülteket:

„Ne felejtsetek: ti vagytok az egyház kincsei!”

Igen, Krisztus egyháza – benne él a világban – lényege szerint mégis ellene mond a világnak, minden pénzének, gyönyöreinek és hatalmának. Nem a sikeresek, jól érvényesülők tartják fenn, hanem mindenekelőtt az értünk kínhalált szenvedett Jézus Krisztus kegyelme. Valamint az Ő nyomába lépő vértanúk, szenvedők, elesettek felajánlott kinjai. Rejtett és titokzatos kincsek ezek olyannyira, hogy csak a hit szemével tárulnak fel az igazi kincsek, az áldozatok, imádságok hatékony kegyelmei.

„A magyar katolikus egyház bizony nagyon elhanyagolta ezeket a kincseket – mondta Anna. – Komoly hangú vitáim voltak ebben a kérdésben az egyházi elöljárókkal.” – Az elmúlt 40 évben az egyháziak belekerültek a problémák sűrűjébe. A szeretetesség sem biztosíthatta a szolgáló egyház imádságos, áldozatvállaló hátterét. A fiatalokat nem neveltük áldozatvállalásra. Már egy kis gyerekhez is az egész család alkalmazkodik. A keresztény családokban is gyakran hiányzik a lemondásra, az önfegyelemre való nevelés. A szeretetet anyagiakkal pótolják, a gyermek minden ötletét teljesítik. A hitoktatás pedig nagyrészt kimerül az elméleti ismeretek elsajátításában. A hittanversenyen a kiválókat kiemelik, a lemaradottakkal már nem sokat

törődnek stb., így aztán folytatódik a „kiválogatódás”. – *A lelkipásztorkodásban* is háttérbe szorulnak a szeretetszolgálatok, a másokért vállalt áldozatok, a rejtett jótettek. – „Csak mellékesen említem, hogy amikor néhány látássérültet vagy egyéb károsodottat akartam egyházi iskolákban elhelyezni – ami a világi iskoláktól már nem idegen –, válaszul nyílt elzárkózást vagy diszkrét kitérést kaptam. – Érdekes megfigyelni azt is, hogy az áldozatos hivatásokat rendszerint azok a családok nevelik, ahol egyszerűségben, netán nélkülözésben éltek. Igen, a szükség és inség hozza ki az emberekből az együttérzést, a lelkiséget.”

Saját magáról Fehér Anna elmondja, hogy őt gyöngye látása miatt – ezt most a jó korrekciós szemüvege helyrehozta – kisebb korában csúfolták társai. Így korán megtapasztalta a hátrányos helyzetűek lelkiállapotát. Családja, főleg édesanyja mindig szívesen vendégelte meg rászoruló pájtásait, segítette az öregeket, és ebből Anna is kivette a részét. Így szinte kézenfekvő volt, hogy az érettségi után a Gyógypedagógiai Főiskolára kérje felvételét. Közben a zúgligeti plébánián végzett szociális munkát. Itt ismerte meg az Angolkisasszonyok családját. Egyházi kapcsolatai miatt 1968-ban kitétek a főiskoláról, öt évig dolgozott családnál, ezután a Vakok Intézetében végzett fizikai, majd gondozónői munkát.

„Nagyon jót tett nekem ez a nehéz időszak, ekkor közvetlenül megismerhettem a vakok minden problémáját... Mennyire más azoknak a lelkiülete, akiket még az Irgalmas nővérek neveltek. Közben ismételten kérelmeztem újrafelvételemet a főiskolára. Tizedszer sikerült, és ebben nagy része volt Illyés Gyulánénak, a szeretett Flóra néninek. Végzés után a Vakok Általános Iskolájában tanítottam, ahová most visszajárhatok hittant tanítani. – Közben számos tapasztalatot szereztem a vakok lengyelországi, NDK-beli, NSZK-beli intézményeiben.”

Hogyan alakult ki a sorozatos áldozatokból elkötelezett egyházzolgálat? – vetem fel a kérdést.

„Már jóval korábban teljesen felajánlottam magamat a krisztusi szeretetszolgálatra. Lékai László bíboros, aki különösen vonzódott az öregekhez, elesettekhez, a rokkantak évében, 1982-ben hozta létre a vakok-mozgássérültek ezen kicsiny intézményét. A halmozott sérültek olyan nehéz esetek, hogy a világi intézmények erre még nincsenek felkészülve. Sőt, még az egyházközségeken belül sem vállalják a velük való foglalkozást heti néhány órában sem. *A lelkipásztori munka mintha csak az egészségesekre irányulna.* Szerzett tapasztalataim alapján kaptam meg ennek az intézetnek a vezetését. A tanácsi cserével szerzett kis lakást felosztottuk a legfontosabb helyiségekre. Sokan segítettek, különösen Kis Elemér ferences atya, aki maga is vak volt, a hívei közreműködésével –, valamint Winnand Margit, egy jómódú vak hölgy adományai tették lehetővé az átépítést, és a legfontosabb berendezések vásárlását.

Tíz bennlakó gyermekünk van, öt bejáró. Többel, sajnos, a helyszűke miatt nem tudunk foglalkozni. Külön foglalkozunk a szülőkkel is, hiszen a látássérült gyermeket már féléves korától speciálisan kell gondozni, hogy testileg, szellemileg továbbfejleszthető legyen.”

Hogy mit tegyünk a mai változó helyzetben? Az egyházi vezetők törődjenek jobban azzal, hogy a képzetesebb papok a többi papokat, azok pedig az ifjúságot, a rejtett alázatos keresztény szolgálatra oktassák. Ugy tudom, ilyen tárgyú szakszerű papi kurzusok még nem voltak. Egy jó példáról beszámolhatok. A Pasaréti úti ferences lelkészészen a felső tagozatos hittanosok rendszeresen látogatják az időseket, magányosokat, betegeket. Bevásárolnak, ügyeket intéznek. Szeretettel, megbecsülésükkel nemcsak felrázzák őket elkészerítő magányukból, de jótetteikkel visszavezetik őket Istenhez.

Befejezésül önvallomásra kértem Fehér Annát:

„Életem értelme: mindenfajta szolgálatomat és az ezekből fakadó nehézségeimet a papi és szerzetesi hivatások tökéletesedésére ajánlom fel. Részesüljenek Isten különös kegyelmében, hogy valóban az Evangélium szellemében cselekedjenek. Legyenek a rájuk bízottak kovászai. Ezt a kegyelmet magam számára is kérem... Könyörgök azért, hogy a keresztény szolgálatra elhivatottak száma gyarapodjék. Hívom..., hívom ide magam mellé is, munkára az áldozatos gyógypedagógusokat és gyermekgondozókat.”

„A csodával határosan kell szeretni...”

„Senki sem fogadott fel minket...” (Mt 20,7)...mert nem kellünk senkinek. Kimondva vagy belső gyöttrődésében ezt érzi minden hátrányos helyzetű, segítségre szoruló, magányos, öreg, szenvedő..., de talán a legmegrendítőbb módon a kisgyermek.

Ragyogó napsütésben mosolygó gyermekek óvatosan lépkednek a nagy hallban, a teraszon, a meredek lépcsőkön. Egyiknek jobban megy, a másiknak nehezebben –, de az egészségeshez képest mindenképp ötször, sőt tízszer annyi erőt fejtenek ki. – Évzáróra hívtak a *Pető András Konduktív Nevelőintézetbe*. A végzősök azok a „beilleszthetők”, akik visszatérnek a normál környezetbe. Amíg várok, Pető András mellszobrát nézem. A hatvanas években magam is ismertem, akkor már nagyon beteg volt, sok küzdelme a végéhez közeledett. Kezdetben hazánkban kinevelték, mert nem értették meg jelszavát: „Nincs olyan ember, aki valamire ne volna megtanítható!” Munkáját feleslegesnek tartották, mert az átlagember csak a mutatós tevékenységet becsüli; a hajszálnyi fejlődést, a kicsiny eredményeket nem is képes észrevenni... Egyik neves külföldi professzor azt állítja, hogy Pető András módszere többet segít a világ gyermekein, mint a híres Kodály-módszer. Hírneve egyre terjed a világon, kb. 20 millió gyermek várja a „magyar segítséget”.

És hazánkban mi a helyzet? Mielőtt elindultam, több, gyermekkel foglalkozó lelkipásztort és világi munkatársat kérdeztem meg. Vannak, akik nevét sem hallották. Módszerét még kevésbé. Pedig nemcsak „lelki vezetés” létezik, hanem a test-lelék egységében gyakran „testi vezetőre”, kísérőre is szükség lenne az egyházközségekben és a lelkipásztorkodásban. És ehhez meghívott, szakképzett konduktorok adhatnak az egyházközségben is tanácsot.

A *konduktor* szó kísérőt jelent. Olyant, aki munkájával a testi készségek fejlesztésével a szellemet, a lelki megnyilvánulásokat is „előcsalja” a károsodott agyból, a gátolt szervekből.

A világ felfigyelt a „magyar módszerre”, amióta a BBC riportfilmje és még sok más kiadvány hírünket vitték, valamint a most végző magyar és külföldi konduktorok bejárják az országokat. Az új nemzetközi alapítvány létesítése utáni sajtótájékoztatóról (1989. III. 14.) idézzük dr. Medgyessy Péter szavait: Szándékunk az, „... hogy a konduktív nevelés nyitva álljon mindazok előtt, akik részt kívánnak venni benne..., és főleg azok előtt, akik bárhol a világon rászorulnak...”

Pető András megalkuvást nem ismerő, erős akaratú egyéniség volt. Amikor Bécsben az orvosi, majd pedagógiai tanulmányait végezte, már régen sejtette, hogy nagy türelemmel segíteni lehet azokon a magukra hagyott gyermekeken, akiket a különböző „nyomorékok intézetében” őriznek és az értelem fénye egyre inkább kialszik szemükből. Ausztriában kezdte kutatói, majd gyakorló orvopedagógiai munkáját. Amikor megtudta, hogy itthon e téren még sokkal elmaradottabb a helyzet, 1938-ban úgy döntött, hogy végleg hazatér. Nálunk a szülők vagy intézetbe adják és „ott felejtik” gyermeküket, vagy otthon elrejtik és kiszolgáltatják a családtagok gorombaságainak. 1947-ben Pető András már tanítja a konduktív pedagógiát a Gyógypedagógiai Főiskolán, 1963-ban megnyitja intézetét, 1967-ben azonban meghal. (Módszerének alapját a nagy agykéreg plaszticitása, képlékenysége jelenti. Ha egy agyi területet – pl. mozgás-, látás- vagy beszédközpontot – születéskor károsodás vagy később sérülés ér, akkor az irányított szervek leállnak, sorvadni kezdenek. Ezeket a szerveket minél hamarabb kívülről kell dolgoztatni –, állítja Pető doktor – mert

ez a működés visszahat az agyra, ahol egy másik mezőny veszi át a szerv irányítását.) A legjobb, azaz a 85%-os javulás hét hónapos kortól hatéves korig mutatható ki. Ez idő után csökken a hatékonyság. Egyszerűen mondván: A környezet nem hagyhatja magára a beteget, hanem a normális tevékenységeket különféle találékony módon el kell vele végeztetni, akár mérhetetlen erőfeszítések árán is. Pető módszerét munkatársa, dr. Hári Mária fejlesztette tovább, aki jelenleg is az intézet igazgatója. Eddig kb. 6000 kis és nagy gyermek kezdte meg a Villányi úti és a Kútvölgyi úti intézetben első lépéseit és csillant fel szemükben a remény, ajkukon a mosoly. Önállóan veszik szájukhoz a kanalat, megtanulnak tisztálkodni, életségüküket szabályozni – és ami itt az egyéni visszamaradás miatt nagy dolog: a másikon is segíteni. Mert alapelv, hogy „az egyéni foglalkozásnak be kell illeszkednie a közösségi életbe”.

A nevelés héthónapos kortól az ún. „mamás képzéssel” kezdődik, majd a gyermek óvodai és első osztályos képzést kap, az intézetben legkésőbb 14 éves korig maradhat. – A „szülők iskolájában” az elkeseredett, elfásult szülőkből reménykedőket nevelnek, akik szerettel biztatják és a családdal elfogadtatják gyermeküket, mint velük egyenértékű embert. Az egyik anya szinte büszkén mondja: „a mi Bettink nagyon nehezen tartja magát, de mégis ő a család napsugara, a hála csak úgy sugárzik róla.” – Végül az intézet „tanácsadással” bármikor bárkinek a szolgálatára áll.

Mikor végre beléphetek dr. Hári Mária igazgatóhoz, a munka sűrűjében, egy irathalmaz között találok. Néhány kedves szó után átad *Varjasinének, Gyöngyinek*, a mindenütt jelenlévő „örökmozgónak”. Az V. emeletről indulunk lefelé, miközben mondja és mutatja a legfontosabbakat. A „nem végzeteknél” még nagyon folynak a munkák. – Az első teremben nyitott gerinccel született, de életben maradt gyermekek tanulnak. Köztük egészen kicsinyek, még beszélni is alig tudnak, kis biliken ülnek és „gyakorolnak”. Azokat az életfolyamatokat kell megtanulniok, amelyeket az egészségeseknél a szervezet szabályoz. A konduktor vidám énekszavára, ritmusra masszírozózik kicsinyke hasukat, közben tudatosítják, elindítják és zárják a fontos izomműködéseket. A látvány megindító, erőfeszítésük könnyekre fakasztó – de az eredmény egy életre szóló megváltás.

A konduktorok legtöbbje fiatal leány, de egyre inkább jelentkeznek a fiúk is, halk szavúak, figyelmesek, kedvesek. 22–24-es csoportokban négyen dolgoznak. Munkájuk fárasztó, mert egész napon át együtt gyakorolnak a kicsikkel, lábukat, karjukat, gerincüket mozgatják. A gyermekek a földön fekszenek, ezért a konduktor hajtúként hajlik meg, vagy négykézláb kíséri őket. „Ha ilyenkor ebben a nyomorúságos közös küzdelemben felém irányul egy halovány mosoly, az mindent megér” – mondja az egyik „dolgoztató”. – Ebédszünet sincs, mert együtt tanulják meg a pálcavékony, elcsavarodott kis karocskák az önálló evést, maguk ellátását, kiszolgálását. – „Így megy ez hat órán keresztül, míg nem jön a váltás – mondja Gyöngyi –, de a konduktoroknak otthon még fel kell készülniök másnapra, írásban vagy rajzos tervekben.”

– És akadnak erre ma elhivatottak? – kérdezem. – Hiszen annyi vád éri a mai fiatalokat. – „Én inkább azt tapasztalom, hogy mai fiatalok nagyon is fáradhatatlanok és áldozatosak tudnak lenni, csak megfelelő célra kell őket beállítani. A mi képzésünk négyéves. A heti 16 órás gyakorlat van a központban, köré rendeződik az elmélet. A Tanítóképző Főiskola adja a konduktív pedagógusi diplomát.”

Még egy nagyzerű záróvizsgánan lehettem tanúja: vizsgáztak a kicsinyek és vizsgázott a vezető hallgató, egy izmos fiatalember. Búcsúzás előtt egyik idősebb dolgozóval beszélök:

„Nálunk sohasem volt semmiféle megkülönböztetés. Eddig sem figyeltünk származásra, sem világnézetre, de még a korábbi tanulmányi eredményekre sem –, csak a munkára való hajlandóságra. Hiszen küldetésünk alapja is az, hogy küzdjünk a megkülönböztetés ellen. Csökkentjük a nyomorúságos életet és az egészségesek közötti különbséget és mindent megteszünk gyermekeink elfogadtatására. – *Aki idejön, azt saját eszménye indítja* – és végül maga dönti el, bírja-e ezt a munkát testileg-lelkileg, megtalálja-e benne örömét... Igen, saját örömét, mert enélkül ezt nem lehet csinálni,

hiszen nekünk árasztani kell az életörömet, a bátorítást, a szeretetet, ami kapaszkodót ad gyermekeinknek. A biztatás és elvárás neveli azt az önbizalmat, amit a gyermek magával vihet. Csak sikerélményekben érezhetik magukat a többi emberhez méltónak. *A mi türelmünknek ebben az emberszeretetben határtalannak kell lennie...*

És akik ilyen hatékonyan, ilyen csodával határosan tudják szeretni a legkisebbeket, azok – megvallottan vagy lelkükbe zártan – Istent szeretik.

„Aki idejön, azt saját eszménye indítja...”

A fent idézett gondolat indított arra, hogy felkeressem FARKAS ILDIKÓT, aki számos más vallásos társával együtt van jelen a károsodottak fenti intézményében. Együtt dolgozik a többiekkel, felfogását nem titkolja, mert mindenki saját eszményeivel jobban tud segíteni... – „Magam egyházi iskolába jártam, egyik nyáron Almásneszmélyre, majd Órbottyánba mentem a sérült gyermekek intézetébe.”

Farkas Ildikó hat éve végzett konduktor, hat éve dolgozik, és jelenleg a Hittudományi Akadémia levelező tagozatának másodéves hallgatója.

– Miért kezdte el a hosszú szakmai képzés után, fáradságos munkája és nyelvtanulása mellett a teológiát? Mit vár és mit kap tanulmányaitól?

A szerény, vékony alkatú, kevés beszédű, de sok ötlettel teli konduktor, fokozatosan nyílik meg: – Bizony nem könnyű a gyermekek között, bármennyire tudjuk is, hogy betegek, sokszor türelmetlenek vagyunk. Nekem is több türelemre, szeretetre, a gyermek lelkivilágába való beleérzésre van szükségem. Ezt a lelkiületet először a reformátusoknál találtam meg, amikor középiskolai nyári szünetekben az almásneszmélyi és órbottyáni fogyatékosok intézeteiben észrevettem, hogy a szeretet szinte átalakítja a gyermekeket. Ezekben az időkben érlelődött meg bennem, hogy érettségi után ilyen pályára megyek. A középiskolában folyton hallottam a hitről és a szeretetről, de mégsem tudtam mit kezdeni vele. Most érzem, hogy kialakul belső tartásom, ami testileg, lelkileg megerősít. Csak jóval később döbbsentem rá arra is, mit jelent valójában az igazi elmélyedés az Úrban.

Itt a Pető Intézetben jól tudják, ki a vallásos, és sokkal többet várnak tőlünk: lemondást, több szolgálatot. Ha például szabad hétvégét akar valaki, az tőlem kér segítséget. A mi munkánk fizikailag is nehéz. Nekem minden reggel nemcsak alapos testgyakorlatra, tornára van szükségem, hanem „lelki gyakorlatra”, komoly elmélyedésre is, amiből egész nap erőt meríthetek. Ha én lelkileg nyugodtabban és derűsebben megyek be, az azonnal átragad a gyerekekre is: Jó napunk lesz! Láthatólag megnyugodnak, mosolyognak, igen, ez az empátia, az érzelmi azonosulás lényege.

– És a Teológia? Ott inkább elméleti ismereteket szerez?

– Én kezdettől fogva úgy fogom fel, hogy végre megismerhetem Isten személyes jelenlétét a történelemben és az eszmékben. Ez a jelenlét különösen a szentírási tanulmányokban és az egyháztörténelemben válik számomra megtapasztalhatóvá. – Van egy másik felismerésem is: az egyháziak és a hívők igen sokat beszélnek a jóról és a szeretetről, és milyen keveset tesznek ezen a területen. Ez még inkább arra serkent, hogy én jobban végezzem munkámat.

– Tudja-e közvetlenül átadni a hitet?

– Csak fokozatosan. A gyerekek nagyon fogékonyak a hitre. Itt óvodásokat és első osztályosokat tanítok. Karácsonykor pásztorjátékokra készültünk. Nagyon örültek neki. A Villányi úton, ahol most felső tagozatosok vannak, magukkal hozzák a Bibliát és egyéb vallásos könyveket. És kérik a Szentírás-olvasást. Ott inkább református konduktorok vannak és jól megragadják ezt a lehetőséget. A gyermekek élethelyzetéhez illő evangéliumi jeleneteket dolgoznak fel velük, és együtt éneklük a zsoltárokat. Bizony jó lenne, ha a hittel többet segíthetnénk rajtuk.

– Mennyire érzik át ezek a gyerekek helyzetüket? – kérdezem.

– Erre magam csak egy közvetlenül átélt esetről döbbsentem rá igazán, aminek napokig a hatása alatt voltam. Egyik, egyébként szépen haladó kislányból egyszer egészen váratlanul kitört a zokogás, akármit is mondtam, nem tudtam lecsillapítani.

Végre megszólalt: „Ti úgysem fogjátok megérteni, hogy miért sírok, mit érzek itt belül. Én sohasem leszek rendes ember...”

– Hát igen – válaszoltam erre jómagam befejezésül – ilyenkor lenne jó egészen személyhez szólóan beszélni Jézusról, a gyermek kezébe adni a feszületet, hogy mindig lássa Krisztust, aki érte is szenvedett. Vele megoszthatja belső gyötrődését.

„Gyümölcszeikről ismerik meg egymást” (Mt 7, 16)

BOGLÁRYNÉT, MAILÁTH EDINÁT nagy munkában találtam. Éppen rendezte azokat a külföldi adományokat, amiknek értékesítésével a megnyitásra kész *Egyház-községi Klubot* még teljesebbé teheti. Amikor megkérdeztem, mik is a tervei, érdekes hasonlattal válaszolt. – „Régen az Alföldön voltak olyan kutak, amelyekbe előbb úgy félliternyi vizet kellett beönteni, hogy elindítsa a bőséges vízáramot. Akinek ennyi vize sem volt, annak számára a kút száraz maradt. Ezt a kevéske vizet szeretném előteremteni, azazhogy külföldi családi, baráti kapcsolataim alapján beindítsam anyagi és lelki vonalon a hazai egyházközségekben a szeretetszolgálat egészséges áramlását.

Nekünk Szent István példáját kell korszerűen követnünk. Ő kapcsolta be hazánkat először Európa vérkeringésébe. Nemcsak a kereszténység felvételét sürgette, de gazdaságilag és kulturálisan is felemelte népét. Ma a magyar egyház tagjaiban még hiányzik az egészséges vérkeringés. A külföldiek készen állnak a „transzfúzióra”, de elvárják, hogy azután felerősödjön mi segítségünkön. A magyar egyháznak el kellene fogadnia minden lehetőséget és támogatást, akár az államtól, akár az egyénektől jön, akár külföldi felajánlásról van szó. – A jómódú nyugati keresztények tisztában vannak kötelezettségeikkel. Nemcsak a harmadik világot támogatják, de jól tudják, hogy a „keleti blokk” keresztényeinek segítése milyen hatékony eredményekhez vezet. Nyugaton összefonódott a *lelkipásztori és karitászi segítség* (csak a svájci karitászi 25 féle segítmódot kínál híveinek). *Ilyen új modelleket kell a hazai viszonyokra átültetni*. Röviden: ennek a munkának az elindításához ajánlottam fel az én tartalék, korszónyi vizemet!”

Am az ilyen munka nem megy egyedül. Számos olyan segítőtársat kell keresnünk és kinevelnünk:

- aki legyen képzett, tudjon nyelveket;
- legyen bátorsága elindulni a világba, hogy támogatást szerezzen;
- legyen jó megfigyelő és rendelkezék rugalmas adaptálóképességgel, azaz, amit látott és tapasztalt, azt tudja lebontani a helyi viszonyokra;
- legyen hívő. Tanulni a hitet azonban kevés, gyakorolni is kell. E kettő elválaszthatatlan egymástól. Ha a valódi kereszténységet akarjuk életre kelteni, *legyen jelen a lelkipásztori és karitászi szolgálat*.

– A kettőt egyszerre kell csinálni, ami olykor felcserélhető, mondhatnánk: a kereszténység fájának két, jelentős hajtása.

– Szeretném tudni, B. Mailáth Edina hogyan került erre a területre? Miként alakult ki ez a hivatása, amit olyan következetesen és fáradhatatlanul végez?

– Családommal együtt kitelepítettek, én ilyen helyzetben nevelkedtem. Édesapám, aki 85 éves, ma is dolgozik, mint a szentendrei Kovács Margit Múzeum többnyelvű művészeti idegenvezetője. Mivel továbbtanulásra nem számíthattam, könyvkereskedelemben dolgoztam, ahol 9 éve leszálalkoltak. Férjem meghalt, kislányom felnőkedőben van. Már 6–8 éve azon gondolkodom, hogyan vehetnék részt a rászorultak hatékony segítésében.

Amikor kinn jártam Svájcban rokonaimnál, felkerestem a svájci és nyugatnémet egyházközségeket, és Karitászi-szervezeteket. Figyeltem, hogy ők hogyan csinálják, beszéltem a magyar helyzetről és lehetőségekről, és szinte zúdították rám az ajánlatokat és lehetőségeket. – 1986-ban a Hazafias Népfront a Magyar Nemzetben meghirdetett egy pályázatot. Többek között olyan téma is volt, hogy az egyházak miként tudnának segíteni az elhagyottakon: öregeken, narkósokon, alkoholistákon

stb. „Bot és vászon” jeligés írásommal magam is részt vettem. Széchenyi István reformgondolatai alapján fejtettem ki terveimet. A társadalmi segélynyújtás számos, kinn megtapasztalt lehetőségét tartam fel. Főleg az elhagyottak otthoni segítéséről, öregek plébániai „vendégházairól”, foglalkoztathatóságáról, és számos egyéb praktikus megoldásról tettem javaslatot, majd Kosztolányi Dezső verse „apostoli szónokának” szavaival zártam: Lelkem te is, te is/ne bot és vászon/légy zászló!

Mire kialakult benem egy „megvalósítható minta”, akkor már szükség lett főpásztori és intézményes támogatásra. Paskai László bíboros főpásztor, Ács István és Gyulay Endre püspökök bátorítottak, hogy próbáljam előkészíteni az újfajta apostolkodási-pasztorációs módszer lehetőségeit. Mindenképpen be kell kapcsolódnunk a Nemzetközi Karitás hálózatába. A modell kialakításához dr. Tóth János apátplébános, az egyházközségi tanácsával együtt, adott helyet, és a munkában szabad kezet biztosított. Jézus barátai körét szeretném itt utánozni. Ezért kapta a Betánia nevet, ahol az imádságos Mária együttműködött a tevékeny Mártával, és részt vettek Lázár (azaz a társadalom) feltámasztásában. Klubunk olyan „vendégház” lehet, ahol bármelyik korosztályhoz tartozó hívő megtalálja közösségét, megfelelő szaktanácsadásban és kulturális eseményekben részesülhet. A hangsúly az emberi kapcsolatteremtésen, az élő beszélgetés öröme van. Szociológusok, pszichológusok megfelelő tanácsokkal látják el az egyházközségi tagokat, mert nekik is ismerniök kell az alkoholisták, a narkósok, öreg depressziósok és egyéb deviáns viselkedésűek vagy fogyatékosok alapvető ellátását, kezelését. Mivel magam könyvszakmában dolgoztam, jó könyvek – és mennyi Biblia! – eladásával kezdtem munkámat. A zürichi Caritasbund ajándékba adott egy mikrobuszt. Vezetője egyben könyvkötő, aki tanítja szakmáját nekünk, hogy legyen alapunk a további szolgálathoz. Az egyházközség ilyen „kulcsembereknek” rendes bért kell fizetni, hogy közöttünk maradjanak. A nyugati Karitász-szervek elláttak olyan bútorokkal, ruhákkal, amiket szándékunk szerint értékesíthetünk. Miközben ezekkel a dolgokkal, jó könyvekkel „vásárolunk”, a kistelepülések híveivel lelkileg is foglalkozunk. Megtudjuk a helyi egyház problémáit. Így maguk a hívek készítetik munkára az olykor magába visszahúzódtott papjukat, akik között bizony nem egy súlyos alkohol-abuzusban szenved. Előbb ilyenkor a híveket kell elnézővé, segítőkészsé nevelnünk, hogy a nyáj és pásztora egymásra találjon. – Nem egy helyen állt már helyre az élő kapcsolat a városi és vidéki hívek között. Miközben anyagi árukat kínálnak, bőven árasztjuk a *lelki-szellemi portékát is*.

Menet közben is számos apostolkodási lehetőség adódik. Csak egy példát említek. Nekem sokszor kell könyveket szállítanom. A Gábiel-taxi vezetőségéhez fordultam segítségért. Nyíltan elmondtam, hogy karitatív munkát végzek. Azonnal kaptam 30 db ingyenes taxiutalványt. – Az utalvány láttán a taxisoros közvetlenebbül elbeszélgetnek velem. Láthatólag érdekli őket a munkám. Hamarosan olyan erkölcsi-lelki problémákat is feltárnak, amikkel idáig nem tudtak hová fordulni... Az emberek tehát lépten-nyomon igénylik a lelki segítséget!

Törekvéseimet végül is *lelkiségi szinten egy gondviselészerű találkozás* tette teljessé. Egyik ismerősöm meghívott Bécs mellé, Mödlingbe, vegyek részt a *Cursillo-mozgalom* háromnapos képzésén.

Mi az a Cursillo? Mallorca szigetén egy buzgó lelkipásztor, *Sebastian Gayá atya* elhatározta, hogy az érdektelenségbe merült jóléti keresztényeket fel kellene ráznia. Tudatosítani akarta bennük, hogy megváltottak. Azt akarta, hogy hívei a keresztséget – kifejezetten egyházi közösségben – az Eucharisztia ünnepelésében, a Szentlélek erejével átéljék és derűs, buzgó apostolkodást teremtsenek. – Hogyan vágyódnának a kívülállóak a keresztény életre, ha mi nem mutatjuk be a krisztusi teljességet? – Nem (csupán) elméletet kell tanítani, hanem az élő evangéliummal kell szembesíteni az embereket, mégpedig a mi szerető, segítőkész tetteink alapján.

Gayá atya elgondolása 1948-ban kapott nagyobb lendületet, amikor egy nagy férficsoport Santiago de Compostellába zarándokolt. Ott közösségileg is megtapasztalták a kereszténység lényegét, és kifejezték igényüket, hogy tegyenek is ezért valamit.

1949-ben volt az első Cursillo Palma de Mallorcában, a San Honorato kolostorban. Három nap alatt a résztvevők nemcsak fellelkesültek, de el is kötelezték magukat a keresztény cselekvésre. – Itt alakult a mozgalomnak az a formája, amit ma már 60 ország számos helyén gyakorolnak, kb. 6 millió munkatárs részvételével. Az amerikai Time-magazin felmérése szerint a Cursillo jelenleg a leggyorsabban terjedő mozgalom a világon. *Cursillo* spanyol szó (ejtsd: kurszijjó), annyit jelent mint „kis kurzus”. Ugyanis három napig tart. Egy-egy csoport egy papból és 5-6 világitól áll. A résztvevők sokoldalúan szólnak, szólítják meg egymást és hamarosan szerető közösséggé formálódnak, ami önmagában is nagy élményt jelent.

Ausztriába 1960-ban hozta be a mozgalmat *Josef Garcia-Cascales klaretinus atya*. Azóta minden osztrák és német egyházmegyében tartottak „kis kurzusokat”. – *Cascales atya* szerint „a Cursillo létformája sokáig nem volt körvonalazott. Latin-Amerikában egyre inkább hasonlít olyan bázisközösséghez, melynek tagjai az egyház és a társadalom rászorultjait szolgálják.” A Cursillók Nemzetközi Találkozóján Bogotában (Columbiában) így fogalmazták meg lényegét:

„A Cursillo olyan egyházon belüli mozgalom, amely a kereszténység lényegi megtapasztalása módszerével teszi lehetővé, hogy sajátos céljára (ún.) csoportmaggok hozzon létre. A résztvevőket átjárja az evangélium légköre és arra segíti, hogy felismerjék sajátos hivatásukat és azt gondosan meg is valósítsák. Igen fontos egymás örömeinek kölcsönös megosztása...Isteni, de egyben emberi törekvés is és ezért az emberi gyengeségektől sem mentes...”

A Cursillo lelkiisége: – A Cursillo a megváltás keresztény üzenetén alapszik, hirdeti az evangéliumi szeretetet, örömet és szabadságot, a Szentlélekben megélt kereszténységet. Bár a legtöbb tag nem marad állandó kapcsolatban egymással, abban hasonlítanak, hogy igyekeznek Jézus lelkületét követő, gerinces keresztényekké nevelődni. Lehetőségük szerint a legkülönbözőbb apostoli-karitatív csoportokba és szervezetekbe igyekeznek beilleszkedni, ahol azután együttérzésükkel és rejtett szolgálataikkal aktívan közreműködnek.

Röviden így foglalható össze a Cursillo programja:

- 1. *Keresztény mivoltunknak örömteli továbbadása.*
- 2. *A résztvevők átélik a kereszténység lényegét és ezzel egyfajta tartásra tesznek szert.*
- 3. *Alkalmat és lehetőséget nyújt korunk társadalmi és szociális problémáinak keresztény megoldására.*
- 4. *A megkereszteltekben felszítja a Szentlélek erejét, hogy következetesen tudato-
sítsák keresztény mivoltukat.*
- 5. *A Cursillo megmutatja a keresztény élet mai modelljét! Ezt a mintát kellene nálunk is megvalósítani.*

A Cursillo erősségei: – 1. *Az imádság.* Aki hisz a Szentírásban, hisz az imádság erejében. A Cursillo egyaránt sürgeti az egyéni elmélkedést, a bűnt, a csendes magányt, a közös imát, az Eucharisztia ünneplését, a napi találkozást az Úrral. Mindez segít abban, hogy meg ne feledkezzünk arról, hogy nem a magunk dolgát, hanem az Isten ügyét építjük.

– 2. *A tapasztalatszerzésben nélkülözhetetlenek a közös beszélgetések.* A találkozásokon referátumok, előadások és egyéni hozzászólások váltakoznak. A papok és világiak, professzorok és földművesek cserélik ki élményeiket és tesznek tanúságot. Ezzel bizonyos könnyedségre és közlési nyitottságra is szert tesznek, ami későbbi munkájukhoz feltétlenül szükséges. Igen fontos, hogy a résztvevők külön is beszélhessenek a jelenlévő lelkipásztorral! A jó *lelkibeszélgetés* nagy belső felszabadulást ad és gyakran egy intenzívebb élet elindulását is jelentheti. Kívánatos, hogy a lelkipásztor megfelelő érzékenységgel, sok szeretettel, tapasztalattal és bölcsességgel szóljon. És ilyen rövid idő alatt is legyen képes felismerni a hozzá forduló egyéni problémáit és megfelelő tanáccsal ellátni.

– 3. Közösségben elmélkedik át a *kereszttség kegyelmeit*: Mit jelent, hogy a keresztény Isten gyermeke, a Szentlélek temploma? – Az evangélium örömében és rejtettségében fogadják el egymást. Érzékenyebbek lesznek az isteni igazságra és jobban megbíznak egymásban.

– 4. „Az úton lévők”: A Cursillo-tagok nemcsak 3 napig, de tovább is közös úton járnak – akár találkoznak később, akár nem –, erősítik egymásban a *hitbeli állhatatosságot*, ami tovább erősíti a *keresztény személyiség kibontakozását*. – A közös együttlét után következik „a negyedik nap – ami örökké tart.”

Sokan sokfélét mondanak a Cursillo hatékonyságáról. Egyesek beszámolnak a kapott kegyelmi erőről, mások nehézségeket támasztanak... Igaz, a lelkesedésnek vannak hátrányai, hibái is. De legtöbbjük – amint arról az egyházmegyék főpásztorai szólnak –, jóakarátú, önmagát bevetésre kész keresztény, aki másokat is aláztatra, öröme és szeretetre indít...

Amikor a Cursillo-tagokról kérdezték a müncheni P. Josef Silberer atyát, Fülöp szavait idézte: Nátánáel – a későbbi Bertalan apostol – kissé hitetlenkedve fogadta Fülöp szavait, aki Jézus szállásáról visszatérve lelkendezve mondta: „Megtaláltuk azt, akiről Mózes törvényében és a prófétáknál van szó: a názáreti Jézust...” – „Jöhet valami jó Názáretből?” – Fülöp ezt felelte: „Gyere és nézd meg magad!” (Jn 1,39)

Már többeknek nálunk is volt alkalmuk jobban megismerkedni a mozgalommal, sokan viszont nem is hallottak a Cursillóról. – Remélhetőleg minden érdeklődő hamarosan megízlelheti „gyümölcsseit” (vö. Mt 7,16).

A riportokat készítette és feldolgozta: SZÉLL MARGIT

* * *

KÉRDÉSEK OLVASÓINKHOZ!

- 1. VAN-E ÖNNEK SZÜKSÉGE LELKIPÁSZTORI PROGRAMRA?**
- 2. HA IGEN, MILYEN SZEMPONTOKAT EMELNE KI?**
- 3. KÉREM, VÁZOLJA SAJÁT MÓDSZERÉT ÉS TAPASZTALATÁT.**
- 4. HOGYAN ÉPÍTI BE A KERESZTÉNY SZERETETSZOLGÁLATOT – BETEGEK, ÖREGEK, KÁROSODOTTAK, MAGÁNYOSOK MEGSEGÍTÉSÉT – A LELKIPÁSZTORKODÁSBA, FŐLEG AZ IFJÚSÁGI LELKIPÁSZTORKODÁSBA?**
- 5. HAZAI EGYHÁZUNK HELYZETÉBEN MIT TART A LEGFONTOSABB FELADAT(OK)NAK?**

Mielőbbi választ a TEOLÓGIA Szerkesztőségébe kérjük beküldeni!

Brückner Ákos

„NEMCSAK SZÓVAL, HANEM ERŐVEL...”

(A cselekvő szeretettel egybeötvozott igehirdetés és hitoktatás néhány szempontja)

1. Örömmel próbálom megfogalmazni azt az élményt, amelyet sok-sok lelkipásztor-társammal és világi munkatársunkkal együtt tapasztalunk meg napról napra. Pasztorációs küszködéseink közben ugyanis egyre jobban ízlelgetjük azt az összefüggést, amiről Szent Pál már első levelében így vall: „Az Evangéliumot nemcsak szóval hirdettük közöttetek, hanem erővel, Szentlélekkel és mély meggyőződéssel is” (1Tesz 1,5).

A fenti értelemben vett igehirdetés, hitoktatás nem csupán szépen fogalmazott, jól összeállított vitathatatlan igazságtartalmakat közöl, hanem hatékony odaadáshoz, vonzó-sodró Krisztus-követéshez vezet el. *Aki jól evangelizál, az hatékonyan szeret,* nem csupán sikeresen szerepel. Akihez éltető igeként jut el az Evangélium szava, abban az valamiképp megtestesül, inkarnálódik a Szentlélek erejében és így karitatív erővé válik. Az ilyen igehirdetés „súlyos szavakkal” (H. Schürmann), az élet fedezetével történik. Annyira nem csupán előírt köteleességteljesítés, tízperces prédikáció elmondási kényszere, hogy igaz rá Jean Vanier lelkiségi mozgalmának mondata: „Csak akkor szólj, ha biztos vagy abban, hogy amit mondasz, értékesebb mint a csend”. Ilyen értelemben az „evangelizáció misztikájáról” is beszélhetünk (vö. Tomka Ferenc: Az evangelizáció, 18. o.). „Az evangelizáció eszköze nem az apológia, a filozófiai meggyőződés, hanem maga a Krisztussal egyesült élet, illetve maga Krisztus, aki tanúságot tesz egyházában az Átyáról” (i. m. 16. o.).

Hol vagyunk már a próbapredikációk első izgalmától, hogy sikerül-e hibátlanul elmondani egy fogalmazványt? Attól a szereplési láztól, amelyet akkor éltünk át, amikor először olvastuk a szentleckét az ambórolól? Nem mintha meg lehetne szokni a próféta szerepét! Ellenkezőleg, a próféta-ság izgalma és láza éppen attól van, hogy szolgálatunk ne csak „intellektuális hiterjesztés” legyen, hanem evangelizáció. *Evangelizáció, a szó bibliai értelmében,* az ottani több mint negyvenszeri előfordulása jegyében. Evangelizáció, a szó ízes jelentésében: aki Urunk üzenetével megszólal, jó hírt hoz. Evangelizáció abban a szóhasználatban, amit a II. Vatikáni zsinat és több szinódus szeretett meg velünk. Jobb ennek a szónak a csengése, mint az igehirdetés vagy pláne a prédikáció szaváé; jobb mint a hitoktatás, teológiai oktatás, misszionálás kifejezéséé. Nemcsak azért jó az evangelizáció gazdag tartalmú szava, mert az a keresztény igazságközvetítés különféle területeit egy szóba tömöríti, hanem, mert az igazságközvetítés módját, titkát is érinti. Megújítja idevágó fogalmainkat és érzéseinket (vö. VI. Pál: *Evangelii nuntiandi* II., IV., VII. fejezete). Legvégső fokon minden köteles hozzáértésünkön túl az evangelizálás elsősorban nem a mi művünk, hanem a Szentlélek ajándéka és titka. „Az evangelizálás jó módszerei fontosak – de soha, a legkiválóbb módszerek sem pótolhatják a Szentlélek csendes munkáját. Bármekkora legyen is a hithirdető tudása, mindez semmi, ha a Szentlélek nem kíséri... Napjainkban – úgy mondhatni –, újból a Szentlélek kivételes kortársai vagyunk. Újból föl akarják őt fedezni, úgy, ahogy a Szentírás elénk tárja. Boldogságot ad, ha valaki az ő irányításának engedi át magát” (EN 75).

– 1. Az ősegyházban „az Istenről való tanúságtételnek három fő formáját ismerték: az **élet tanúságtételét** („jötteteitek láttán magasztalják az Istent”), az **igehirdetést** („hirdessétek az evangéliumot”), és a **közösség tanúságtételét** („arról ismerjenek meg titeket, hogy szerettetek egymást”). A tanúságtételnek a három formája az első századokban szoros egységet alkotott. Az igehirdetés nem szakadt el az élettől, ellenkezőleg, az igehirdető élete és a keresztény közösség tanúságtétele tette azt hitelessé és hatékonyá. (Tomka F.: Az evangelizáció, 11. o.). – Szent Pál joggal adhatott hálát azon Evangélium-hirdetés kegyelméért, amelyet nemcsak szóval

eszközölt (igehirdetéssel), hanem az élet tanúságtételével is – erővel, mély meggyőződéssel is –, és a közösség mellette állásával (mert többes számban ír, Szilvánusz és Timóteus nevében – sőt a Szentlélekkel együtt!). *Ez az evangelizáció olyan áldott volt, hogy az apostol elismerhette címzettjeiről: „...minden hívő példaképévé lettetek. Tőletek kiindulva terjedt el az Úr szava... Istenbe vetett hitetek mindenütt ismeretes lett... Bennetek is hatékonyak bizonyult...”* (1 Tesz 1.7,8; 2.13). Azokat, akik befogadják ezt a teljes – hármashangzatú – igehirdetést, az Apostol Istentől szeretett testvéreinek nevezi, választottaknak mondja és nem győz hálát adni értünk Istennek.

– 2. Nekünk hasonlóképpen tudatosan kell keresnünk azt, hogy igehirdetésünk és hitoktatásunk ilyen teljes skálájú evangelizáció legyen: **„az élet, a szó, a közösség tanúságtétele.”** Ha ilyen, akkor bízhatunk abban, hogy a mi szolgálatunk is megtermi az ősegyházéhoz hasonló gyümölcsseit. „Nem nyugodhatunk bele az olyan tényekbe, hogy például a felebaráti szeretetről tartott jó hittanóránk után és ellenére a gyerekek nem látogatják meg beteg hittanostársukat; hogy az apostolok meghívásáról elmélkedő homiliánk nyomán nem kezdik el kutatni fiataljaink, vajon nincs-e papi, szerzetesi hivatásuk. Valahol erőtlenek, terméketlenek kapcsolataink, valamiképp beteg a mi kultúrövezetünkben az emberben az emberi, valahogy „nem jön össze” az érdeklődés, a vállalkozó kedvű odaadás, a cselekvés bátorsága és bizalma, az értékrendhez igazodás szabadsága.

A magától értetődő, spontán, friss reagálás ritka jelenség. Zsúfolt, túlprogramozott, nem egyértelmű világunkban hozott bizalmatlansággal, védekező magatartással fogadják sokszor a mieink is tettere készítő szavainkat és példánkat. Mégis felüdíthet olykor az Isten keresők lelki szomjúsága, igényessége. Látványosan a neofita, frissen közénk tért testvéreink esetében. Az, aki előítélet nélkül, a lemaradottság alázatával hallgatja az evangéliumot, gyakran igen készséges a szeretetre. A beigazolódott hit tapasztalata és öröme pedig tovább erősíti őt, hogy hitét cselekvően élje meg (vö. Mt 7,24–27). Érdemes odafigyelni rájuk, hiszen nyíltan feltett elementáris kérdéseik, meglátásaik és odaadásuk áthatja a többieket is. Lehet, hogy skatulyázó szemléletünknek gondot jelent besorolásuk a hittanközösségbe, felnevelésük a kívánatos szemléleti szintre, mégis jó volna empatikusan átéreznünk félelmeiket, a Szenttől való megrendülésüket, bizonytalanságérzéseiket.

Századunk olyan vallomása nyaga segíthet minket – s bizonyára a katolikummal ismerkedni akaró említett testvéreinket is –, mint Thomas Merton „Hétlépcsős hegy”-e, vagy André Frossard vallomása saját megtéréséről. Mindenesetre, szép tényeket sorolhatnánk fel egyházközségünk mai életéből is arra, mennyire „motorunkká” lett nem egy ilyen mostanában közénk kerülő fiatal: elsőnek jelentkezik a fogyatékosok nyaraltatására, egy vendégeskedő énekkar szolgálatára. Gyakorta elmondjuk az utóbbi időkben: „még ilyet – ilyen életet odaadást – nem tapasztaltunk meg az elmúlt évtizedben!” Egyházunk ősi tapasztalata ugyanakkor figyelmeztet, hogy a neofita könnyen kifulladásra, s néhány hónap vagy év „mézes” ideje után az Úrtól neki is odaajándékozott keresztje vagy saját hangulatingadozásai miatt megtorpanhat. Mellette kell tehát maradnunk.

– 3. **Az esetek többségében a tevékeny szeretetre csak számos ügyengető lépésen át próbálkozhatunk elvezetni másokat.** Mintegy meg kell „gyógyítanunk” (vö. R. Zeffass: Emberséges lelkipápszorkodás), emberibbé kell nevelnünk magunkat és egymást ahhoz, hogy a konzumszemléletből a keresztény életvitel odaadásáig eljussunk. Amikor a következőkben ennek a folyamatnak néhány – igazán a valóság, a kipróbálás fedezetével leírt – szempontját megemlítjük, mélységesen igazat adunk VI. Pál pápának, aki a szavak ellen immunizált emberről ezt mondja. „A mai embert inkább érdeklik a tanúk, mint a tanítók, és ha mégis hallgat a tanítókra, azért teszi, mert ők egyben tanúk is... Az Egyház elsősorban magatartásával, saját életével evangelizálja a világot...” (EN 41.). Hogy a tanúkat kortársaink egyáltalán észrevegyék, a következő szempontokat érdemes képviselnünk, és – mint a cselekvő szeretet megannyi létrafokára – a ránk bízottakat ezek vállalására nevelnünk is.

– a) **Az alapértékek megbecsülése, alapélmények kiváltása.** A képek és példák nyelvén fogalmazva fejezzük ki mondanivalónkat. Az irodalomban már régóta olvastunk arról, hogy az elsőáldozáshoz a *közös étkezés alapélményét* kell előzetesen megteremteni. Végre mostanában az előkészület során, jóval az elsőáldozás előtt, egy szombat délelőtti „mini-lelkinap” keretében úgy építettük fel az oktatás és éneklés-imádság menetét, hogy középpontjában egy egészen egyszerű tízórai állt. Egy pohár málnaszörp és kétféle kifli, briós sütemény került a közös munkával összetolt, egyszerűen leterített tanulóasztalokra. Micsoda meglepetés volt a menzai ellátáshoz szokott gyerekeknek már ez az előkészítés is. És a közös asztali ima, amit ugyan kívülről fújnak, de legtöbben otthon nem gyakorolnak... És a visszaható névmásokban gondolkodó, egyes számban ragozó egyke, vagy kettőske gyerekek megdöbbennek, amikor ő más süteményt kapott, mint a szomszédja! S amikor még meg is kellett törnie, feleznie a sajátját és odanyújtania a felét a jobb oldali társának, ez már csaknem lázadást váltott ki egyik-másikból. Itt döbbenünk rá, mi katekéták, lelkipásztorok is arra, hogy mennyi dobantót kell építenünk a „mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérből részesedünk” (IKor 10,17) igazságának befogadásáig.

Ha már az étkezésnél tartunk, megemlíthetjük, hogy évek során szívós következetességgel sikerült csak hozzászoktatnunk fiataljainkat, hogy képesek legyenek vendéget fogadni. Ha egy vendégszereplő hittanos csoportnak rendezünk agapét, milyen könnyen kiesik szerepéből a házigazdacsoport, hiszen könnyebb az egymást régóta ismerő otthoniaknak az egyik szobasarokban trafikálni, mint a vendégekkel szót érteni, köztük elvegyülni. Könnyebb rábukkanni a nekünk kedvenc falatokra, mint a vendégek tányérját – a lányoknak, poharát – a fiúknak – feltölteni. Kitaró és mértéktartó nyelvetés nyomán azonban kialakulhat olyan érzék a figyelmes, apró tényekben megnyilvánuló szeretet iránt, amely már kreatívan gyűjt gyertyát, tesz virágot az asztalra, s tud derűt, dalt elővarázsolni.

Hasonló területek: a *csend*, az *elcsendesedés*, a *csendhallgatás megtanítása*. Ma már csak ott van bensőséges csend, ahol ezzel tudatosan megajándékozzuk egymást. – Az együtt mozgás: zárándokúton, kerékpártúrán, lelkinapon. Egy zárándokút Buda szent hegyeire már azért is megérte, mert egy ritmusba rázta össze a két-három gyerekből és a „rájuk bízott” felnőttekből álló kis csoportokat a számtalan fel-le szállás villamosra, buszra, metróra, vonatra. A közös fegyelem: hogy nem maszatolunk, rágszálunk, nyalakodunk reggeltől estig, amikor eszünkbe jut, hogy nem hagyjuk ott a közös asztalt, vagont, programot, amikor nekünk tetszik. Csak az képes kitarítani bátran és szeretetteljesen együtt dolgozni hite indítására hívó testvéreivel, aki ezeknek az alapgyakorlatoknak a jó ízét már megízlelte.

– b) **Bevezetés a vallási kultúránkba – mint egyfajta inkulturáció!** A szentmise Himalája-magas élmény a templomunk szélfogó ajtajáig bemelegedő, esetleg a barátja kedvéért még a legutolsó padba le is ülő kívülállóknak. Más nyelv, más zene, más mozgáskultúra, más időmérték, mint amit megszokott. Társtalannak, feszélyezettnek érzi magát. Ha a szeretet egyháza vagyunk – márpedig az vagyunk –, akkor az ilyen betévedőhöz tapintatosan, mosolyogva oda kell mennünk, mellé kell telepednünk, az imakönyv használatában és a szentmise menetében tolmácsaivá kell lennünk. Az olyan egyházköziség, amely erre a *befogadó szeretetre* ránevelni alkalmas tagjait, szinte észrevétlenül teszi társaivá, tagjaivá az idegeneket. Az ügyeletes katekéták egyike-másika szentmise alatt is odamegy a felsíró kisgyermeket csitítgató fiatal szülőkhöz és bevezeti őket az oratóriumba, ahol mindent látnak, hangszórón át hallanak, mégis szabadon mozoghatnak. Szívesen kínálnak fel patrónust, támogató barátot – a kívülről hozott keresztszülő mellett is – a felnőtt vagy fiatal keresztkedőinknek. Hasonlóképp igen bevált az elsőáldozó gyerekek, bér málkózó fiatalok által személyesen választott, náluk idősebb, példás életű hittanos patronáló barátsága, mely évek során számtalanszor kedvezően igazolódik.

– c) **A személyesség.** „A tökéletes evangéliumi dialógus az emberrel, a különböző generációkkal, nemzetekkel, különböző tradíciókkal történik. De mindig és következe-

tesen dialógus az emberrel: minden emberrel: egy, egyetlen, feltétlen egyes számú” – mondta II. János Pál pápa. Nekünk senki sem ügyfél, senki sem eset, szám, nekünk *Krisztusban mindenki testvér*, Isten ajándéka, a Lélek meglepetéseinek hordozója. Ha valaki a szentmise után belép a sekrestyébe azzal a hírral, hogy sikerült a vizsgálója, megszületett a gyermeke, mindjárt egy vidám hálaadó dalba, allelujába kezd az, aki csak ott van. Ugyanígy bármelyikünk gyásza, gondja problémája is – legalább az elérhető körön belül – közügy.

A „Segítő kéz”-táblánk a templom végében valóban szeretne segíteni a felkínálom-ajánlom-szükségem volna rá-érdekelne szellemi és anyagi cserebere folyamat lebonyolításában. Személyesen segítünk annak a többgyermekes családnak, akihez megbízható, pontos, megfizethető iparost közvetítünk. Egyetlen keresztlevél kiállítása gyakran egy magyar családtragédia feltárulása, egyben az orvoslás útjának megmutatása lehet. Ugy látjuk, először a vezetőknek, a hétköznapi hűséges kis csapat tagjainak kell *feltörnnie a falat, önzéseit, félelmeit* annyira, hogy a társait a maga egyszerűségében, alkataban, neveltetésében, bogaraival elfogadja. Reméljük, hogy ez a folyamat továbbgyűrűzik a fiataljaink felé is, akiknek – helyzetüknél fogva – általában olyan képük van a másikról, hogy jó vagy nekem, mikor szükségem van rád (mint társra, „klub”-tagra, támaszra), és ne haragudj, nincs időm rád, amikor kórházba kerülsz, lakást tapétázol vagy nehezen boldogulsz a matematikával. A gyermekkori önzéssel megküzdenni nagyon megéri.

Megtörtént, hogy Peti – lehetett vagy 7 éves – Mikulás reggelén így osztályozott: ezt a cukit szeretem, ez jó lesz nekem, ezt nem szeretem, ez jó lesz a Marikának. Marika egy évvel fiatalabb szomszéd kislány volt, a gyermekkori „szerelem” szőke hajjal, kék szemmel. Munkába sietve az édesanyja még elkapta a szót, és visszafordult az ajtóból: mond Peti, amit nem szeretsz, az majd jó lesz Marikának, akit te nagyon szeretsz?! – A gyerek szája legörbült, az anya elviharzott. Délután, munkából hazaérkezve látja ám, hogy a nem szeretett édességek maradtak kislát asztalán, a dédelgetettek átvándoroltak a szomszédba. Petiből Péter lett és derekasan áll a lábán. Az önzetlen szeretetnél alább nem adja, nem is fogadja, bárki is legyen az a Mária.

– d) **A kölcsönösség.** Az igazi, a beérlelődő szeretet ilyen. Az evangélium végső távlata nem a megmentő, hanem a hazaérkező szeretet. Megváltónk végül is Üdvözítőnk! Az Atya és a Fiú közti kölcsönösségre épül a Szentlélekben az az egység, amelynek megélésére az egyház, benne az ecclesiola, a család, a kisközösség is hivatott (LG 4.).

Jó néhány éve olvastam a vak lány esetét. Egy „hideglakatos” nyugati egyházközség áldozatkész papja egyszerűen nem boldogult állomáshelyével. Végül is, mások tanácsára zarándoklatot hirdetett Rómába. Megdöbbenésére a falu vak leánya is jelentkezett. Kezében megállt a ceruza, de végül is beírta a leány nevét, mert ő volt az a bizonyos „legkisebb” ebben a faluban. Eleinte senki sem akart a „kolonc-utas” mellé ülni a buszban, de mire a pápai kihallgatás következett, már az egész zarándokcsoport lelkesen magyarázta a vak leánynak, hogyan közeledik VI. Pál pápa. Hazaérkezve ez a Lélekkel megtelt csoport átformálta a községet, kiházásították a község béna fiával a vak leányt és folyamatosan mellette állnak kiterelvényesedő családjuknak. Már nem számolják, ki kap többet a másiktól. Sokszor elprédikáltam már ezt az esetet, amikor néhány hónapja hétfőn délelőtt megszólalt a telefon és egy asszony az apósa temetését „rendelte meg”. Éppen hogy legyőztem megalázottság-érzésemet, mikor az asszony, mintegy aláírásként megemlítette, hogy súlyosan beteg. Fél óra múlva a családnál voltam és meghökkenítő képpel találok. Mindjárt rájuk is szabadítottam a „legkaritatívabb” munkatársainkat. Azóta az asszony küszöbönálló idegösszeomlása javult, betegségét hősiiesen viseli, törődik magával is, igyekszik keresztényné válni. A férje már nem olyan keserű képű – a gyerekeket felkészítve megkereszteltük –, és ami a legmeggyőzőbb és leginkább témánkba vág: minden hétvégén más – természetesen elsősorban a szintén háromgyermekes családok közül valamelyik – viszi el a gyerekeket játszani, és már hónapokra előrejegyezve ott van minden vasárnapi nagymisénken a felajánlási asztalon a tál sütemény a családnak, mert ugyebár egy nagybeteg asszony még csak megfőz, de sütni már sok volna neki. Ez a teljesen

véletlenül felkínálkozó lehetőség *cselekvőbbé tette igehallgató híveinket*, és olyan kölcsönösségbe sodorta bele a család felé és egymásközt, ami már erőteljes és megélt evangélium.

– e) **Végül a visszacsatolás.** Nemcsak ezeken az oldalakon, de a rendszeres igehirdetésben, hitre nevelésben is igyekszünk visszatükrözni – műszaki szókölcsönzéssel: visszacsatolni – Isten nagy tetteit, amelyekkel gyógyít és megerősít minket. Természetesen ízlésre, mértéktartásra törekszünk lélektanilag is, teológiailag is. Isten titkai iránti tisztelettel, nem túllelkiesedve és nem személyeskedve igyekszünk megfogalmazni azt – szinte hétről hétre –, amit evangéliumi értéknek ismertünk fel körünkben vagy másutt. Hogy akad olyan fiatal, aki a többiekért felelősséget vállal egy külföldi zárandokúton – hogy hétköznap is akad ministráns –, hogy évek óta két idős asszony mekkora szeretettel ápol egy beteg nénit. Lehet, hogy ez a szemlélet abból a hirtelen ötletből virágzott ki, amelynek erejében sok éve a nyár eleji szétfutás előtt egy „nyári füzetet” adtunk minden egyes hittanós kezébe. Beleírtuk az ünnepeket, aláhúzva Nagyboldogasszony napját, mostanában már a nyári egyházi események időpontját is. Csak annyit kértünk a címdalalon: Hozz haza valamit a nyári vasárnapjaid élményéből! Bármit. Leírt prédikációs mondatot, beragasztott képet, egy úrnapi virágszőnyeg vagy a családi kirándulás rajzát. Haza kell hozni, meg kell osztani a többiekkel is azt, ami veled történt, örökíts ránk valamit az Úr neked adott ajándékaiból. A füzeteket a legsikerültebb oldalon kinyitva egy hungarocell lemezen bemutatjuk egymásnak, az egész közösségünknek.

Nehéz szóba foglalni, mennyi jó fakadt, indukálódott mindebből. Bárki kipróbálhatja, hiszen *nemcsak szóval, hanem erővel terjed az evangélium.* Az élet, a szó, a közösség tanúságtételével... „...hogyan az emberben hatékony legyen és *...belső mozgást hozzon létre*” az isteni Ige (Általános Katekétikai Direktórium 32. p.).

Bajzáth Ferenc

ISTEN ORSZÁGÁBA AZ JUT, AKINEK VAN „SZEGÉNYE”

„Jelentős feladatok állnak előttünk: a keresztény hit átadása és terjesztése minden életkorban...a karitatív tevékenység...Céltudatos tervezéssel és munkával krisztusi küldetésünk tudatában kívánunk a lehetőségekkel élni.”
(Részlet a Magyar Katolikus Püspöki Kar nyilatkozatából, melyet az egyházi és társadalmi élet megújulásával kapcsolatban tett 1989. július 4-én.)

Tehát mégis karitatív tevékenység? A mai magyar társadalom ismét ezt várja tőlünk? Hiszen néhány évtizeddel ezelőtt szinte minden lehetőséget elvettek tőlünk, hogy a szegényeken, testi-lelki nyomorban élőkön segítsünk. Azt hirdették: ingyenes orvosi ellátással, a különféle társadalmi rétegekhez tartozók teljes gondozásával, üdülés, szabadidő állami szintű biztosításával minden problémát megoldanak – ezért nincs szükség az egyház karitatív tevékenységére. És most mégis ezt várják tőlünk?

Természetesen, azokban az években is folyt az egyházon belül karitász munka – igaz, „partizán jellegű”, rendszertelen és többnyire hatástalan. Hiszen kik segítettek a nagycsaládosokat, a „termelő munkából” kimaradt betegeket, öregeket, ha nem egy-egy plébánia – kevés lehetőséggel, szervezetlenül?

Egy biztos: *a jövőben ilyen „ad hoc” stílusban, csak „érintőlegesen” foglalkozni a rászorulókkal nem szabad!* A körlevél felszólítása kihívás a magyar papság és világi hívek felé: értelmes, összefogott karitatív tevékenységgel kell segíteni azokon, akik közel állnak hozzánk – de azokon is, akik még mindig az egyre csökkenő állami támogatásban reménykednek.

A karitatív tevékenység terén az országban nagy aránytalanságot tapasztalunk. Míg

a Veszprém megyei Herend község tanácselnöke arról panaszkodik, hogy falujában alig lehet 5–6 időst „összeszedni”, hogy a szociális gondozóknak legyen munkájuk, addig Budapesten hihetetlen nyomorban élnek tízezrek. A budai oldal gazdag, vagy szegény-gazdag elitjével szemben a pesti oldal régi városnegyedei: Erzsébetváros, Józsefváros, Ferencváros összeomlófélben lévő épületeiben erkölcsileg, anyagilag, és nyugodtan írhatjuk: lelkiileg tönkrement emberek tízezrei várják az értelmes, komoly segítséget az egyháztól.

Az egyháztól várják? Igen, mert a társadalmi szervek személytelen, segélyszintű támogatásai, a szociális gondozók elégtelen száma és még számos megnevezhetetlen probléma teljesen alkalmatlanná teszik a hivatalos szerveket arra, hogy hatékonyan munkálkodjanak. Akik ebben kételkednek, azokat meghívom egy „kerületjárásra”, járják végig velem gondolatban a VIII. kerületet, és hallgassák meg a rétegstuktúrájáról és szociális összetételéről szóló hivatalos adatokat:

Az emberek menekülnek a városnegyedből: míg 1970-ben 135 386 fő élt itt, 1988-ban 92 568. Okát a hivatalos felmérés ebben látja: „az egész terület jelentősen veszített presztízséből, a leértékelődés, a fizikai és társadalmi leromlás felgyorsítja ezt a folyamatot.”

Aki arra gondol, hogy ez csupán a látszat – figyelje meg a következő adatokat: „Jelenleg az összlakosság 30%-a túlnyomó rész anyagi gondokkal (is) küzdő időskorú, jelentős százalékban egyedül élő, nyugdíjas.” Egyszerűbb szavakkal: Budapest egyik központi kerületében – 1989-ben – közel 30 000 ember nyomorog. Nem egész Magyarországon, nem egész Budapesten, hanem csak annak VIII. kerületében, a Józsefvárosban. Ennek azonban *modellértéke* van! A családi házakban élő emberek számára elképzelhetetlen „elhanyagolt épületben lévő egyszobás, komfort nélküli lakásban élni”. (Vidékiek kedvéért: az egész lakás 25 m² – általában, fürdőszoba nincs, WC a folyosó végén, amit 5–6 család használ. A körfolyosón 8–10 méter a saját „birodalma”.) „A fizikai leromlással egyidejűleg megfigyelhetők a társadalmi leromlás jelei: a képzetlen, deviáns rétegek összezsúfolódnása az igénytelen lakásokban. A Keleti pályaudvar és környéke, a kerületet övező aluljárók, a bűnözések gyakorisága, a prostitúcióhoz kötődő utcák és terek „forgalma”, a veszélyezettett családokban élők magatartása mind negatívan formálják a lakosság „közérzetét”.¹ Jelentős az alkoholisták és egyéb szenvedélybetegek száma. Előbbi elsősorban a felnőttek, utóbbi a céltalanul csavargó fiatalok körében terjed. Kerületünk a tizenéves korosztály *halandóságában* az első, az *öngyilkosok és öngyilkossági kísérletet tevők száma* *jelentősen meghaladja a fővárosi átlagot.*

Még egy tény: „A legnagyobb feszültséget a vidékhez kötött közösségi kultúrával rendelkező cigány csoportok Budapestre való betelepülése jelenti, akik nem tudnak integrálódni a városlakók normarendszerébe.” – És befejezésként: Józsefvárosban a lakosság 0,5%-a nem járt iskolába, vagy „0” osztályt végzett. Közel 500 ember. (Felszámoltuk az írástudatlanságot?) Azt hiszem, nem untattam senkit ezekkel az adatokkal, sőt bizonyára mindnyájukban felmerült a kérdés:

Mit tud tenni ilyen körülmények között az egyház – egy plébánia? – Olvasóimat, a paptestvéreket és a világi híveket kérem, gondolkodjanak tovább velem, és próbáljuk közösen megfogalmazni: mit lehet és mit kell tenni ilyen körülmények között? Gondoljanak saját plébániájukra, arra a városra, falura, ahol – ha nem is ilyen kirívóan – egyre több probléma lesz, *egyre nagyobb segítséget kérnek az egyháztól!*

Mit kell tennünk ennek érdekében?

Az első: minden plébániavezetőnek ajánlom, hogy készítsen vagy készíttessen felmérést a faluról, városról, ahol működik. Ha a plébánia „egyszemélyes” – könnyű. Hiszen a pap néhány hónap alatt végigjárja a falut, és pontosan tudja: hol kell segíteni, hogy élnek a szegények, betegek, rászoruló. Az emberek szívesen elmondják gondolataikat. Városokban ez már nehezebb –, de ott vannak a jól képzett szociográfusok, akik szívesen segítenek egy „rétegstuktúráról és szociális összetételről” készülő térkép összeállításában. Helyenként még a tanácsok is segítenek ebben, bár még sokakban ott él a beidegződött hamis tudat: nálunk nincsenek szegények, nincsenek

szociális problémák, mi már mindent megoldottunk... Hamarosan összeáll a kép: X család él nyomorban, X idős, beteg kér rendszeres segítséget... A felderítés ezzel be is fejeződött.

A második lépés: munkatársak keresése, megtalálása. Budapesten, de több helyen már az országban is kétféle templom van: ún. „általános”, és egy sajátos közösségi stílusra épített templom. Mindkettőnek sok előnye van: az „általános” jó lehetőséget kínál arra, hogy mindenki arra mozduljon, ami felé igénye van (lásd *J.-M. Lustiger*, Párizs érsekének nyilatkozata a *Mérleg* 1989/1. számában). – A közösségi stílusra épített templomokban, plébániákon ezért egyszerű a karitatív munka, mert ott adott közösség él. Hátránya? Az általános – általános maradhat, hiszen a hívek egy részének nincs igénye speciális munkákra. A szakosodott plébániák, templomok problémája az, hogy mi legyen azokkal a hívekkel, akik úgymond „nem férnek bele” abba a stílusba, amit a templomban bemutatnak. *Plébániái tapasztalatunk* az, hogy könnyebb az „általánosból” munkatársakat toborozni, mert a mozgalmak sajátosságuk miatt jobban önmaguk felé fordulnak, és stílusuk nem mindig „fér bele” a karitatív munkába – vagy a karitatív munka a közösség stílusába. A munkatársakkal kapcsolatban tapasztalat az is, hogy az „import karitás”, a más kerületekből jövő „szociális angyalok” amilyen gyorsan jönnek, olyan gyorsan el is röplenek. Primitív formában a magyar egyházban is él a kísértés az „údvhadsereg” módszerének követésére. Munkájuk részben kampányjellegű, részben – mivel nem élnek együtt a szegényekkel – kevésbé hatékony. Gondoljunk arra, hogy például a komoly hatékonysággal dolgozó St. Egidio közösség fiataljai Olaszországban együtt élnek a szegényekkel. Kiköltöznek arra a vidékre, ahol tevékenykednek, mindenben osztoznak velük. Nemcsak ünnepi alkalmakkor, nemcsak egy-egy találkozón.

Összefoglalva: a plébánia területén a templomhoz kötődő munkatársak, akiket nem kötnek „speciális közösségi rítusok”, a leghatékonyabb munkatársak.

Tévedés lenne azt gondolni, hogy csak a felnőttek végezhetnek karitatív munkát. Minden korosztály képes a szervezett, komoly tevékenységre.

– **Kezdjük a gyermekeknél!** A hittanosok példaképe a hitoktató. Ha a hitoktató betegekhez is jár – főleg, ha lelkiileg segíti őket – (áldoztatásra gondolok), ez már automatikusan vonzza a gyerekeket is: menjenek ők is, segítsenek „áldoztatni”, miközben észreveszik a betegeket, rászorulókat. Az *alsó tagozatos* gyerekek is képesek erre! A felső tagozatra járóknak már lehet speciális feladatot adni. A mi plébániánkon az általános iskolák *felső tagozatába* járó gyerekek egy része a „Regnum Marianum” közösségéhez tartozik. Adott tehát a lehetőség: közösségi feladattá tenni a karitást. Ne legyen olyan közösség, mely ne végezne beteglátogatást, takarítást, bevásárlást. Azért a közösség munkája ez, mert egyénileg még nem lehet tőlük rendszerességet várni – közösségben azonban igen! A középiskolások részt vehetnek a „felderítésben”, ők bátran járhatják a városok utcáit, esténként a tanulás után dogozhatnak, fizikai munkával is segítve az arra rászorulókat.

– **A felnőtt korosztály** karitatív munkája egészen más jellegű. Itt nem lehet „harci feladatokról” beszélni, nem szabad „idénymunkát” kívánni tőlük. A felnőtt korosztály felkészítése a karitatív, állandóan jelenlévő munkára egy sajátos lelkiség kialakításával kezdődik. Plébániánkon minden hónapban egy szombat délelőttöt a karitás munkatársak közös elmélkedésben, beszélgetésben töltenek, egy alkalommal pedig szentségimádási órán vesznek részt – így alapozzuk őket a munkára.

A harmadik lépés: mit kell tenni? Itt, a mi kerületünkben a sok részmunkában elveszhetünk. Nem lehet annyi pénzt elvenni a templomtól, hogy kielégíthetnénk a rászorulókat. Régen rájöttünk már arra is, alkalmi segélyekkel, kampánymunkával nem lehet komoly tevékenységet kifejteni. A bevezetőben említett felmérés szörnyű eredménye bizonyítja, hogy segélyekkel, anonimsegítséggel, hivatalból kirendelt alkalmazottak bevonásával, SZTK-orvosi szinten eredményes munkát nem lehet végezni.

A katolikus egyházközségi karitásznak módja van arra, hogy a legjobb, szinte egyetlen utat válassza: az egész embert segítse, támogassa.

Hadd mondjak el erre egy konkrét példát: Erdélyből menekült asszony pénzsegélyért jött a plébániára. Éppúgy felmutatta a szükséges iratokat, mint a többi 200–300. Alaposan megkérdeztük életéről: így derült ki, hogy neki nem is segélyre van szüksége, hanem „élettérre”, ahol lakhat, élhet, cselekedhet. Az egész családot segítettük: neki, és operációra készülő leányának otthont, közösséget, templomot, szeretetet – és természetesen ruhát és mosógépet, bútort és ágyneműt adtunk. Vagy az egész embert segítjük, vagy semmit sem teszünk! Ezért újra kellene értékelni a plébániák karitász-tevékenységét is! Ma már karácsonyi csomagokkal, látványos „játékokkal” nem segíthetünk azokon, akiknek a KÖZÉRT pénztáránál az a problémájuk, hogy nem tudják kifizetni a fél kiló kenyeret, mert tejet is vettek, és egy szelet felvágottat! Akik télen hideg lakásba mennek haza, ott mit sem ér a „szeretet”!

Az általános jellegű karitatív munka mellett egyre nagyobb igény van *speciális feladatok elvégzésére*. Egyik bakonyi plébánia daganatos betegségekkel gyógyult gyerekeket nyaraltat, más plébániák évek óta nagycsaládosokat üdültetnek. A TEOLÓGIA-ban már említett „Márkói kísérletünk” is sikerült: 1988-ban 415 felnőtt és gyermek töltött több napot vidéki plébániánkon nyaralásban, lelkipraktikumban, közösségi munkában. Nem hiszem, hogy lenne Magyarországon olyan példa, ahol nem lennének sajátos „kihívások”.

Józsefvárosban ezek az alapvető gondok: – 1. *Azonnal* kellene *népkonyhát* nyitni a sok ezer éhező, rosszul táplált idős, betegek számára. – 2. *Azonnal átmenő szállást* kellene felépíteni – elsősorban nők számára –, akik azért kerültek az utcára, mert nincs otthonuk. – 3. Komolyan kellene foglalkozni kerületünk *cigány lakosságának* deklaszszált rétegével. – 4. Külön munkát igényelne a *narkósokkal, alkoholistákkal* való foglalkozás. – 5. És a nagy probléma: a *prostitució*. – A sok feladat közül melyiket válasszuk? Minden jel arra mutat, hogy talán sikerül az első problémát megoldanunk. Talán elsőnek az országban nyitunk népkonyhát a plébánián, kerületünk nyomorgó időseinek. Józsefváros nagy gondját: a cigánykérdést is szeretnének megoldani. A felmérés szerint a lakosság egytized része cigány. Az óvodába járó gyerekek 19%-a, az általános iskolások 16%-a volt cigány az 1988/89-es tanévben. A kisegítő iskolába járó tanulók 56%-a cigány származású. A fővárosé 17,5%. Ott van a cigánycsaládok nagy problémája: kb. 10%-uk sokcsaládos életvitelben, sajátos „konglomerátumban” él – szülők, rokonok, testvérek sokszor egy szoba-konyhás lakásban, 10–20-an összeszűfolva. Alapszabály velük kapcsolatban az, hogy segéllyel támogatni őket teljesen felesleges. Diszkriminálni őket nem keresztényi magatartás. Gyermekük – tisztelet a kivételnek – az iskolák gondja, hiszen a szülők vagy egyáltalán nem jártak iskolába, vagy olyan primitív életvitelt folytatnak, hogy még a mai iskola „lelki” szintjét sem érik el. Az „életre” kellene megtanítani őket. Ehhez saját iskolára lenne szükség, ahol 4 éves kortól 14 éves korig elsajátítanák az alapvető emberi normákat, és valláserkölcsivel neveléssel alkalmasakká válnának arra, hogy integrálódjanak a társadalomba (az ateista nevelést legjobban a cigányok „szenveték meg”, mert Isten nélkül semmi sem köti őket ahhoz a társadalomhoz, melyben élnek). Karitászunk terve, hogy a kerület, cigány vezetőivel összefogva cigányiskolát építünk fel – nekik, értük.

Befejezésként: *Paptestvéreimnek üzenem: aki a plébánia szegényeit ismeri, az plébániáját is ismeri! – Világi testvéreimnek üzenem: Isten országába csak az jut be, akinek „van szegénye”.* Ne másoktól várjunk csodát. Ne akarjuk a problémát átruházni a külföldi segélyszervezetekre. Jézusra figyeljünk, aki az utolsó ítéletről szóló beszédben nem másoktól, hanem tőlünk kéri: adjatok enni az éhezőknek, és inni a szomjazóknak. Ne várjátok, hogy mások látogassák a rabokat, ti keressétek fel a betegeket, szenvedőket. Mert így jutalmatok lesz a mennyben. – Hadd írjam gondolataim végére kalkuttai Teréz anyának a józsefvárosi templomban ez év júniusában elmondott egyik gondolatát:

„A hit – szeretet. Szeretet nélkül a hit kegyetlenség. A szeretet – szolgálat. Szeretet nélkül a „szeretetszolgálat” csak kényszer. A szolgálat – boldogság!”

Jegyzet: Berey Katalin és Vasi Ildikó Közép-Józsefváros rehabilitációját megalapozó felmérés.

Szilágyi Izabella „HOGYAN HALLJANAK HÍRNÖK NÉLKÜL...” (RÓM 10,14)

Gyakran vetődik fel a kérdés: Miért kell éppen ma az elesetteket, károsodottakat felemelni hazánkban, amikor ilyen nagy gazdasági csődbe jutottunk? Válaszunk: éppen azért, mert ekkora bajban vagyunk, kell végre az emberség jogán észrevennünk az elesetteket, károsodottakat. Nem őket, hanem magunkat emeljük fel ezzel, mert így szolgálunk rá az „ember” névre. Társaink ők, s ha veszni hagyjuk őket, magunkat juttatjuk erkölcsi csődbe. Nem volt még példa arra, hogy erkölcsileg mélyre süllyedt társadalom gazdaságilag fel tudott volna emelkedni erkölcsi felemelkedés nélkül. – Voltaképp az ilyen kérdésfeltevésnek nincs is valódi létjogosultsága, hiszen az emberhez méltó élet nem az egészségességnek, az erőnlétnek, a fiatalágnak jár ki, hanem az embernek.

Egy társadalom nem jótettet gyakorol, hanem kötelességet teljesít, amikor mindenkít emberhez méltó életmódhoz juttat. Mindenkit: az öreget, a gyógyíthatatlan beteget, a fogyatékos, a családból kivetett gyermeket, és a más kultúrkörből származót. Tovább kell azonban lépnem. Ha embersége révén emberi életmód illeti meg a társadalom minden tagját, akkor megkereszteltsége révén a természetfölötti élethez való jog illeti meg az egyház minden tagját. És amint az anyagi nehézségek nem mentik fel a társadalmat e kötelezettsége alól, éppen úgy az egyházat sem mentesítik személyi vagy anyagi nehézségei. Növeli kötelességünket a hátrányos helyzetűek iránt Jézusnak, az egyház fejének példája, aki földön jártában isteni hatalmát és emberi gyöngédségét rájuk árasztotta, sőt önmagát velünk azonosította. Talán mellőzzük magát Jézust?

Hogyan kaptam hivatást arra, hogy éppen a siketek pasztorációjában dolgozzak? Születésem révén. Szüleim ugyanis siketek voltak, s velük együtt élve ismerhettem meg a siketség sajátosságait és terheit, a siketek teljesületlen vágyait, kivetettségüket, de természetesen emberségüket és a természetfelettre való elhivatottságukat is. Ismerem Isten utáni vágyukat. Isten hivatásommá tette – nővéremmel együtt –, hogy segítsen őket, majd siket testvéreiket Istent kereső útjukon. Nem is hagyhatott tétlenül az a kietlenség, ami a siketek vallási lehetőségeit jellemezte. Amikor már világszerte nemzeti nyelven folyt a szentmise, hogy a hívek mindent megérthessenek, akkor a siketek csak a liturgikus mozdulatokat látták, de sem a szent szövegekben, sem a prédikáció tanításában és buzdításában nem részesülhettek. Minden hívő kaphatott eligazítást a bűnök legyőzésére, megnyugtatót, vigasztalást vagy tanácsokat a gyóntatószékben, de a siketek csupán az elégtétel feljegyzését a rácson át bedugott bűn-cédulára. Sokuk a szentségekig el sem jutott, hiszen nem volt, aki azokra felkészítse őket. A siketek valóban az egyházi közösség perifériáján tengődtek. Isten arra ösztönözt minket, hogy segítsük beépíteni őket az egyház anyai testébe.

Hová jutottunk el a siketpasztoráció 16 éve alatt? Röviden így határozható meg: kialakult egy kis siket egyházközösség. Van szentmiséjük havonta kétszer, jelbeszéddel, tagolt artikulációval, megértésükhöz átírt, könnyített szövegekkel. Azokra a vasárnapokra, amikor nincs közös szentmiséjük, kézbe kapják az olvasmányok átírt szövegét. Minden szentségre előkészítjük és elvezetjük őket. Tevékeny részeseivé váltak a szentmiséknek, akár csak a halló hívek – felolvashatnak, könyörgéseket mondanak, ministrálnak, sőt áldoztatási engedéllyel rendelkező is van köztük. Rendszeres hitoktatásban részesülnek, életkorok szerinti csoportokban. Az evangéliumok alaposabb megismertetése érdekében pantomimcsoportunk van, amely nagy megjelenítő-erővel állítja a többiek elé Jézus életének egy-egy eseményét. Jézus megismertetése érdekében Szent Lukács teljes evangéliuma átírt szöveggel a kezükben van.

Nagy érzelmi hatású az egyházi énekek szövegeinek ritmizált előadása szentmiséken, vagy a közös együttlétek alkalmával. Igyekszünk az egyház életébe bevonni őket tájékoztatással, zárandoklattal, ünnepi eseményeken való részvétellel. – Készséges segítőtársaink ők maguk is sok területen, sőt első tényleges munkatársunk is közülük való. Van egy kis intézményünk, ahol a foglalkozások folynak, ahol többirányú informálásukat, tanításukat sok szemléltetéssel igyekszünk hatékonyra tenni. –

Meghatottan látjuk, ahogyan Isten kegyelme működik siket híveink lelkében. Fokról fokra haladnak a megismerésben, Isten tanítása formálja életüket. Sőt, az elfogadott igazság apostolaivá lesznek, társaikat is Istenhez vezetik.

A siket hívek közösségében átéljük Szent Pál szavainak igazságát: „...Mindaz, aki az Úr nevét hívja segítségül, üdvözülni” (Joel 2,32). – „De hogyan hívhatják segítségül azt, akiben nem hisznek? S hogy higgyenek abban, akiről nem hallottak? S hogyan halljanak hírnök nélkül? S hogyan hirdessen az, akit nem küldtek?” (Róm 10,13–15). Döbbenetesen figyelmeztet Szent Pál szava az evangélium hirdetésének felelősségére. Éppen a siketekre sajátos módon illenek ezek a szavak: „...hogyan higgyenek abban, akiről nem hallottak? S hogyan halljanak hírnök nélkül?” A nekik alkalmas hírnököt „hallgatva” a siketek is hinni tudnak és segítségül hívja az Úr nevét, az üdvösség útjára léphetnek. Mekkora megtiszteltetés, ha hírnökeikké lehetünk!

Ehhez kapcsolódnak a jövőre vonatkozó terveinket és vágyainkat. – Vágyaink elsőként Istenhez szólnak. „...Hogyan hirdessen az, akit nem küldtek?” – mondja Ő Szent Pál szavai által. Könyörgünk tehát Hozzá, hogy küldjön hirdetőket a siketek számára. S kérjük azokat, akiket megérint az isteni hívás, hogy fogadják el és álljanak be ebbe a misszióba. A lakosság 1,2%-a hallássérült, különböző súlyossági fokban. Az egész ország területén, főleg a nagyobb városokban élnek a legsúlyosabb hallássérültek, a siketek. 7 városban van iskola a siket gyermekek számára (Budapest, Vác, Eger, Debrecen, Szeged, Sopron, Kaposvár), de csak Budapesten (és szeptembertől Vácott) részesülhetnek hitoktatásban. Szentmise és felnőttoztatás csak Budapesten és Veszprémben van. Hány siket szorul ki az egyház közösségéből! Hány várja, hogy hirdetője legyen!

A siketpasztoráció sajátos, hiszen új nyelvet kell megtanulni és a megszokottól elütő gondolkodásmódba kell beleilleszkedni. Ez a nehézsége. De a missziós munka az apostolok korától kezdve mindig ugyanezt kívánta meg. Szent Pál azt vallja a korintusi híveknek: „...a zsidók közt zsidóvá lettem, ... a törvény alá rendelték közt, mint a törvény alárendeltje, ... a törvényen kívül állók közt mint aki a törvényen kívül áll, ... a gyöngék közt gyöngé lettem. Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit megmentsek. Mindezt az evangéliumért teszem, hogy én is részesedjek benne” (IKor 9,20–23).

Mi, akik ebben szolgálunk, megtapasztaljuk, amit Szent Pál mond: vállalva az azonosulást azokkal, akikhez küldettünk, magunk is gazdagon kapunk az evangélium megértéséből Istentől. Többféle feladat várja a munkásokat a siketpasztorációban, mert többféle tervünk van, a szükségleteknek megfelelően. A hitoktatás bővülésével hitoktatók kellene Budapesten és vidéken is. A tanításon kívül könyvekre is szükségük van a siketeknek: hittankönyvekre, imakönyvekre, jó vallásos könyvekre a meglevők átírása által.

Az igehirdetés mellett szociális jellegű feladatok is bővítésre várnak, mint amilyen például a halmozottan fogyatékos siketek egyéni oktatása és foglalkoztatása.

Milyen módon kapcsolódhat a siketpasztoráció az egyházközségi munkához és az egyházközségi élethez? – Először azt indokolnám meg, hogy miért kell mintegy önálló egyházközséget alkotnia a siket közösségnek. Amint már említettem, a siketek sajátos nyelvet beszélnek és gondolkodásuknak is megvan a maga sajátossága. Ez természetesen a hallásfogyatékoságból adódik. Sajátosságaiik figyelembevételével az ő jó tanításuk, informálásuk, kibontakoztatásuk alapfeltétele. Szükséges ez a szentmiséknél, szentségek kiszolgáltatásánál és minden áhitatgyakorlatnál is. Mindez leginkább a szeparált siket közösségekben valósulhat meg. Az is a szeparáció mellett szól, hogy a siketek csak nyugalmas helyen tudnak figyelni, ahol a tekintetüket – az egyetlen „hallószervüket” – nem vonja el semmiféle mozgás a lényeges történésekről, a beszélőről. Ezenkívül a siketek miséi vagy egyéb áhitatgyakorlati időigényesebbek a lassú beszéd miatt, ez nehezen hangolható össze a hallók beszédritmusával – és toleranciájával.

Természetesen jó és szükséges is volna időnként közös szentmisét tartani, már csak azért is, mert nincs mindenhol siketekhez értő tolmács. Az ilyen szentmise azonban együttműködő, toleráns halló híveket feltételez. Magyarországon a hallók kevés információval rendelkeznek a siketekről, ezért a templomban jelbeszéddel

tolmácsoltó gyakran rosszallás kíséri. A rosszallás oka vagy az, hogy a „mutogatás” zavarja mások áhítatát, vagy a teljes tájékoztatatlanság miatt illetlen rendbontásnak tűnik, tehát botránkoztat. Komoly feladat a hívek felkészítése siket testvéreik elfogadására.

Ehhez az kellene, hogy a lelkipásztorok többet tudjanak a siketekről – és más fogyatékosokról – így tudnák nevelni híveiket. A papképzésbe be kellene építeni a különféle fogyatékoságok ismertetését, hiszen a hívek között mindig akadnak fogyatékosok is, akik igényt tartanának a lelkipásztori szolgálatra.

Minden kor egyházának nagy tanúságtétele volt a szeretetszolgálat, amelyet Jézus is feladatává tett az igehirdetés mellett. A mi korunk embere különösen igényes arra, hogy az elveket tettekben megvalósítva lássa, mert ezt tekinti hitelesnek. Mesterünket akkor képviseljük igazán a világ előtt, ha a mi szívünk is nyitott és készséges minden hátrányos helyzetben lévő iránt.

Füles Lajos ÖNZETLEN TESTVÉRI SZOLGÁLAT

Jézus jelenléte kötelességet – kötelezettséget jelent a ma egyháza, a ma embere számára is. Jézus rajtunk keresztül akar valósággá lenni a világ számára. – Ismert kép: a háborúban megsérült feszület összetört kezekkel és lábakkal. A „torzót” nekünk, ma élő embereknek kell kiegészítenünk. Jézus ma általunk osztja szét szeretetét! Mindannyiunknak igent kell mondani erre a feladatra!

Tudjuk, hogy a baj, a szenvedés egyidős az emberiséggel, a világban élő bűnnel. Ez azonban nem beletörődésre készítet – mert Jézus példája minket is a szolgálat útjára vezet (Jn 13,1–20). Elgondolkoztató jelenete a Szentírásnak, amikor a betegek feljajdulnak az út szélén: „Könyörögi rajtunk Dávid Fia!” (Mt 9,28), Jézus egyet sem hagyott ott, senkit nem utasított vissza. – És a mai Krisztus, az EGYHÁZ –, mi magunk, hogy vagyunk ezzel?

Jézus szenvedése óta az emberi szenvedésnek van értelme. Vérével, egészen kiüresített önmagával szentelte meg az emberi bajt, megpróbáltatást. Magasra emelték a kereszt oltárán, hogy láthassák. A kereszt Jézus szenvedésével nem a gyalázat, hanem a dicsőség életadó fája lett. Kétezer éves egyházunk igazolja, hogy a baj, a szenvedés Jézus közelébe vihet, s hogy Jézussal együtt lenni életet jelent mindenkinek.

Jézus nemcsak a tanítást, nemcsak a kegyelem közvetítését bízta egyházára, hanem a törődést a másik emberrel, a mindig velünk lévő szegények és szenvedők szolgálatát is (Mt 26,11). Ez a szolgálat az egyház szeretet-munkája, mely csak akkor lehet valóban szeretet-munka, ha szolgálat is. Az evangélikus teológus, Bonhoeffer így fogalmazza meg az egyház feladatát: AZ EGYHÁZ CSAK ÚGY EGYHÁZ, HA MÁSOKÉRT VAN.

Amikor az ember hallja Jézus szavát. „Én vagyok a világ világossága” (Jn 8,12), – és a katolikus keresztény ember programját: „Ti vagytok a világ világossága...Úgy világítson világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és magasztalják a mennyei Atyátokat” (Mt 5,14; 16), – akkor tudatában kell lennie annak a feladatnak, hogy a köztünk, velünk élő Jézust nemcsak szívébe zárhatja, de életével, cselekedeteivel szét is kell osztania (Mt 26,11).

Hogy a világunkban élő Jézust megtalálhassuk, fel kell ismernünk számos figyelmeztető jelet.

SZEGÉNYSÉG ÉS GAZDAGSÁG feszülő ellentétei. Világviszonylatban: „A világ egyes részein, főként a fejlett északon rendelkezésre álló anyagi javakkal és szolgáltatásokkal szemben áll a déli részek elfogadhatatlan elmaradottsága. És pontosan ebben a földrajzi és politikai zónában él az emberiség nagyobbik része”

(II. János Pál: Sollicitudo rei socialis). „Ha nyugat egyre növekvő kényelmi elzárkózottságba vonul, és Kelet bizonytalan okok miatt nem veszi tudomásul a saját kötelezettségét, hogy a népeket a nyomorból kiségitse, akkor nem csupán az emberiség jogos elvárásának elárulásáról van szó, amely előre nem látható következményekkel járhat, hanem az erkölcsi kötelezettség teljes csődjéről” (u.ott).

És a magyar helyzet? – Érdekes módon a szegények közé képzeljük magunkat. Mennyi segítséget igénylünk – másoktól. Hogy jót tegyünk, ehhez is mások segítségét, adományát várjuk. Ugy akarjuk megszervezni és végezni szociális szeretetszolgálatunkat, hogy lássuk annak pontosan biztosított jövőjét.

Jézus valami másra tanít, amikor a gondviselésről szól (Mt 6,25–34). Ezt vallotta Cottolengo József Torinóban, amikor a Gondviselés Kis Házáról beszélt: „Nekünk nem a kis ház szükségleteiért kell imádkoznunk, és nem aggodalmaskodnunk kell, hanem csak azzal kell törődnünk, hogy Isten kedvében járjunk és mindenütt megtegyük Isten akaratát... A Kis Ház addig fejlődik, amíg nincs semmije, amint birtokkal ajándékozzák meg, hanyatlani fog” (Diós I.: Szentek élete II. 245. o.).

Ne gondolja senki, hogy a számos egyéb probléma megoldása csak anyagiakon múlik. Sokkal inkább kell hozzá a Jézussal való élet, a másokért vállalt szolgálat, emberi azonosulásunk a szegényekkel, szenvedőkkel. – Jézus adakozásra és követésére hív: „Add el amid van, árát oszd ki a szegényeknek, ... aztán jöjj és kövess engem” (Lk 18,22; 23). – Tudunk-e a szolgálatért lemondani? – Utazásokról? – Mindenben biztosított jólétről? – Milyen könnyen rámondjuk, hogy mindez kell a munkánkhoz, az élethez. – Valóban kell-e? Figyeljük meg a körülöttünk folyó beszélgetést, melyekben gyakran magunk is részt veszünk: mennyit beszélünk pénzről, utazásról, autókról, drágaságról – és mennyit a szegényekről (nem a szegénységről), a segítségről? Valóban folytatjuk-e Jézus szolgáló, segítő, felemelő munkáját? (Jn 13,1–11). – Tudunk-e a magunkéból adni a rászorulóknak? Nemcsak időnkől, pénzünkéből, de SZÍVÜNKBŐL is? A szeretetszolgálat önkéntelenül is a fizikai szenvedésre irányítja figyelmünket. De van más területe is ennek a szolgálatnak.

Ma elég könnyen használjuk a „modern” minősítést, olykor technikai dolgokra, máskor intézményekre, vagy egyes személyekre is. – Elég nehéz meghatározást adni arról, hogy ki (mi) a modern –, de egy alapvető feltétel is van: IGAZI ALKALMAZKODÁS A KORHOZ! – Ugy vélem, ez mindig és mindenre érvényes. Ebben a szemléletben a magyar katolikus egyház modernsége gyakran megkérdőjelezhető. A haladáshoz (modernséghez) nem az kell, hogy mindenestül elfogadjuk a körülöttünk lévő világot, sokszor elfeledkezve belső erőforrásainkról is, hanem i g a z alkalmazkodásra van szükség, melynek normája Krisztus evangéliuma. Az elmúlt évtizedek kényszerből fakadó „mindent elfogadásával” alakulhatott ki, hogy magyar egyházunk elszigetelődött, társadalmi hatását nem tudta kellőképp érvényre juttatni. Végzetessé vált az ifjúság, a családok helyzete. Új munkaterületet kell kiépítenünk, az eddiginél sokkal aktívabb ifjúsági és családközpontú szolgálatot. Nincs családi közösség, de van válás, van „élettársi kapcsolat”, van szabadszerelem, van abortusz, van utcán kallódó gyereksereg, van alkohol és kábítószer mámorába menekülő fiatalság, van pornókép, -film és -könyv – és ki tudná felsorolni, mi minden egyéb. Mindennek javítása, feloldása a mi szolgálatunkra vár. Mindez Jézus mai keresztútja. És a bűn csak tetőződik, ha közönyösek maradnánk.

SZERETETSZOLGÁLAT = JÉZUS MA ITT, KÖZÖTTÜNK! – Jézus valósága, eredménye annyi lesz, amennyire a kegyelem erejében mi sugározzuk ezt a valóságot (Mt 5,16). Ha úgy tesszük fel a kérdést: vajon jelen van-e az egyház – JÉZUS – a mai magyar társadalomban? – vajon nem kell-e nemmel felelnünk, hiszen az alapegységben, a családban, az ifjúság között nincs, vagy csak alig felfedezhetően van jelen.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy nincsenek áldozatot vállaló, Jézussal élő fiataljaink, családjaink. Rájuk építve tudunk majd hatással lenni a segítség, erkölcsi támasz nélkül élő családokra.

Segítő munkánk nem korlátozódhat csak az öregekre, a betegekre, a testi vagy

szellemi fogyatékosra, a drogosokra, alkoholistákra, hanem Jézust jelenvalóvá kell tennünk az egész társadalomban. Mert ahol Jézus általunk jelen van, ott a rossz, a bűn már nem tud gyökeret verni, ott a mindennapi élet baja, szenvedése is könnyebb és elviselhetőbb lesz, mert senkinek sem kell egyedül a keresztet hordoznia.

Az ósegyház keresztényeinek egy volt szíve-lelke, mert (ApCsel 2,42–47) – élt bennük Jézus szava, példája: segíteni kell a rászorulón. Tudták, hogy a Szentlélek ereje velük van, amikor átadják magukat erre a szolgálatra. Vállalták az azonosulást, nem akartak mások lenni, hanem másképp, azaz Jézus példája szerint élni. – Jézus szava, példája, hívása ma is ugyanaz; a Szentlélek éltető kegyelme ma is ugyanaz. – Ha az eredmény más mint az ósegyházban, magunkba kell néznünk: vajon miért nem egy szív, egy lélek ma hívó közösségünk? Nem az a kérdés, hogy lehet-e ma és itt Jézus szeretetével szolgálatot teljesíteni, hanem az, hogy akarunk-e a szolgáltató Jézus szellemében közeledni embertestvéreinkhez? Mert erre van ma szükségünk! Mondani mondjuk, de hisszük-e eléggé, hogy mindent megkapunk Isten országának szolgálatáért (Mt 6,33)?

A magyar katolikus egyháznak is a jézusi úton kell járni, ha élni akar. Ebből a szolgáltató életformából lesz ereje a megújuláshoz. – Jézus az emberek szolgálatát hagyta ránk örökségül. Papoknak és világi hívőknek ezt adta küldetésül. Mindent Jézussal az emberekért, az ifjúságért, a családokért! Ez a szolgálat nem a pénz függvénye. Ha önzetlenül, Jézusért akarom és tudom szolgálni testvéreimet, minden szükségemet megkapok hozzá.

id. Simonyi Gyula

„AMIT EGYNEK TESZTEK A LEGKISEBBEK KÖZÜL, NEKEM TESZITEK”

(A fogyatékos gyermekek szolgálata a Székesfehérvári Egyházmegyében)

Önvalomással kell kezdenem. 1973 telét írtuk akkor. Leányunk férjhez ment, két fiunk megnősült, első unokánkat vártuk azzal az örömmel és várakozással, amellyel három gyermeket felnevelt szülők a nagyszülővé válás boldog percét várhatják. 1973. január 25-én leírhatatlan volt a család öröme, és szinte szeretttük volna fennhangon hirdetni a városban: nagyszülők lettünk, unokánk született. – Néhány hónap elteltével kezdett kiderülni, hogy a kislány szülési sérülés miatt fogyatékos. Nem állt fel időben, nem kezdett el beszélni. Sorba vittük az ország legnevesebb orvosi intézeteibe, professzorokhoz. A nagy örömet kétségbeesés váltotta fel: nem tudtak rajta segíteni. Rettenetes megrendülés volt ez életünkben, és perbe szálltunk Istennel is. Miért mérte éppen reánk ezt az elviselhetetlennek tűnő keresztet? Hónapokba, évekre telt, mire sok-sok vívódás és ima után megértettük az Isten szándékát: addigi viszonylagos jólétünkéből, vasárnapi kereszténységünkéből „megtérve” ébredjünk rá, ismerjük föl, hogy Isten a szenvedést is szeretetből adja. Hozzá csak a szenvedésen keresztül vezet az út és csak önmagunkat teljesen reá bízva nyugodhatunk meg az Ő akaratában. Ez a tisztító szenvedés vezetett el annak felismerésére – saját kis beteg unokánkon keresztül –, hogy az élet Istentől kapott értelme a másokért élés, a betegek, magányosok, szenvedők, az élet elesettjeinek tevőleges segítése. Felismertük, hogy ezek a kis beteg gyermekek is az Isten teremtményei, akik szeretetre méltóak, szeretetet adni és kapni tudó teremtmények, akikben Jézust kell látnunk és Őt lehet szolgálni.

Ancsika jelenleg 16 éves múlt, az Ipolytölgyesi Egyházi Szeretotthonon gondozott-ja... Rendszeresen látogatjuk és ma már elmondhatjuk, hogy Ő vezetett el bennünket életünk Jézus akarata szerinti igazi értelmének felismerésére, az Ő akaratában való teljes megnyugvásra. Ancsika vezetett el arra is, hogy életlehetőségeink között

keressük, hogyan tudunk minél több ilyen beteg gyermeken segíteni, mosolyt és örömet varázsolni a gyermekek arcára és bennük Jézust szolgálni. – Ezelőtt 6 évvel, 1984 nyarán történt, hogy a Budapesti Keresztény Szeretetszolgálat vezetői a Székesfehérvári Egyházmegye területén lévő Söréd község plébániáján budapesti fogyatékos gyermekek nyaraltatását szervezték, és ehhez a székesfehérvári fiatalok segítségét is kérték „segédszolgálatra”, azaz a takarítás, mosás, mosogatás stb. ellátására. Három nyáron át segítettünk így budapesti testvéreinknek, amikor is 1987 telén elhatároztuk, hogy önállóan is megpróbálkozunk egyházmegyénk területén fellelhető testi és szellemi beteg gyermekek nyaraltatásával.

Megyéspüspök Atyánk engedélyével, hathatós lelki, szellemi és anyagi segítségével 1987 nyarán nyaraltattunk először a sörédi plébánián 18 fogyatékos gyermeket. Mivel ez eredményes volt, 1988 nyarán megismételtük 2 heti időtartamban, majd ez évben, 1989 nyarán már 3 heti időre szeretnénk ezt a szeretetszolgálatot végezni. (Mire e sorok megjelennek, már – Jézus segítségével – túl leszünk az ez évi nyaraltatáson is.)

Erről a szeretetszolgálatról szeretnék összefoglalóan rövid képet adni, örülnék, ha más egyházmegyékben is kedvet és indítást kapnának keresztény fiataljaink és felnőtteink, hiszen bizonyára minden egyházmegyében jelentős számban lehet találni fogyatékos gyermekeket.

1. *A szolgálat résztvevői:* 1987 és 1988 nyarán 18 fogyatékos gyermeket nyaraltattunk, ez évben – mivel a 2 hét helyett 3 hétre bővül az időtartam – 25 gyermek nyaraltatását tervezzük. – A gyermekek mellett a szeretetszolgálat végzők az egyházi kis közösségekben élő és tevékenykedő fiatalok és felnőttek. Minden gyermek mellé egy időben 2 fiatal ápoló nyer beosztást, és a nyaraltatás egész idején 1 gyermekorvosnő, 1 gyógytornász, 1 pedagógus, 1 orvosasszisztens; a konyhai szolgálat ellátására 1 főszakács és 3 felnőtt konyhai segítő, a segítő szolgálat ellátására (takarítás, mosás, mosogatás, felszolgálás stb.) naponta 3 fiatal segítő állt rendelkezésre. Ugyancsak a nyaraltatás egész idején 1–1 pap testvérünk is részt vett. – Ez összesen a nyaraltatás egész idejére számítva – mivel természetesen váltották egymást – mintegy 50 ápoló, ugyanennyi fiatal és felnőtt segítő részvételét jelentette a keresztény szeretetszolgálat keretében.

2. *A nyaraltatás közvetlen célja:* Kizárólag családban élő beteg gyermekeket nyaraltattunk, akiknél az egyik cél, hogy az egész évben lakásba bezárt és nagyobb részt napközben egyedül levő gyermekek – szabadban, jó levegőn, mozgási lehetőséget, a közösségből fakadó élményeket, közös játszási lehetőséget, emellett fogyatékoságuk fokától függően gyógytornász, gyógypedagógusi foglalkozást kaphassanak. – Mindazoknak a beteg gyermekeknek számára, akiknek szellemi képessége ezt megengedte, lelki alapokat is kívántunk teremteni, a maguk szellemi szintjén hitük alapjait elültetni. Nem volt ugyanis feltétel, hogy csak vallásos családban élő beteg gyermekeket fogadunk. Így a 18 gyermek közül gyakorlatilag 16-nál kisebb vagy nagyobb mértékben vagy teljes egészében, a szellemi, érzelmi kapcsolat felvehető és megtartható volt. Vallásos szellemet a családból mindössze 3 gyermek hozott, a többiek közömbös vagy csak felszínesen keresztény, vagy egyenesen ateista családból jöttek.

Ebből következően célul tűztük ki, hogy a szülők előtt is a hitből fakadó szeretetszolgálat megélésével, példájával bemutassuk a hitből fakadó áldozatkészség erejét, s ezzel a szülőket is gondolkodásra készítsük – érdeklődésre, esetleg elindulásra hitünk irányába. Cél volt az is, hogy a szülők részére, akik egész évben Újévtől Szilveszterig állandó fáradságos szolgálatot végeznek beteg gyermekükkel, legalább erre a 2 hétre üdülési, pihenési, kikapcsolódási lehetőséget biztosítsunk.

3. *Napi program:* A nyaraltatást „Veni Sancte”-s szentmisével kezdtük, „Te Deum”-os szentmisével zártuk. Mindennap reggel szentmisével kezdődött a gyermekek számára a nap. A reggeli szentmise előtt vagy után pedig az ápolók és segítők részére előbb külön volt közös reggeli ima, gitáros énekekkel, majd a nyaraltatott gyermekeket is bekapcsolták ebbe. – Napi ötszöri étkezéssel, a délelőtti és délutáni idő a gyermekek egyéni lehetőségeihez szabott gyógytorna, gyógypedagógiai foglalkozás, közös játékok, gitáros énekek, mesék, filmvetítés, majd séták, gyurmázás, pálcikákból alakok összerakása stb. volt. – Este, a vacsora után táborból, közös ima, az eltelt napra való visszatekintés, lelkiismeret-vizsgálat, gitáros énekek, egyéni záróima zárták a napot. A nyaralás egyik napján, a tsz-tól kapott autóbusszal, kirándulás is volt a veszprémi állatkertbe.

4. *A nyaraltatás gyümölcsei:* Nyaraltatott gyermekeink között – akik teljesen idegenként jöttek össze –, szép barátságok szövődtek, nagyon jó közösségi szellem alakult ki. Örültek egymásnak, tanulták az imákat és énekeket, ki-ki képessége szerint szívesen segített társának. A reggeli szentmisékbe fokozatosan bekapcsolódtak. Volt a gyermekek között, akik a szentmise olvasmányait olvasták, ministráltak (a csengetés igen nagy élményt jelentett számukra), minden szentmisén az előző napokban tanult gitáros énekeket énekeltek. Az esti együttlét keretében beszámoltak napjukról; mi volt élmény, öröm, és megköszönték Jézusnak. – A nyaraltatás gyümölcseként szeptemberben már Székesfehérváron közös hálaadó szentmisén vett részt valamennyi, a nyaralásban részt vett gyermek, ápoló és segítő, és az egész év folyamán megmaradt közöttük a rendszeres kapcsolat. Részt vettek a fiatalok találkozóin, többen az egész tanév hitoktatásába is bekapcsolódtak, leveleztek egymással. A nyaraltatás során kapott közösségi élmény az egész évre szóló szeretetkapcsolatot teremtett. Egyik 17 éves mozgássérült gyermekünk, aki közömbös családból jött, az év folyamán lett elsőáldozó, bérmálkozó, és bekapcsolódott a templomi ministrálásba is. A gyermekek számára egész évre szóló örömforrás, élmény és hitbéli gyakorlat született a nyaraltatás nyomán.

A szülők számára szinte megdöbbentő élmény volt annak megtapasztalása, hogy vannak olyan fiatalok és felnőttek, méghozzá szép számban, akik külföldi nyaralás vagy balatoni üdülés helyett teljesen önzetlenül, hitből fakadó szeretetszolgálatban 2 hetet áldoznak nyári pihenőidejükből erre a komoly fáradságot jelentő szolgálatra. Eleinte szinte értetlenül szemlélték, hogy orvosnők, gyógypedagógusok, orvosasszisztensek, az életben komoly funkciót betöltő felnőttek és természetesen az önzetlen fiatalok, teljesen díjmentesen, a gyermekek iránti szeretettől vezérelve nagy-nagy türelemmel ilyen szolgálatot végeznek. Nem gátolták gyermekük hitbéli gyarapodását sem. Ennek a megindító megtapasztalása igen sok szülőből érdeklődést, hitbéli indítást váltott ki. Őszinte beszélgetések során elmondták, hogy gyerekkorukban ők is jártak hittanra, templomba, ministráltak, gyakorolták hitüket, csak később, az élet és az érvényesülés féltése sodorta őket távol. A második évi nyaraltatásra visszatért gyermekek örömmel újságolták, hogy nem felejtették el az előző évben tanult imákat, énekeket, mert a szülők az eltelt év folyamán nemcsak elnézték, hanem be is kapcsolódtak imáikba, énekeikbe. Az egyik édesapa segítségünket kérte, hogy a jelenleg 8 éves mozgássérült gyermekét megkereszteltethesse.

A fiatal ápolókról el kell mondanunk, hogy bár a mag egyházi kisközösségeinkből tevődik össze, de hívtak magukkal baráti körükből, iskolatársaik közül jó néhány olyan társat is, akik nem vallásos családból jöttek, Istenről, hitről addig nem hallottak. Őket is bekapcsolták a nyaraltatás hitbéli programjába. Nagy örömünkre szolgált, hogy ezek közül a „kívülállók” közül a sörédi élmények hatására, annak gyümölcseként 4 fiatal keresztkedett meg a év folyamán, több lett elsőáldozó, bérmálkozó. Szívmengető volt számunkra az is, hogy a sörédi fiatal ápolóink, segítőink között a szeretetszolgálat talaján nemcsak barátság, hanem szerelem is szövődött és jó néhány házasságkö-

tésre került sor. Ezeken az esküvőkön testületileg részt vettek a nyaraltatott gyermekek és az egész sörédi szeretetközösség. Meggyőződésünk, hogy ezek a házasságok valóban sírig tartóak lesznek, életpéldául szolgálnak az egymás iránti szeretetben, hűségben, áldozatkészségben minden keresztény család számára.

5. Szervezés: Úgy gondoljuk, azoknak a testvéreinknek, akik más egyházmegyékben kedvet és indítást kapnak e szeretetszolgálatra, röviden a szervezésről is szólnunk kell. A szervezést a közösségvezetők csoportja már télen megkezdte. Az egész nyaraltatás szervezését egy felnőtt felelős vezető irányítja és fogja össze. Külön testvérünk van a jelentkezések gyűjtésére, külön az ápolók, segítők és a szakvezetés jelentkezőinek gyűjtésére. A nyaraltatás előtt egy hónappal már pontosan össze van állítva, hogy egy-egy nyaraltatott gyermek mellett a nyaraltatás 2 hete alatt kik lesznek az ápolók. Az első nyaraltatás előtt ezek az ápolók meglátogatják a családban a gyermekeket és megismerkednek a szülőkkal is. Elkíséri őket a gyógypedagógus és feljegyzést készít a gyermek testi vagy szellemi korlátozottságának sajátosságairól – az esetleges gyógyszerszedéséről stb. A nyaraltatásnál tehát a gyermeket, a már jól ismerő ápolók fogadják. A nyaraltatás előtt napra lebontott, pontos beosztást kell készíteni, hogy az egyes napokon (héten) ki a turnusvezető, a gyermekorvos, és kik vannak mint ápolók, segítők, konyhai segítők szolgálatban. Külön előre kell beosztani az éjjeli ügyeleteseket is. Ugyanis minden éjszaka 2 ápoló ügyeleti szolgálatot teljesít, hogy ha bármelyik gyermeknél rendellenességet tapasztal, az orvosnőnek a bevonásával azonnal segíteni tudjon. A plébánia előtt éjjel-nappal egy ügyeletes gépkocsi áll szolgálatban, hogy szükség esetén a kórházba szállítás a leggyorsabban megtörténhessék.

A napi étrendet és ehhez szükséges nyersanyagot legalább 2 héttel a nyaraltatás előtt a főszakács állítja össze, és a szükséges nyersanyagokat az egész nyaraltatás idejére felkért anyagbeszerzőnk biztosítja.

Úgy gondolom, a keresztény szeretetszolgálatnak ez a területe sok fáradozást, áldozatkészséget, lemondást kíván. De ha ezekre a beteg gyermekekre úgy tudunk nézni, hogy Jézust szolgáljuk bennük, csodálatos és semmilyen földi, anyagi módszerrel el nem érhető lelki öröm forrása lesz számunkra a gyermekek arcán fakasztott öröm és mosoly, őszinte gyermeki szeretetük és ragaszkodásuk. E szolgálatban megtaláljuk életünknek igazi tartalmát és értelmét; a másokért élés jézusi tanításainak megélését, mely a szenvedés megértésében és enyhítésében tudja megadni lelkünknek Jézusból fakadó nyugalomát és boldogságát.

Bárdosy Éva

MINDIG EGYSZERŰBEN SZERETNI

A „Caritas Collectio” kincsei

Az ifjúsági lelkipásztor joggal nyilatkozik úgy, hogy „hátrányos helyzetűekkel” foglalkozni eszközigényes feladat és „komoly infrastruktúrát” igényel. Az egyháznak régóta nincsenek anyagi eszközei – mondjuk mindannyian a legfelső fórumoktól kezdve a névtelenül telefonálókig mindenkinek –, szabadkozva és megértést kérve (legtöbbször hiába). Pedig a hátrányos helyzetűekkel foglalkozni valóban eszközigényes feladat. A mindennapi, életté váltott szolgáló szeretet megvalósításán túl, amely sok-sok egyéni akcióból, emberi kapcsolatok születéséből, a szeretet és az Isten akaratába belenyugvás hőseinek áldozatából áll, valakinek mégiscsak el kellett volna vállalnia a mozgásérültek lelkipásztori gondozásának kimondhatatlanul eszközigényes feladatát.

Amikor Hajnal György 1983-ban létrehozta a Caritas Collectiót, a hozzá csatlakozó tízegyházy munkatárssal együtt számba vette az „eszközöket” és a feladatot.

Adva van több százezer rokkant személy az országban – hívó vagy még nem hívó, sohasem kérdeztük –, akik elsősorban azt várják, hogy valakihez tartozzanak. Legyen „emberük”. Egymás „embereivé” kell válnunk tehát. Ez a feladat. És az eszközök? Egy 14²-nyi, könyvekkel, kiállítási anyaggal telezsúfolt kis szobában folyt ez az alakuló megbeszélés. Ezek voltak az eszközök. Műtárgyak, ritka értékes dokumentumok és könyvek. De szállítóeszköz, közösségi helyiség, olyan terület, ahol ezek a tárgyak elképzelésünk szerinti feladatokat betölthetnek – még nem igazán infrastruktúra – nincsenek. Az egyház kincseinek azonban a vértanú diakónus óta a szegényeket, a „hátrányos helyzetűeket” tekintjük. „Szeretettel kopogtatok” kezdetű levelekkel jutottunk be mozgássérült-intézetekben élő, vagy családban gondozott „kincseinkhez” és pártoló tagjainkhoz. Szociális szerzetesothonokban élők, családok, főleg nagycsaládok: korántsem a főlöslegből adakozók adományai futottak be csekszámlánkra.

Építkezni szerettünk volna, és az ezzel járó hihetetlenül sok huzavona rengeteg energiába került. Ezek a huzavonák és küzdelmek mégis építették, eggyé kovácsolták családunkat. Mert a munka teljesen eszköztelenül is megindult. Rendszeresen találkoztunk azokkal, akik kopogtató levelünkre közénk kívánczoltak. A földszintes kápolna egyszerű falai, szentmise, közösségi élet, kapavárta várta őket. – A gyűjtemények közös munkával való feldolgozásától, a kiállítások megnyitásától, az ott végzett felelősségteljes feladatok elvállalásától reméltünk anyagi önállósulást, amelyre mégiscsak szükségünk volt, hogy: – egyre többen juthassanak el hozzánk (mindenki, aki szeretne) – legalább olykor „napközi foglalkozásokra” fogadóképesek legyünk: étkeztetésre, kísérésre állandó munkatársaink lehessenek.

Természetesen nemcsak anyagi önállósulást reméltünk, hanem inkább azt, hogy egy ilyen könyvekkel, dokumentumokkal, a kultúra értékeivel: Istentől nagyra becsült emberi alkotásokkal kibélelt környezetben mindenki ráébred arra, hogy értékes vagyok és érdemes megpróbálni mindent, ami csak telik tőlem.

Örömmel olvastunk olyan mozgássérültekről, akik az emberi teljesítőképesség határán valósággal túljutva, „emberfeletti” alkotásokat hoznak létre. Denis Legrix, aki karok és lábak nélkül született, „két intézetet alapított gyógyulóknak és betegeknek, fogyatékosok rehabilitálására. Sok millió frankkal három otthont épített idegbetegeknek és egy tanácsadó helyet segítségére szorulóknak” (Henri Boulad: A szenvedés teremtő energiája = A szív okossága, Ecclesia, Bp. 1988. 163. o.). – Joni Eareckson történetét (különösen, mióta vendégünk volt) hazánkban is sokan ismerik. Anton Gots mozgássérült faluja Altenhofban... És még sorolhatnánk. Tagjaink között is vannak ilyen emberfeletti módon Isten akaratát teljesítő személyek, akiknek élete a szentség erejével nyúgóz le. A másokra rászorultság másodpercenként alázatra szoktató boldogságához („Boldogok a lélekben szegények”) az értékesség nélkülözhetetlen tudata társul. Ezért lenyűgöző.

Természetesen azt is megértjük, hogy mozgássérült társaink többségében mégis szomorúak. Sokszor eluralkodik bennük a tehetetlenség érzése. Depresszió fenyegeti őket. Vagy már nem is csak fenyegeti. Ilyenkor kellene „emberükké” válnunk. Egy fájdalmas szülési folyamattal világra segíteni bennük az alkotás, az aktivitás, a teljes életet élni akarás elhatározását.

„Egy édesanyának polio-invalid gyermeke van, gipszelve, mankóval. A gyerek elesik és eleve azt hiszi, hogy egyedül nem bír fölkelni.” – olvassuk ugyancsak H. Boulad könyvében (i. m. 209. o.). Az anyának nyilván nehezebbre esik nem segíteni azonnal, de mégsem segít. Kelj föl – mondja szeretettel többször is. Mindaddig, amíg a gyerek küszködve valóban föláll... mindkettőjük nagy-nagy öröme! – Előfordulhat, hogy az édesanya nemcsak pedagógiai tapintatból nem tud segíteni. Hanem azért sem, mert nagyon gyöngye, túl gyöngye a felnőtt gyerek fölsegítéséhez. Olyankor még több türelemre és akaraterőre van szükségük, hogy „eszköztelenségük” ellenére talpra álljanak.

Ezt a tehetetlenséget akkor éljük át leginkább, amikor jogos, de számunkra

megoldhatatlanul tetemes anyagi igényekkel fordulnak hozzánk. Autóvásárlás, elektromos kocsik, lakásépítés, -felújítás, „csak ilyen és ilyen számítógéppel rendelkezem tarthatom el magamat”, „nincs magnóm, színes tévém” – panaszkodik a másik – „és hát mit látok én különben a világból?” – Jogos igények. Vannak, akik fölajánlják feleslegessé vált tárgyaikat, de az elszállítás, a raktározás, (optimális esetben) a továbbszállítás gondja a miénk. Ilyenkor éljük át az erejét vesztett édesanya kínját, és próbáljuk még több türelemmel az egyedül föllálás emberpróbáló küzdelmére biztatni a kérelmezőket.

„Földrajzilag” 1986-tól a Rezső térre kerültünk. Szép, tágas templom. Érdekes építészeti „megoldással” 6 lépcsőházat terveztek bele. Ebből három lépcsőházat birtokba is vettünk. Jobb volna, ha inkább a szintek lennének összekötve egymással, mert akkor csak „kigazdálkodnánk” (összekéregetnénk) valahogy egy liftre való. Megpróbáltuk hasznosítani a lépcsőházakat. Bennük helyeztük el képzőművészeti kiállításainkat. Patay Éva olajképeit és kisebb festményeit, grafikáit, és Szabó László sorstárs megrendítő képeit, melyeket vastüdőben élve, szájába vett ecsettel, tollal készített haláláig. A karzatra került Bárdos Lajos zenészerző, karmester és zenetudós életútját bemutató zenetörténeti kiállításunk. A könyvtár is gyarapodik: igyekszünk hasznosítani ezeket a „kincseket”. Ha liftet még nem is, de lépcsőket áthidaló rampákat készítettünk, ezért ez a templom mozgássérülteknek jól megközelíthető. Már mint az autóval közlekedőknek, meg a közelben lakó elektromos kocsival rendelkezőknek. Mert metróállomás, amelyen a mozgólépcső egyenre a felszínre visz, a Klinikánál van legközelebb. Találkozásainkra így leginkább taxival, személygépkocsival jutnak el a mieink. (A költséget megtérítjük.)

E találkozások iránti érdeklődésük folyamatosan nő. Minden kedden ún. munkálkodás folyik de. 10 órától. Különféle tárgyak, kézimunkák készülnek ekkor. Beszélgetéssel, közös imádsággal. Az ebéd mindig finom és jólesik, hiszen jó szívvel, önkéntes munkával főzik munkatársaink. Délután folytatódik a munka. Estére „rendet csinálunk”. A szentmise után Biblia-óra. Aki valamilyen okból hiányzik, megkapja kazettán az előadást. A pénteki összefoglaló kicsit más. Csak az első és harmadik pénteken találkozunk, s a keddinél népesebb a család. Nemcsak a mise, a rendszeres koncertek, az utána szokásos elmélkedő előadás, hanem a közösségteremtő beszélgetés a vonzó. Alig akarózik hazamenni.

Legjobban mégis a szombatokat várjuk. Ilyenkor elsősorban a mozgássérült gyerekeké vagyunk. A bentlakásos intézetekben 1988/89-ben megindult a hitoktatás. Itt eddig sokan még hírét sem hallották a hitnek. Igazi missziós feladat nekünk, kezdő hitoktatóknak. Heti egy-egy óra az intézetben, egy másik pedig nálunk. Ez a másik óra azonban sokszor teljes nappá bővül. A liturgiát eddig teljességgel nélkülözők, a családot átmenetileg, vagy tartósan nélkülözők nemcsak hittanórát kapnak szombaton. Templomi környezetet, szertartást („csak az tudja igazán, mi is a mise, aki olyannyira nélkülözi, mint mi – mondta egyik társunk.). Családot pótló szeretetet próbálunk nyújtani, olyan foglalkozásokat, amelyek során megtanulhatják, mi mindenre képesek. Hogy azok példája szerint tudjanak élni ők már mihamarabb, akikre azzal a lenyűgözött tisztelettel nézünk fel. A hit a szemünk láttára ébred bennük. Rengeteget tanulunk egymástól.

A Caritas Collectio lelkipásztori szolgálattal szeretnénk még sokféle bekapogtatni. Más iskolákat, más gyerekeket is elérni. Az egyedül élőket fölkeresni. Anyagi gondokon segíteni. Jó lenne a sokféle szociális problémát megoldáshoz segíteni. Az említett nehézségek miatt föllépő krízisek alatt a lelket egymásban tartani. A Gondviselésben igazán bízni. A próbatételekben mindannyiunknak megélni. Közösséggé válni. Mindig egyszerűbben szeretni.

Bogyay Mária

EGYÜTT SÉRÜLT BARÁTAINKKAL

1989. február 3–4. napja felejthetetlen élmény marad számunkra: mint a meghívott kilenc lelkeségi mozgalom egyike, a „Hit és Fény” is bemutatkozott és meleg fogadtatásra talált a Magyar Püspöki Kar előtt. E találkozás megerősített és lendületet adott, hogy jó úton haladjunk. Massimo Camisasca, Rómából delegált teológiai tanár előadása alatt folyton behelyettesítettem és teljesen magunkra illőnek éreztem II. János Pál pápa alábbi, címeikként idézett szavait, amelyek először az Egyházi Mozgalmak Világtalálkozóján hangzottak el Castelgandolfóban 1981-ben.

„Jól tudjátok, az egyház mozgalom, olyan mozgás, ami az Atya szívéből indul ki, és az ember szívébe érkezik...és az emberi közösségek történetében maradandó.”

Marie-Helen Mathieu és Jean Vanier „Foi et Lumière”, a „Hit és Fény” francia eredetű mozgalom alapítóinak szívét 1971-ben megérintette az értelmi fogyatékos gyermekek, felnőttek és családtagjaik, barátaik sorsa és maradandó közösséget alkottak. 18 év alatt az öt világrészben több mint 40 országban terjedt el kezdeményezésük. 1981 óta hazánkban is szükségét éreztük, hogy legalább megfelelő lehetőséget biztosítsunk értelmi fogyatékos gyermekeknek. Hároméves keresés, próbálkozás után, hála az Atyának, a mi szívünket is megérintette a szeretet, és hazai közösségeink a „Hit és Fény” lelkiségéből táplálkoznak.

„A mozgalmaknak tükrözniük kell a szeretet titkát” különösen a „legkisebbségekkel” vállalt szeretetközösség révén, hiszen Jézus különleges szeretettel szereti a sérülteket, az elesetteket. Joguk is van ahhoz, hogy ugyanabban a szeretetben részesüljenek az egyházban. Nem az a célunk, hogy a fogyatékosokért tegyünk valamit, hanem hogy velük együtt bekapcsolódjunk az egyház és a társadalom életébe. Hogy az egészségesnek tartott emberek szíve is meggyógyuljon és fölfedezze: „a szegények az egyház kincsei”.

A sérültek, a szegények hívnak, változunk meg: a gazdagnak szüksége van a szegényre, hogy kimozduljon jóléte, félelme, vagy túlzott aktivitása börtönéből. A gazdag ember szívét ha a szegény megérintette, rájön, hogy van benne valami rejtett erő, mélyebben mint tudása és cselekvőképessége. Ráébred saját szívének erejére, amellyel képes kapcsolatot teremteni és szolgálatot vállalni, és ezáltal *Isten szeretetének jelévé* válhat. Titokzatos módon a gyenge meg tudja tanítani az erőset szeretni. Az értelmi fogyatékos személy, ahhoz hogy fejlődni, növekedni tudjon és így boldog legyen, nem nélkülözheti a személyes kapcsolatokat. De a mi szívünk csak akkor válik figyelmessé a gyöngére, a szegényre, ha békességesek vagyunk, ha nem önmagunkkal vagyunk elfoglalva. A sérültek rögtön észreveszik képzetéseinket, tehát hiteles szeretetre hívnak bennünket. Így növekszünk együtt: segítő fiatal és idősebb barátok, szülők, papok – sérült testvéreinkkel.

POLGÁRI FERENC káplán, aki négy éve a sátoraljaújhelyi közösségünk papja, jelenleg füzéri plébános, a következőket mondja:

„Amikor mint újmiséis berendezkedtem a szobámban, két hónap múlva eljöttek korábbi sérült barátaim. Önelégülten kérdeztem: Na, hogy tetszik? – Igen, csak valami hiányzik. – Micsoda? – Egy házi oltár, ami előtt imádkozol napközben. Akkor ez nagyon megdöbbenett. Valóban, mindenre volt „hely és idő”, csak az imára nem. Azóta „helye” már van. Jean Vanier rávezetett arra is, hogy az imádság nem az „idő” miatt marad el. Ha nem lenne sok elfoglaltságom, mennyit lehetne imádkozni –

gondoltam. Azután jött a szabadságom, és még annyit sem imádkoztam. – 1985-től kezdtük el találkozásainkat sérült barátainkkal. Milyen nehéz nekik, egyedül vannak – így lesz társaságuk –, úgy véltem. Azóta beláttam, hogy nekem van szükségem rájuk. Amint Tamás figyelmeztetett a házioltárra, a többiek is hasonló hiányosságokra hívták fel figyelmemet, hogy hiányoznak belőlém fontos elemek: a megbocsátás, a szeretet, a figyelmesség. Általuk fedezzük fel a saját sebeinket. Ők jól ismerik a sajátjukat, de nem várnak csodálatos átalakulásra. A feltámadt Krisztus is keze, lába, oldalsebeire mutat: „Talán egyszer felfedezzük, hogy a mi sebeink a mi dicsőségünk... A Feltámadt ma is bennünk él. Isten Lelke arra hív, hogy egészen átalakítson bennünket” (Jean Vanier).

Erre az átalakulásra szólítanak, segítenek sérült barátaink. Először örültünk annak, hogy együtt lehettünk, énekelünk, imádkoztunk, ünnepeltünk. De egyre inkább egy kaptafára mentek a találkozó. Barátaink mégis kitarítottak. Mindig azzal váltak el: „mikor találkozunk legközelebb?” Ha valaki egyedül jött, sokszor elküldtem: nem érek rá, készülök a hittanra, fáradt vagyok. Mindez nem számított. Pár nap múlva ugyanolyan lelkes szeretettel jött újra. Ha engem valaki egyszer elküldött, mert alkalmatlankodtam, várhatta, mikor jövök újra. „Miért foglalkozol ezekkel? Ha egészségesekkel törődnél, sokkal többre mennél. Nekünk nem ez a dolgunk” – mondták „jóakaróan” paptársaim. – Ők nem tudják, hogy sérült barátaink tanítanak meg arra, mire van szükségünk ahhoz, hogy növekedjünk, gyümölcsöt hozunk Jézus Krisztusban. Velük együtt gondolkodva – néha együtt élve –, láthatom meg, mire van szükségük a magányos öregeknek, fiataloknak: elfogadni egymást sérüléseinkkel együtt, mert sérüléseink szerzik meg számunkra a dicsőséget.

Talán mindenkiben van félelem sérült embertársainkkal kapcsolatban. Még a 70-es évek végén eljuthattam Dunaalmásra a református szeretetotthonba. Nem tudtam, hogy lesz, milyen lesz, mit kell tennem. Gondoltam, kirándulunk a gyerekekkel, egy hetet valahogy csak kibírok. Megjelentem elegánsan felöltözve. Aztán szóltak, hogy kezdünk dolgozni, öltözzek át. Nem is hoztam más ruhát. Átmentem a boltba és vettem egy kék „klottgatyát”. Rámbízták az egyik szoba festését. Alig kezdtem el, kijöttek a gyerekek játszani az udvarra. Sokan voltak, de rögtön körülvettek. Ez az új fiú. Honnan jöttél? Merre voltál eddig? stb. Nem, én csak segíték, nem maradok itt – szabadkoztam. – De velük maradtam lélekben a mai napig!”

„Az egyház minden mozgalmától teljességet vár, az egész ember legyen érintett benne, nemcsak egy tevékenységi részterületen.” A „Hit és Fény” lelkisége azon a meggyőződésen alapul, hogy minden fogyatékos ember teljes értékű személyiség, akinek joga van ahhoz, hogy szeressék, elismerjék és tiszteletben tartsák. Joga van ahhoz, hogy megkapja a szükséges segítséget, hogy minden területen, testi-lelki téren egyaránt fejlődni tudjon. Hiszünk abban, hogy minden ember, a legfogyatékosabb is, hivatott arra, hogy életét Jézusban elmélyítse, hogy részesedjék a szentségekben, és így a kegyelem és a béke forrásává váljon az egész közösség, az egyház és az emberiség számára. Mivel **mi** nem együttlakó, hanem **találkozó közösség vagyunk**. Összejöveleinket (kéthetente) úgy készítjük elő, hogy abból közösségünk minden tagja tudjon táplálkozni. Hármás nézőpontunk van: az **ima**, az **osztózás** és az **ünneplés**.

– **1. Közösségi imáink** során, összejöveletek és nyári táborok alkalmával szem előtt tartjuk, hogy a fogyatékos embereknek különösen szükségük van a külső jelekre, szimbólumokra: égő gyertya, képek, színek, zene segítségére. Ha jól megteremtjük az imádság légkörét, teljes átéléssel vesznek részt benne, a spontán imák és megjelenítések tükrözik, milyen mélységekig képesek hatolni.

Egyik táborozásunkkor András talált két kidobott léce, amiből keresztet készített. Kérésére elhelyeztük a kert egyik zugába, ahova a csoport összegyűlt esti imára. A kereszt a kiengesztelődés helye lett a táborban. Az ima kezdetekor mindenki odament

ahhoz akiről úgy érezte, hogy aznap megbántotta. Az első napokban még tétován indultak, később mindenki pontosan tudta, kihez kell lépnie. Ezek a kiengesztelődések megnyitották szívüket egymás felé és Jézus felé. – Itt tört fel az egyik barátunk legsúlyosabb fájdalma, hogy őt az otthonban mindenki kicsúfolja, „kiröhögi”. Közösén kértük Jézust, bocsásson meg azoknak, akik őt bántják és gyógyítsa meg István lelkének sebeit. Lassan képessé vált elhinni, hogy mi elfogadjuk és szeretjük őt.

Imáink során, a táborozás alatt tudatosítani szoktuk azokat az ajándékokat, jó tulajdonságokat, amiket Istentől kaptunk. Egyik esti ima alatt mindegyikünkéről elmondta a közösség minden tagja, hogy milyen ajándékáért ad hálát a mennyei Atyának. Amikor Tamásra került a sor (43 éves, értelmi szintje kb. 8 évesnek tűnik, de leginkább autizmusa korlátozza megnyilatkozásait) teljesen feszesen ült, szájának hangtalan nyitogatása, nyugtalan ide-oda tekingetése árulta el izgmát. Amint végighallgatta 15 ember róla szóló értékelését, mennyi jó tulajdonságát ismertük fel, fokozatosan felengedett feszültsége, ferdevágású apró szemei nagyra nyíltak, merev arca mosolygóssá vált. Elmondtuk, hogy tapintatos, soha senkit meg nem bánt, nagyon szereti a zenét, halkan hallgatja a rádióját, hogy senkit ne zavarjon, az ajtót is figyelmesen, halkan teszi be, legfontosabb számára isten imádása, a szentmisékre már jó előre készül és az első harangszónál felpattan, tőle szokatlan tempóban indul a templomba, szívvel-lélekkel énekel, imádkozik (néha ugyan a többenél kicsit lassabban). Már most készül a következő ünnepekre. Nagyboldogasszony és Szent István királyunk ünnepére, imakönyvét rongyosra olvassa, szeret viccelni, meglepően jó humorérzéke van. Sajátos helye van közösségünkben, derűjével és békéjével gazdagít bennünket. Mialatt érte a hálaadó Alleluját énekeltük, Tamás felugrott és bement a szobájába, magára csukva az ajtót. Mi azt gondoltuk, elfáradt, aludni megy. Már elkezdtük a soron következő értékelését, amikor kivágódik az ajtó és ragyogó arccal, boldog hangon bekiabál (jól tagoltan, lassan): „Isten fizesse meg!” – és ismét visszavonul szobájába, de már nem zárja be az ajtót, éberén figyelt és feltehetően magában feldolgozta a hallottakat.

Értékeink tudatosítása imáink során hozzásegít önmagunk elfogadásához, helyes önértékelésünkhöz, meggyőz, hogy szeretetre méltóak vagyunk. Mindez nagyon fontos a szeretet parancsának teljesítéséhez: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.

– **2. Az osztozás** Összejöveteleinken rendszerint az átélt szentírási részhez kapcsolódik. A havi témafüzet kérdésfeltevéseivel segítséget nyújt a különböző helyeken összejövő kiscsoportok egységesebb növekedésében. Az osztozás során a szülők és az idősebb segítők, a fiatalabb és sérült barátok együtt „osztják” meg örömeiket, problémájukat. Az ünneplés és ima így együtt folytatódik.

– **3. Az ünneplés** az összetartozás és öröm kinyilvánítása énekkel, tánccal, közös agapéval, étkezéssel. A látogatók meglepődve fedezik fel, hogy a fogyatékosok ilyen örömteljes légkört képesek teremteni, nem köti le őket a szereplés sikerének, a konvencionális formák betartásának a gondja. Nyitottságuk, egyszerűségük elősegíti, hogy a vidám ünneplésbe mindenkit bevonjanak.

VARGA LÁSZLÓ somogysámsoni plébános is arról vall, hogyan bontakozott ki személyisége a szegényekkel való találkozásban:

„Elég neked az én kegyelmem... Alkatomnál fogva gyermekkoromtól kezdve „kivertek” a közös játékból. Kicsi, szorongó, félelmekkel, gátlásokkal teli emberke voltam, aki a tudásával próbált „nagygyá” lenni. Gimnáziumban a tanulással, katonaságnál a hitbéli buzgósággal és szabályokkal szembeni lazasággal, szemináriumban pedig a körön kívül maradással, a másként gondolkodással, majd közösségi voltommal sikerült középpontba kerülni, erősnek látszani, „győzni”. Az evangéliumért égtem

– de nem éltem azt. Két ponton különösen nem: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat! Mivel az önszeretetből önzés lett, én voltam az úr az életemben, nem pedig Jézus, azért csak jótékonykodásra futotta szeretet helyett. Amíg én a sikerek után futottam, Jézus már megkezdte gyógyításomat a sérültek által. Először mozgás-sérülteken keresztül állt az ajtóm elé és kopogtatott. Félreértettem! – Az eszembe sem jutott, hogy én vagyok a sérült, a béna és általuk Ő, a Sebzett keres velem közösséget, hogy gyógyíthasson. Ellenkezőleg! – azt gondoltam, hogy ők szorulnak rám. Elkezdtem értük sokat tenni: kezük, lábuk, szájuk lettem. Sok-sok programot szerveztem, de ettől még a seb testemben és Krisztus testében nem gyógyult, sőt magabiztosabb, erősebb lettem, és mivel tettem a jót, igazoltam magam. – Papként annyira elgyengültem a produktivitásban, a versenyszellemben, a meghasonlottságban, hogy végül is meg kellett adnom magam Jézusnak. Beengedtem ajtómon, mire Ő gyógyulást, újjászületést hozott a Szentlélek által életembe. „Elég neked az én kegyelmem, mert az erő gyöngeségedben lesz teljessé.” Hiszem és tapasztalom, végre az lehettem, aki vagyok: gyenge, bűnös, vak, szegény és mezítelen, akit Ő erősít meg, akit Ő szabadít meg, akit Ő tesz látóvá, akit Ő öltöztet fel az öröm és a béke palástjába. Elvezetett a sérült és sebzett testvéreinkkel való osztozás örömére, és bennük sebzett és önmagát kiüresítő, megtöretett, szeretetünket kolduló Jézussal találkoztam. Rajtuk keresztül megajándékozott önazonosságommal. Végre el tudom fogadni sebzettségemet, bűnösségemet, szegénységemet, fogyatékoságomat, és ezzel együtt istengyermeiségemet. Boldog vagyok, hogy egy sérült már megosztotta velem életét, közösségre lépett velem, barátjává fogadott. Hiszem, hogy általa és a többi sérült által Jézus tovább folytatja papságomban a gyógyítást. Hiszem, ha az egyház egy tagja meggyógyul, akkor a test többi része is egészségesebbé válik!”

„Jelei annak az új formának, amelyben az egyetlen egyház megvalósul.” A Bárka (Arche) közösséget Jean Vanier már 1964-ben megalapította, benne az értelmi fogyatékos emberek és a velük életközösséget vállaló barátaik együtt laknak. Jean Vanier 1928-ban született. 1950-ben otthagyta a kanadai tengerészetet, hogy filozófiai tanulmányokat végezzon. A doktorátus után a torontói egyetemen tanított. Vágyott a keresztény közösségre. Mint Noé bárkája, ők is válogatás nélkül befogadták a megváltásra szánt és az isteni üzenetet közvetítő fogyatékos embereket. Kezdeményezése visszhangra talált az egész világon. Lelkiségéből – melyre legjellemzőbb a sérültek, a szegények életével való teljes részesedés – sokat merítünk, hiszen belőle nőtt ki a „Hit és Fény” mozgalom. A közösség egyharmada értelmileg sérültekből, egyharmada szülőkből, egyharmada barátokból, különösen fiatalokból áll. A közvetlen személyes kapcsolatok miatt a közösségek 30 tagúak. Az értelmileg fogyatékos emberek egyszerűségükkel, szeretetigényükkel és szeretetadásukkal maguk köré vonják barátaikat és ezzel maguk segítik elő a közösség növekedését. A szülők barátságot és támaszt találnak e közösségekben, számíthatnak barátaikra, akik gyermekeiket értékelik, szeretik, és velük is meglátatják értéküket. Sok szülő és sérült gyermeket örökbe fogadó nevelőszülő már új erőre talált, visszanyerte életkedvét, önértékelését, hiszen rájuk Isten az átlagosnál nagyobb feladatot mert bízni, számíthatnak kegyelmére, segítségére is.

Be kell valljam, a közösség újszerű lelkisége engem is mélyen érintett. Akaratedzésben a jezsuita lelkiség, intellektuálisan a Ward kollégium hitoktatóképzője készítette fel. Magamévá tettem: a „Nagyobbra születtem!” és „Ha Isten velem, ki ellenem!” alapállást. – A „Hit és Fény” lelkisége valami egészen más. Itt inkább a „leszállásra” kaptam indítást, ahogy Jézus tette a szegénnyel való teljes azonosulásig. A nagy erőfeszítések helyett, fontosabb a szív teljes kitérülése. A két iránynak szintézise a Lélek műve, de sokszoros önátadást, személyiségem korrekcióját, megnyílasát kívánja meg. Jean Vanier legutóbbi lelkigyakorlata az ellenségszeretetben vitt előbbre, mivel rávezetett, az ellenség nem valami távoli, idegen jelenség, hanem az, aki előtt nem tudok kinyílni, akit szívesebben elkerülök. Ha Jézus kezét fogva szembenézek vele, csökkent szorongásom. Tudom, hogy csak megbékélt lélekkel lehetek képes

belépni az együttérzés világába, együtt járni mások fájdalmaival, osztozni sorsában.

„A világ szakadatlanul várja Isten fiainak kinyilatkoztatását.” Ezért érezzük felelősnek magunkat, hogy az evangélium megtapasztalt és megélt igazságairól tanúságot tegyünk. Mielőtt egyik vidéken a közösség alakulni kezd vagy akár csak egy nyári tábor indul, kapcsolatba lépünk a **helyi egyházközösségekkel**. Tapasztalatainkkal sietünk segítségükre, hogy jobban megértsék ők is azokat, akiknek beszéde talán nehezebben érthető, mozdulataik lassúak, vagy arcuk harmóniája veszett el, de bennük is ott él Jézus. Ismerjük fel Őt, kötelezzük el magunkat barátságunkkal szeretetükre. Olyan környezetet teremtünk számukra, ahol fejlődhetnek, gyakorolni tudják képességeiket az egész társadalom javára. Ehhez sok kisebb és nagyobb segítségre van szükségünk, hiszen mi is szegények vagyunk. Kéréseink is elősegítik az új kapcsolatok kiépítését. Semmiféle rendszeres egyházi vagy társadalmi segélyben nem részesülünk. De a Gondviselés segítségünkre siet ismerős és ismeretlen személyeken keresztül. A baráti közösség hatását legjobban az állami intézetekben elhelyezett barátainkon lehet lemérni. Sok intézet kéri, hogy egyre több sérült gondozottjukat patronáljuk. A gyakran depresszióba süllyedt, életkedvüket vesztett embereknek új reményt ad, hogy fontosak másoknak, várják őket barátaik.

VALENTOVICS TIBOR faddi plébános arról szól, mit jelent a „Hit és Fény” mozgalom egyházközössége életében.

„Egyik plébániám Faddon van, a Duna holt ága mellett. Ideális üdülőhely nyári tábor számára. Voltak már itt korábban is mozgássérültek, jól érezték magukat, de nem teremtődött igazi kapcsolat táborozók és egyházközösségünk között. – A „Búzavirág” nyári tábora – Isten akaratából – rendkívüli hatást gyakorolt. – *„Egy ember Jerikóba ment!... A „Hit és Fény” közösség fiatal vezetőinek ajánlották, hogy Faddon rendezzék nyári táborukat. Amikor szervezéshez fogtak, félték. Nem attól, hogy rablók kezébe kerülnek mint a jerikói utas, hanem nagyobb aggodalmat keltett bennük az a hit, hogy nem lesz papjuk. Faddon kívül még három filiát látok el, sőt a nyáron egy ötödikben is helyettesítetek. A közösség – tudva ezt – már éppen intézkedni akart, legyen legalább valaki, aki naponta megáldoztatja őket. Nagy örömről szólgált, hogy Faddon mégis mindennap van szentmise. De milyen lélekemelő lettek a köznapi szentmisék a „Búzavirág” közösség jelenlétében. Nemcsak többen lettünk, hanem megfiatalodtunk és köztünk voltak a legkisebbek, a fogyatékosok, akiket az Úr annyira szeret. És köztük voltak a közösség vezetői, akik a nyári tábor idején példát adnak híveiknek is az irgalmas szeretetről. Nem maradt hatástalan egyházközösségünk tagjaira az a tény, hogy mennyire szeretik egymást azok, akik most jöttek közénk. Hiszen köztünk még előfordul irigykedés, megszólás, közömbösség mások baja iránt.*

Ugyancsak nem maradt hatás nélkül rám az sem, hogy a fogyatékosok is mennyivel jobban ismerik hitünket, mint közülünk néhányan. Ők is ministráltak. És nemcsak ismerik a hitet, hanem élük is. Étkezés előtt és után imádkoztak. A mi falunkban ez az ősi szép szokás már eltűnt. – *Egy samariainak is arra vitt az útja: Nemcsak a hétköznapi szentmiséken találkoztunk. Vasárnap eljött meglátogatni a csoportot a közösség pesti lelkésze. Csodálatos élményben lehetett részük azoknak a „samariainak”, akik ritkán járnak templomba, esetleg csak éppen itt nyaraltak és be-benézettek. A közösség egyik tagja most lett elsőáldozó az ünnepélyes zenés-énekes szentmisén. Ilyen még nem volt a faddi „katedrális” falai között. A faddi egyházközösséggel együtt átzarándokoltunk a szomszédos Gerjenbe, a fatimai Szűz tiszteletére épített templomba újmisére, és újmisére áldásban is részesültünk. A gerjeni egyházközösség tagjai süteménnyel várták a fiatalokat, de ők hozzá sem nyúltak. Nem azért, mintha nem ízlett volna, hanem azonnal elhatározták, hogy meghívják a faddi és a gerjeni egyházközösséget is a saját búcsúünnepségükre. A gyerekek a kapott süteményt*

félretették a búcsúestre. Ott mindannyian egymásra találtak, összeölelkeztek. A falu népe gyümölcscsel és hatalmas tál palacsintával emelte a közösség jó hangulatát. – A *hited meggyógyított*. A távozás, a búcsúzás mindig megrázkódtatást jelent. A „Búzavirág” nyári táborozói azonban ezt nem érezték. Azt mondták, hogy jó volt nekik itt lenni. Akik pedig megismerték őket, megkapták a vak koldusnak, Timeus fiának, Bartimeusnak a hitét, és vele együtt a látás kegyelmét. Mindenki érezte, hogy a MESTER járt közöttünk.

„Nyissátok meg a kapukat Krisztus előtt!...a személyes és társadalmi élet minden területén.” Szívesen sietünk minden hívásra, bárhová, vidékre. Örömmel vettünk részt a hitoktatók továbbképzésében több helyen, ifjúsági vezetőképzésen, ifjúsági napokon, hittanokon. Jean Vanier előadásai is több egyházközségben nagy hatásúak voltak.

Egyre több vidéki egyházközségben alakul újabb „Hit és Fény” közösség. A kezdeményezők részvesznek lelkigyakorlatainkon és „közösségi hétvégeinken”. Majd saját plébániájukra hívják meg régebben működő csoportunkat a helyi viszonyok megismerésére, tapasztalatcserére. A budapesti megnövekedett csoportok osztódnak, ami az elválás fájdalmaival jár, de az újak befogadásának örömeivel is. Reméljük, egyre több és távolabbi egyházközséghez is eljuthatunk. Nem az az elsődleges célunk, hogy közösségünkhöz csatlakozzanak, hanem, hogy a sérült embereket tudják megfelelően értékelni, elfogadni, bárhol is éljenek. A bennük élő Krisztusnak igyekszünk kaput nyitni.

Dr. med. KOVÁCS ISTVÁN, a budapesti Ulászló utcai Szent Lélek lelkészség igazgatója foglalja össze a sérültekkel való lelkipásztori munka értékeit:

„Lelkészségi gyógypedagógus munkatársam által kerültem kapcsolatba a sérült gyerekekkel és szüleikkel. Tiszaalpáron, majd a sörédi plébánián nyaraltattunk 20–25 sérültet. A kapcsolat megmaradt, s attól kezdve kéthetenként találkoztam velük hittanóráimon és együtt éljük az egyházi év nagy ünnepeit (karácsony, húsvét) s a kicsinyek „nagy napjait” (Mikulás – Szent Miklós, farsang, gyermeknap). Magam hatévi gyermekorvosi működés után lettem pap. Így jobban megértem, milyen érték rejlik a sokszor „látszatra” fogyatékosok lelkében. Kis kápolnánk közösségével elfogadtattam jelenlétüket. Tapintatosan előkészítve a sajnálaton hamar túljutottak, és most őszinte szeretettel segítik őket. A hívők bőkezű adományaikkal lehetővé teszik további közös nyaraltatásukat, ugyanis sem állami, sem egyházi hozzájárulást nem kapunk erre a célra. Közösségünk hittanosai is segítenek: ádventi és gyermeknapj játégyűjtéssel stb., hogy el tudjuk látni védenceinket. Bőjtben és év végén megtakarított zsebpénzükből „váltják” meg egy-egy szegényebb sorsú sérült négyhetes nyaralását. Nagyobb testvérek süteményt sütnek az útra a nyaralóknak. De nemcsak az Ulászló utcai kápolna híveire van jó hatással a sérültek közelsége. Söréd község is befogadta őket, ahol már a hatodik nyarat töltötték a plébánián. A nyár közeledtével a hívek érdeklődnek, hogy jönnek-e újra. Amikor megjelennek, megelégnül a falu. Szívesen fogadják, sőt igénylik látogatásaikat, csirke- kacsanéző sétáikat. A falusiak a ház körüli építkezésben, karbantartásban segítenek önkéntesen, az asszonyok pedig a főzést vállalják. Ebben az évben a sörédi, a bodajki, a móri és a magyaralmási asszonyok egymással versengve hozták a nyersanyagot, a gyümölcsöt és süteményt stb., és áldozatosan főztek kb. 40 személyre. A közös szentmiséken az egész falu örül a vendéggyerekek sajátos aktivitásának. A felnőttek is szívesen kapcsolódnak be közös éneklésükbe. Szolgálatot vállalnak a gyerekek mellett középiskolások – zömmel a katolikus gimnáziumok tanulói – és főiskolások is. Már az év folyamán felkészülnek előadásokkal és gyakorlati foglalkozásokkal a felelősségteljes, és gyakran fizikailag is nehéz feladatra. Odaadják vakációjuk nagy részét. Vannak olyan munkába járó segítők is, akik csak akkor veszik ki szabadságukat, amikor ebben a nyaraltatásban részt vehetnek. A diákok és felnőttek szeretete, önfeláldozó készenléte és kemény

munkája mindannyiunk számára példamutató. Jó ízelítőt adnak az elkötelezett keresztény életből! – A falubeliek pedig ismételten rácsodálkoznak, hogy a „mai fiatalok” így is tudnak élni: imádkozva, keményen dolgozva SZERETETBŐL!

A sérült gyermekek, hiányosságaik ellenére SZENTSÉGGÉ válnak számunkra. Lehetővé teszik a Krisztussal való mélyebb találkozást, mert „Amit a legkisebb testvéreink közül eggyel is tettetek, velem tettétek” (Mt 25,40). Közösségeink számára ilyen módon nyílik meg egy újabb út, hogy minél közelebb kerüljenek Jézushoz, hogy megtapinthatassák és megérinthessék Őt.”

A SZENVEDÉS a maga szubjektív vetületében, az ember konkrét és megismételhetetlen belső világába zárva kimondhatatlannak, közölhetetlennek tetszik. Mégis, ugyanakkor talán semmi sem igényli annyira, hogy szóljunk, elmélkedjünk róla, hogy nyílt problémának tekintsük, mint a szenvedés a maga „objektív valóságában”... A szenvedés a betegségénél is szélesebb körű, összetettebb jelenség. Mélyebbre gyökeredzik, magának az emberségünknek a mélyén. Némi fogalmat a fizikai és erkölcsi szenvedés megkülönböztetésével alkothatunk. A különbségtétel alapja az emberi szenvedés kettős területe... Amennyiben bizonyos fokig rokonértelműekként használjuk a „szenvedés” és „fájdalom” szavakat: a fizikai szenvedés akkor jelentkezik, amikor valami módon „fáj a testünk”, míg az erkölcsi szenvedés a „lélek fájdalma”. Amikor erről szólunk, spirituális természetű szenvedésre gondolunk, s nemcsak az erkölcsi vagy fizikai szenvedés lélektani kísérőjére...

A Szentírás a szenvedés nagy könyve... Az Ószövetség az emberről, mint pszichofizikai egészről szól. Az erkölcsi szenvedéseket együtt szemléli azokkal a fájdalmakkal, amelyeket a test különböző részei: a csontok, a vesék, a máj, a belső részek, a szív éreznek. Tagadhatatlan, hogy az erkölcsi szenvedéseknek szomatikus összetevője is van, s hogy gyakorta kihatnak a test egész állapotára. Az Ószövetség szóhasználata a szenvedés és a rossz kapcsolatát magától értetődően azonosságnak fogja föl... A kereszténység azt hirdeti, hogy a létezés alapvetően jó és vele együtt a létezők is jók. Vallja a Teremtő jóságát. Az ember szenved ugyan a rossz miatt, de ez nem egyéb, mint a jó hiánya... az ember azért szenved, mert nem részesül valamely jóban, bizonyos értelemben el van szakítva, vagy önmagát fosztotta meg ettől... A szenvedés kérdésését az ember szíve legmélyebb megrendülésével döbent és nyugtalan értelemmel felteheti Istennek...

A kérdés Jób könyvében fogalmazódik meg a legélesebben... Ugyancsak a Jahve Szolgájáról szóló, Izajás könyvében fellelhető ének mutatja meg a szenvedés kérdésének és válaszának irányát...

Krisztus szenvedésével együtt minden emberi szenvedés egyszerre új helyzetbe került. Mintha Jób is előre megérezte volna ezt, midőn így szólt: „Tudom jól, él az én Megváltóm”... Krisztus keresztében, nemcsak, hogy a szenvedés által beteljesedett a megváltás, hanem maga az emberi szenvedés is megváltást nyert. Krisztus anélkül, hogy maga bünt követett volna el, magára vette a bűn átkának teljességét. Ennek a rossznak a megtapasztalása szabta meg Krisztus szenvedésének semmihez sem fogható mértékét. Az Ő szenvedése lett a megváltásnak az ára. Erről szól a Jahve Szolgája éneke Izajásnál. S erről vallanak majd az Újszövetségnek Krisztus vérével szerzett tanúi, Péter apostol első levelének szavai szerint:

„Tudjátok, hogy nem veszendő ezüstön vagy aranyon szabadultatok ki az atyáitól rátok hagyományozott értéktelen életmódból, hanem Krisztusnak, a hibátlan és egészen tiszta Báránynak a drága vére árán” (1 Pt 1,18–19)

Részletek II. János Pál pápa „Salvifici doloris” enciklikájából.

ÉHEZNI ÉS SZOMJAZNI KELL!

Az evangélium igazában nem könyv...nem is egy személy története, hanem Krisztus Szívének élete.

„Curris bene, sed extra viam” – „jól futsz, csak nem az úton”. Szent Ágostonnak ez a mondása számunkra parancsoló felhívás, hogy magunkba nézzünk: futunk-e és az igazi úton futunk-e? Az elmúlt hetekben különböző oldalról hallottam a Cursillo-mozgalm dicseretét. Buzgó keresztények különböző egyházi csoportokban kötelezik el magukat. A Cursillo-mozgalom nagy szava azonban az „igazi”, a „döntő”, az „alapvető” volt. Azt reméljük és azért imádkozunk, küzdünk, hogy sok Cursillo-tag megértse, mit akar a mozgalom. Szent Pál szavaival úgy fejezhetnénk ezt ki, hogy „ragyogó – átforrósító – Lélek.” Magunk között az egyházon belüli prófétai elemről beszélünk, sőt, a mozgalom tagjai szívesen beszélnek a „szeretet forradalmáról” és gyakran ismételtetik azt. Ha azt akarjuk, hogy ezek ne üres szavak legyenek, éber lélekkel kell küzdenünk azért, hogy ne csak elvileg találjuk meg a keresztény élet lényegét, hanem konkrét napon és konkrét helyen fedezzük fel azt.

Bámulatos, hogy sok keresztény olvassa ugyan az evangéliumot, de törvénykönyvet csinál belőle. Az evangélium sajátos lényege azonban a szív! Jézus Krisztus az Atya Szíve, mely szívünk ajtaján kopogtat. Sokan meghamisítják életük történetét is. Az ember tulajdonképpeni élete szívének élete. Ágoston így szólít fel minket: „Térjünk vissza szívünkhöz, hogy megtaláljuk magunkat!” A Cursillo alapítói mindig hangsúlyozták, hogy mozgalmunk éhséget és szomjúságot akar kelteni a szeretet, a végtelen Szeretet, az Isten iránt. Aki éhes és szomjas, annak ez elég ösztönzés arra, hogy keressen. Most azt kell mondanunk, hogy az éhség és szomjúság emberi és keresztény vonatkozásban riasztó és sürgős szükséglet! A jólét, főleg a mi modern jólétünk oly sok altatószert tartalmaz a lélek számára, hogy sokan elszenderülnek anélkül, hogy észrevennék: lelkileg teljesen alultápláltak. Vágyakozás nélkül nincs emberhez méltó élet! Viharos vágy nélkül nincs igazi keresztény élet!

„A szív szíve” az evangéliumban és a kereszténységben az irgalom. A szeretetről van szó, az izzó érdeklődéssel és önzetlen készséggel mindent összetartó szeretetről, főként azonban azokat összetartó szeretetről, akik a leginkább várnak ránk.

Nem szabad megfélemednünk a közeli és távoli szegényekről, az anyagiakban szükségét szenvedőkről! A lélekben szenvedők egyre nagyobb számban kiáltanak „a szív szíve” után. Sok ember nagyon nélkülözi a közösség és barátság melegét. Vajon egy aktív keresztény elnézhet-e felettük? – Egyre növekszik azoknak az embereknek a száma, akik vallási kérdések iránt érdeklődnek és kérdéseket tesznek fel. Bernhard Häring, a nagy erkölcssteológus a „kétkelés kegyelméről” beszél. De a kétkelés és a kérdés csak akkor kegyelem, ha az ember megtalálja az utat és választ, még ha fáradságos és hosszú vándorlás után is. Viszont nem kegyelem a kétkelés, ha mindig jobban elbizonytalanít és homályba vezet. Olyan keresztényekre van szükség, akik maguk is vágyból élnek és küzdve vándorolnak az élet útjain. ők az igazi próféták, akik az egyetlen Prófétával, Krisztussal döntő segítséget adhatnak a világnak.

Josef G. Cascales
(Cursillo. Für ein „Erlebtes Evangelium”).
1989. június–július. Wien)

***

A Teológia 3. száma 143., 156. és 177. oldalain Yves Congar gondolatai szorosan az egyéb tartalmú cikkek mellé kerültek. A félreértésre okot adó nyomdai tévedésért az olvasók szíves elnézését kérjük.

Számunk írói: *Bajzáth Ferenc* plébános, Budapest – *Barsi Balázs* OFM főiskolai tanár, Esztergom – *Bárdosy Éva* könyvtáros, Budapest – *Boda László*, a Pázmány Péter Hittudományi Akadémia professzora, Budapest – *Dr. Bogyay Mária* pszichológus, Budapest – *Brückner Ákos* plébános, Tatabánya – *Füles Lajos* plébános, Budapest – *Gál Ferenc*, a Pázmány Péter Hittudományi Akadémia ny. professzora, Budapest – *Giczy György* szerkesztő, az ÚJ EMBER munkatársa, Budapest – *Paleta Éva* Budapest – *Simonyi Gyula* ügyvéd, Székesfehérvár – *Szell Margit* tanár, szerkesztő, Budapest – *Szilágyi Izabella* pszichológus, Budapest

INHALT

ANDRÁS SZENNAY: „...das Leben wurde uns offenbart” (1Joh1.2)

AUFSÄTZE

FERENC GÁL: Liebe im Alltagsmilieu
LÁSZLÓ BODA: Das Zeugnis der Liebe

UMSCHAU

GYÖRGY GICZY: Die Geburt des Menschen
BALÁZS BARSÍ: Profetisches Zeugnis der Priester von morgen
FLORIAN KUNTNER: Die Theologen in der Kirche
ÉVA PALETA: Wohin uns nur Jesus hinführen kann
Tatsachen und Bekenntnisse über die Praxis der christlichen Liebe (Die Reportagen sind gemacht und bearbeitet: **MARGIT SZÉLL**)

THEOLOGISCHE-SEELSORGLICHE FRAGEN

ÁKOS BRÜCKNER: „...nicht nur mit Worten, sondern auch mit Macht...” 1Thess 1,5. (Einige Aspekte der Verkündigung und der Katechese die mir einer tätigen Liebe verbunden sind)
FERENC BAJZÁTH: Der kommt in Gottes Reich, der „Arme” hat
IZABELLA SZILÁGYI: „Wie sollen sie hören, wenn niemand verkündet?” (Rom10,14)
LAJOS FÜLES: Selbstloser Dienst der Brüder
GYULA SIMONYI: „Was ihr für einen meiner geringsten Brüder getan habt, das habt ihr mir getan” (Mt25,40) (Dienst an behinderten Kindern in Diözese Székesfehérvár)
ÉVA BÁRDOSY: Immer einfacher lieben (Die Schätze der „Caritas Collectio”)
MÁRIA BOGYAY: Zusammen mit unseren geistig behinderten Freunden
JULIUS DÖPFNER: Das Gesicht der Kirche
JOSEF G. CASCALES: Die Theologen in der Kirche

Ára: 60 Ft

SOMMAIRE

ANDRÁS SZENNAY: „La vie s'est manifestée... (1Jn 1,2)

ETUDES

FERENC GÁL: L'amour dans nos milieux de vie de tous les jours

LÁSZLÓ BODA: La témoignage de l'amour

PERSPECTIVES

GYÖRGY GICZY: La naissance de l'homme

BALÁZS BARSÍ: Le témoignage prophétique des futurs prêtres

Evêque FLORIAN KUNTNER: Les théologiens dans l'Eglise

ÉVA PALETA: Ce que nous pouvons que Jésus seul

Les faits et les aveux sur l'exercice de la charité chrétienne (Reportages faits et documentés: MARGIT SZÉLL)

QUESTIONS THÉOLOGICO-PASTORALES

ÁKOS BRÜCKNER: „Notre Evangile ne vous ayant pas été prêché en parole seulement, mais avec puissance...” (1Th 1,5) (Quelques points de vues de la prédication de la Parole et de l'instruction religieuse englobant l'exercice de la charité)

FERENC BAJZÁTH: Celui qui a été a „son pauvre, entrera au Royaume de Dieu

IZABELLA SZILÁGYI: „Et comment en entendront-ils parler, s'il n'y a personne qui prêche” (Rom 10,14)

LAJOS FÜLES: Service plein de dévouement fraternel

GYULA SIMONYI: „Dans la mesure où vous l'avez fait à l'un de ces plus petits de mes frères, c'est à moi que vous l'avez fait” (Mt 25,40) (Le service caritatif des enfants handicapés dans le diocèse de Székesfehérvár)

ÉVA BÁRDOSY: Aimer en toute simplicité (Ceux qui sont dits „les trésors” de la „Caritas Collectio”)

MÁRIA BOGYAY: Ensemble avec nos amis handicapés de mentalité

Card. JULIUS DÖPFNER: Le visage de l'Eglise

JOSEF G. CASCALES: Il nous fait avoir faim et soif

TEOLÓGIA negyedévi folyóirat, megjelenik február, május, augusztus és november közepén. — Laptulajdonos: Actio Catholica Országos Elnöksége. — Szerkesztőség: 1053 Budapest, Károlyi M. u. 4—8. III. lép. II. em. 9. (a kéziratokat kizárólag ide kell küldeni),

kiadóhivatal: 1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 1. I. em. 1. —

Felelős szerkesztő: dr. Szennay András. — Főmunkatárs: dr. Gál

Ferenc. — Felelős kiadó: Lukács László. — Egyházi jóváhagyással. — Előfizetési díj 1 évre 240 Ft. Egyes szám ára: 60 Ft. Előfizetés és egyházi terjesztés a kiadóhivatalban.

Utcai árusítás a Posta Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál. — Csekk számla száma: 324—VII-1. — Külföldön előfizethető a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat útján (P. O. B. 149. — Budapest, 1389).

Külföldi előfizetési díj: 1 évre 10,50 USA dollár, vagy ennek megfelelő összegű más pénznem. Átutalható a Magyar Nemzeti Bankhoz (Budapest 54.) a Kultúra 024/2 számú számlájára az összeg rendeltetésének (Teológia előfizetés) a feltüntetésével. — Terjeszti a Magyar Posta. — Minden jog fenntartva. —

Készült: 89 91739 Pannon Nyomda, Veszprém — Felelős vezető: Danóczy Balázs

Index szám

25 821

HU-ISSN 0133-1779